

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

UNIFIL-OPERAATION KANSAINVÄLISOIKEUDELLISET PERUSTEET

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti
Erik Gockel

SM 7
Maasotalinja

Huhtikuu 2018

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 7	Linja Maasotalinja
Tekijä Erik Gockel	
Tutkielman nimi UNIFIL-OPERAATION KANSAINVÄLISOIKEUDELLISET PERUSTEET	
Oppiaine johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Huhtikuu 2018	Tekstisivuja 89 Liitesivuja 28
TIIVISTELMÄ <p>Tämä opinnäytetyö sijoittuu johtamisen ja sotilasjuridiikan aloille. Opinnäytetyö hyödyntää oikeustieteiden tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen metodiksi on valittu kansainvälinen eurooppalainen oikeuspositivistinen lähestymistapa. Tutkimuskohteena on rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudellinen perusta. Päättökysymyksiä tutkimuksessa on kaksi: I. <i>Miten rauhanturvaoperaatiot ovat kansainvälisoikeudellisesti rakentuneet?</i> ja II. <i>Kuinka Libanonin rauhanturvaoperaatio on kansainvälisoikeudellisesti rakentunut ja miten operaation oikeudelliset perusteet ovat muuttuneet?</i></p> <p>Tämä on ensimmäinen suomalainen sotatieteellinen opinnäytetyö, joka keskittyy erityisesti rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudelliseen perustaan. Tutkimuskohde valikoitui tutkijan henkilökohtaisten kokemusten perusteella. Hänen kokemuksensa pohjalta yksittäinen rauhanturvaaja ei tunne kansainvälisoikeudellisia oikeuksiaan tai velvoitteitaan.</p> <p>Tutkimuksen primäärlähteinä ovat Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja, rauhanturvaamista käsittelevät valtiosopimukset sekä Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauseimat.</p> <p>Tutkimuksessa selvitettiin UNIFIL-operaation kansainvälisoikeudellista perustaa ja analysoitiin sen tuomia vaikutuksia. Tutkimuksen keskeisimmät havainnot ja johtopäätökset ovat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudelliseen perustaan vaikuttavat suoraan YK:n peruskirja, ihmisoikeudet, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteet, yleiset rauhanturvaajia koskevat valtiosopimukset, turvallisuusneuvoston päätöslauselma ja <i>Status of Forces Agreement</i> (SOFA).2. Muita rauhanturvaoperaatioon vaikuttavia oikeudellisia ainesosia ovat kansallinen oikeus ja paikallinen oikeus.3. Ei oikeudellisesti sitovia rauhanturvaamiseen vaikuttavia poliittisia asiakirjoja ovat: <i>Memorandum of Understanding</i> (MOU), <i>Technical Arrangement</i> (TA) ja <i>Implementation Arrangement</i> (IA). Näiden poliittisten järjestelyiden tarkoituksena on järjestää eri toimijoiden suhteita toisiinsa. Nämä poliittisluonteiset asiakirjat pyrkivät helpottamaan toimijoiden välistä yhteistyötä.4. Operaatiokohteiset sotilastoimintaa ohjaavia ei kansainvälisoikeudellisesti sitovia	

asiakirjoja ovat: *Operation Plan* (OPLAN), *Operation Order* (OPORDER) ja *Fragmentary Order* (FRAGO). Näiden asiakirjojen tarkoituksena on ohjata sotilaiden toimintaa käytännönläheisesti ja mahdollistaa siten tehtävien toteuttaminen annetuilla reunaehdoilla. Niitä tukevat *Standard Operating Procedures* (SOP), jotka mahdollistavat rauhanturvaajien tehokkaan toiminnan nopeissakin tilanteissa.

5. UNIFIL-operaation mandaatti vuoden 2006 jälkeen on rakentunut turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 425, 426 ja 1701 pohjalta. UNIFIL-operaatio rakentui aluksi YK:n peruskirjan luvulle VI ja luokiteltiin perinteiseksi rauhanturvaoperaatioksi. Toimintaympäristön muututtua turvallisuusneuvosto muutti päätöslauselman 1701 YK:n peruskirjan VII-luvun henkiseksi. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 osoittaa, että sotilaallinen rauhanturvaaminen on vain pieni osa kansainvälisen rauhan ylläpidossa Libanonissa. Pääosa päätöslauselman 1701 vastuista kohdistuu konfliktien osapuolille ja kansainväliselle yhteisölle.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1701 sovitaan UNIFIL-joukkojen tehtäväksi varmistaa Israelin vetäytyminen, palauttaa kansainvälinen rauha Libanonissa, Libanonin hallituksen tukeminen auktoriteetin palauttamisessa, vihollisuuksien loppumisen tarkkaileminen, Libanonin asevoimien tukeminen Etelä-Libanonissa, humanitaarisen avun saattamisen tukeminen, Libanonin asevoimien tukeminen Etelä-Libanonin luvottomien aseiden riisumisessa ja Libanonin hallituksen tukeminen rajojen turvaamisessa. Päätöslauselman 1701 mukaan UNIFIL saa käyttää kaikkia mahdollisia keinoja varmistukseksi, ettei sen alueelta toteuteta vihollisuuksia, jos UNIFIL:n toimintaa yritetään estää tai jos voimakeinojen käyttö on tarpeellista suojataksaan humanitaaristen järjestöjen työntekijöitä, UNIFIL:n kalustoa tai heidän liikkumisvapauttaan.

6. UNIFIL-operaatiolta puuttuu uskottavuus toimia kentällä mandaatissa säädettyjen toimintatapojen mukaisesti. Tuorein turvallisuusneuvoston selonteko 2373 tuo esille turvallisuusneuvoston tahdon UNIFIL-joukkojen uskottavuuden parantamisesta. Toiminnan muuttamisella voi kuitenkin olla hyvin suuria vaikutuksia Libanonin tämänhetkiseen turvallisuustilanteeseen.
7. UNIFIL-operaatiossa on useita ongelmia niin poliittisella, kuin oikeudellisella taholla. Rauhanturvaoperaatio on kuitenkin mahdollistanut kohtuullisen rauhan rakentumisen yhdessä Lähi-Idän pitkäkestoisimmassa selkkauksessa. Kaikki osapuolet ovat ilmaisseet halun UNIFIL-operaation jatkamisesta ja tunnistavat sen tuomat hyödyt. Operaatio on toimiva, vaikka se ei kykenekään toteuttamaan kaikkia sille annettuja tehtäviä.
8. UNIFIL-operaatio ei kykene sotilaallisella toiminnalla estämään uuden konfliktin syntymistä. Kaikki osapuolet ovat sotilaallisesti vahvoja ja kykenevät aloittamaan halutessaan uuden aseellisen selkkauksen Libanonissa.

AVAINSANAT

UNIFIL, Libanon, kansainvälinen oikeus, rauhanturvaaminen, Yhdistyneet kansakunnat

SISÄLLYS

KUVALUETTELO	I
LYHENTEITÄ	II
1 JOHDANTO	1
1.1 JOHDATUS TUTKIMUKSEN TAUSTOIHIN	2
2 TAVOITTEET, METODIT JA AIEMPI TUTKIMUS	4
2.1 TUTKIMUSKYSYMYKSET	4
2.2 TUTKIMUKSEN RAJAAMINEN	5
2.3 AIKAIEMMAT OIKEUDELLISET SOTATIETEELLISET OPINNÄYTETYÖT JA KÄYTETTY AINEISTO	6
2.4 METODOLOGIA	9
2.5 TUTKIMUSAINEISTO	12
3 RAUHANTURVAAMISTA KOSKEVAT KANSAINVÄLISEN OIKEUDEN OIKEUSSÄÄNNÖT	14
3.1.1 KANSAINVÄLINEN OIKEUS	14
3.1.2 KANSAINVÄLISEN OIKEUDEN OIKEUSLÄHTEET	17
3.1.3 TURVALLISUUSNEUVOSTO JA PÄÄSIHTEERI	20
3.1.4 YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN PERUSKIRJAN LUVUT VI JA VII	22
3.2 MANDAATTI JA TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA	24
3.3 JOUKKOJA LÄHETTÄVÄN VALTION OIKEUS JA JOUKKOJA VASTAANOTTAVAN VALTION OIKEUS: KANSALLINEN OIKEUS JA PAIKALLINEN OIKEUS	25
3.4 IHMISOIKEUDET	27
3.5 VALTIOIDEN VÄLINEN VOIMANKÄYTTÖ (JUS AD BELLUM)	30
3.6 KUINKA SOTAA KÄYDÄÄN: SODAN OIKEUSSÄÄNNÖT (JUS IN BELLO)	32
3.7 VOIMAKÄYTTÖ RAUHANTURVAOPERAATIOISSA	35
3.8 KANSAINVÄLISOIKEUDELLISESTI SITOVAT VALTIOSOPIMUKSET	37
3.9 EI-OIKEUDELLISESTI SITOVAT ASIAKIRJAT	40
3.10 OIKEUDELLINEN RAKENNE	41
3.11 RAUHANTURVAAJAN ASEMA RAUHANTURVAOPERAATIOSSA	46
3.12 RAUHANTURVAOPERAATIOIDEN KANSAINVÄLISOIKEUDELLINEN PERUSTA	48
4 UNIFIL	50
4.1 OPERAATION SYNTY: PÄÄTÖSLAUSELMAT 425 JA 426	50
4.2 LIBANONIN SISÄLLISSOTA; TA'IF-SOPIMUS	53
4.3 UNIFIL TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA 1701	56
4.3.1 YK:N PÄÄSIHTEERIN RAPORTIT	68
4.4 NYKYAIKAINEN UNIFIL	70
4.5 RAUHANTURVAAJIEN ASEMA: SOPIMUS YK:N JA LIBANONIN VÄLILLÄ (SOFA)	73
4.6 SOPIMUS SUOMEN ASEMASTA YK:N KANSSA: MEMORANDUM OF UNDERSTANDING (MOU)	77
4.7 YHTEENVETO	81
5 POIMINNOT	83
5.2 JATKOTUTKIMUS	88
5.3 LUOTETTAVUUSTARKASTELU	88
LÄHTEET	I
LIITTEET	X
I TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMAT 425 & 426 (RESOLUTIONS 425 & 426)	X
II PRIME MINISTER SANIORA'S ADDRESS TO THE ROME CONFERENCE	XI
III TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA 1701 (RESOLUTION 1701, 2006)	XV
IV TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA 2373 (RESOLUTION 2373, 2017)	XIX
V UNIFIL-SOFA	XXIV
VI SUOMEN JA YK:N VÄLINEN YHTEISTYÖPÖYTÄKIRJA	XXXIV

KUVALUETTELO

- Kuva 1: Kansainvälisen oikeuden erityisalaja, jotka vaikuttavat sotilaalliseen kriisinhallintaan. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista, 2017, aineisto tutkijan hallussa.....14
- Kuva 2: Rauhanturvaoperaatioihin vaikuttavien oikeussäntöjen ja sopimuksien jaottelu. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.....41
- Kuva 3: Spesifit rauhanturvaoperaatioon vaikuttavat oikeudelliset lähteet ja niitä tukevat asiakirjat. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.....43
- Kuva 4: Sotilaallisten asiakirjojen asema rauhanturvaamisessa. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.....45
- Kuva 5: Rauhanturvaajan toimintaan vaikuttavat osa-alueet. Kuva on tutkijan laatima. Sotilaan kuva on drawingforall.net sivustolta 9.3.2018.....47
- Kuva 6: UNIFIL-operaation vuoden 2018 kartta. Kuva otettu UNIFIL Maps, UNIFIL-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-maps>, 5.4.2018).....69

LYHENTEITÄ

BL	Blue Line
CAT	Convention Against Torture
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
CRC	Convention on the Rights of the Child
CRPD	Convention on the Rights of Persons with Disabilities
CSUNAP	Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel
DFP	Lebanese De Facto Forces
ETYJ	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
EU	Euroopan unioni
FRAGO	Fragmentary Order
HN	Host Nation
IA	Implementation Arrangement
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICESCR	International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
ICJ	International Court of Justice
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICRMW	International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers
IDF	Israel Defense Forces
IGO	Intergovernmental Organizations
IHL	International Humanitarian Law
LAF	Lebanese Armed Forces
LOAC	Law of Armed Conflict
MINUSTAH	United Nations Stabilization Mission in Haiti
MOU	Memorandum of Understanding
NGO	Non-Governmental Organization
NIAC	Non-International Armed Conflict
OPLAN	Operation Plan
OPORDER	Operation Order
PLO	Palestine Liberation Organization
SC	United Nations Security Council
SC RES	Resolution of the United Nations Security Council
SG	United Nations Secretary-General
SLA	South Lebanon Army

SOFA	Status of Forces Agreement
SOP	Standard Operational Procedures
SRSG	Special Representative of the United Nations Secretary-General
TA	Technical Arrangement
TCN	Troop Contributing Nation
UN	United Nations
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon
YK	Yhdistyneet kansakunnat

UNIFIL-OPERAATION KANSAINVÄLISOIKEUDELLISET PERUSTEET

1 JOHDANTO

Heinäkuun kahdestoista päivä vuonna 2006 Hezbollah-niminen militanttijärjestö¹ toteutti hyökkäyksen israelilaista partiota vastaan Israelin ja Libanonin rajalla. He tappoivat kahdeksan Israelin armeijan sotilasta ja kidnappasivat kaksi. Hyökkäyksen mahdollisti tehdyt raketti- ja heitiniskut israelilaiseen Shlomi-nimiseen kylään. Kyseinen tapahtuma aloitti uuden aseellisen selkkauksen Israelin ja Libanonin välillä, jolloin Hezbollah ampui päivittäin satoja raketteja kohti Israelin kyliä. Iskujen johdosta Israel aloitti maahyökkäyksen 22. päivänä helmikuuta 2006 sotilaan voimin. Yhdestoista elokuuta 2006 Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 lopetti Israelin ja Libanonin välisen aseellisen selkkauksen tulitaukoon, sen vaadittua tuhansien ihmisten hengen.²

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Libanonin operaation *United Nations Interim Force in Lebanon* (UNIFIL) kansainvälisoikeudellista perustaa. Tarkoituksena on selvittää operaation oikeudellinen rakenne ja tarkastella sitä sotatieteellisestä näkökulmasta. Tutkimus on sotatieteellistä tutkimusta, joka sijoittuu johtamisen ja sotilasjuridiikan aloille. Tutkija itse ei ole opiskellut oikeustiedettä, mutta on perehtynyt UNIFIL-operaatioon.

¹ Hezbollah tai Hizbollah (the party of God) on Shia muslimien poliittinen puolue ja militantti ryhmä, jonka YK ja EU käsittävät terroristi järjestöksi. Hezbollahia on usein kutsuttu "valtioksi valtion sisällä" ja se saa merkittävää tukea Iranilta ja Syyriasta. Hezbollahin yksi tärkeimmistä "tehtävistä" on ollut taistelu Israelia vastaan. Katso mm. Hezbollah, Council on Foreign Relations-sivusto, (<https://www.cfr.org/background/hezbollah>, 30.3.2018) ja The History of Hezbollah, from Israel to Syria, Al Jazeera-sivusto, (<http://www.aljazeera.com/news/2016/10/history-hezbollah-israel-syria-161031053924273.html>, 30.3.2018).

² Second Lebanon War: Background & Overview, Jewish Virtual Library-sivusto, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/background-and-overview-second-lebanon-war>, 30.3.2018).

1.1 Johdatus tutkimuksen taustoihin

Sotilaallinen kriisinhallinta ja rauhanturvaaminen ovat yksi puolustusvoimien päätehtävistä³. Rauhanturvaaminen⁴ ja sotilaallinen kriisinhallinta ovat kaksi toisistaan luonteeltaan eroavaa rauhanturvaamisen muotoa, joihin puolustusvoimat osallistuu osana kansainvälistä yhteisöä. Rauhanturvaaminen on perinteinen sanamuoto, josta kehitettiin sana kriisinhallintaoperaatio muuttuneiden toimintaympäristöjen takia. Nykyään molempia sanoja käytetään usein ristiin ja niiden välinen ero on hyvin vähäinen. Opinnäytetyössä tutkitaan yhtä sotilaallisen rauhanturvaamisen operaatiota. Kyseinen operaatio on Yhdistyneiden kansakuntien johtama operaatio Libanonissa, jossa rauhanturvaaminen aloitettiin vuonna 1978.

Kiinnostus tutkimukseen alkoi kirjoittajan palvellessa Libanonissa vuonna 2015 rauhanturvaajana UNIFIL-operaatioissa. Hän toimi alatasen tehtävässä pioneerijoukkueen johtajana. Joukko koostui 22 – 45 vuotiasta sotilaista, joilla osalla oli aiempaa kokemusta rauhanturvaamisesta. Suurin osa sotilaista oli ensikertalaisia ja alle 25-vuotiaita. Yleisesti rauhallisen sotilasoperaation tarkoitus ja tehtävä olivat, tutkijan havaintojen mukaan, nuorille sotilaille vaikeasti ymmärrettävä. He eivät ymmärtäneet omien voimankäyttösääntöjensä perusteita tai operaation tavoitteiden saavuttamiseksi annettuja menetelmiä. Ymmärryksen puute oli yksi haasteista operaatioissa. Kokonaiskuvan hämärtyminen aiheutti tuskaa ja hämmennystä jopa

³ Laki puolustusvoimista 11.5.2007/551 2§ Puolustusvoimien tehtävänä on:

- 1) ”Suomen sotilaallinen puolustaminen, johon kuuluvat:
 - a) maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;
 - b) kansain elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohtoon toimivapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;
 - c) sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;
- 2) muiden viranomaisten tukeminen, johon kuuluvat:
 - a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;
 - b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;
- 3) osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun, aluevalvontayhteistyöhön tai muuhun kasainvälisen avun antamiseen ja kansainväliseen toimintaan;
- 4) osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.”

⁴ United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines manuaali määrittelee rauhanturvaamisen yhdeksi viidestä rauhan ja turvallisuuden toiminnoista.

1. *Conflict prevention* sisältää rakenteellisia ja diplomaattisia toimia väkivaltaisuuksien ehkäisemiseksi.
2. *Peacemaking* tarkoittaa diplomaattisten toimien toteuttamista vihamielisten osapuolien välillä yhteisten sopimuksien toteuttamiseksi.
3. *Peacekeeping* tarkoittaa vakaan perustan rakentamista rauhalle sotilaiden, poliisien ja siviilien toimesta.
4. *Peace enforcement* sisältää sotilaallisten ja muiden keinojen käyttöä YK:n turvallisuusneuvoston tahdon toteuttamiseksi.
5. *Peacebuilding* sisältää eri keinoja, joilla pyritään välttämään osapuolen ajautumista tai uudelleenajautumista konfliktiin.

(United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines, United Nations Department of Peacekeeping Operations, New York, 2008, s. 17-18).

yksittäisen rivisotilaan tasolla. Rivisotilaan suurimpina haasteina koettiin riittämättömät voimankäytön säännökset ja nopean vetäytymisen periaate eskaloituvista tilanteista.

Tutkimus keskittyy kansainvälisoikeudellisesti sitovien oikeussääntöjen tutkimiseen. Operaation mandaatin tutkiminen kohdentuu vuonna 2006 tapahtuneen Hizbollahin iskun jälkeiseen Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1701. Tarkastelussa on kansainvälisoikeudelliset perustat operaation rakentumiselle, oikeutukselle ja siellä toimimiselle. Tutkimuksen luonteen vuoksi tarkastelu tapahtuu kansainvälisoikeudellisesti sitovien valtiosopimusten tasolla, jolloin tarkastelussa ovat mandaatti, erilaiset valtioiden väliset valtiosopimukset ja poliittisluontoiset asiakirjat.

2 TAVOITTEET, METODIT JA AIEMPI TUTKIMUS

Tämän kappaleen tarkoituksena on luoda selkeä kuva opinnäytetyön tavoitteista sekä käsitellä työssä käytettäviä metodeja. Kappaleessa käsitellään opinnäytetyön tutkimuskysymykset, aihealueen rajaaminen ja aiheesta tehty aiempi tutkimus.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda selkeä kuva Libanonin rauhanturvaoperaatioon vaikuttavista kansainvälisen oikeuden erityisaloista ja oikeussäännöistä. Tarkoituksena on tuoda esille ja syventää ymmärrystä operaation perustamisen syistä ja operaation strategisista ja poliittisista tavoitteista.

Pyrkimyksenä on selventää operaatioon lähteville sotilaille sotilaallisen rauhanturvaamisen kansainvälisoikeudellista perustaa. Täten heillä olisi mahdollisuus ymmärtää paremmin heidän toimintaansa valtuuttavia ja rajoittavia tekijöitä. Ymmärrys operaation alkuperäisistä tavoitteista helpottaa käytettyjen toimintamenetelmien perustelemista heille itselleen ja heidän alaisille. Tutkimus mahdollistaa yksittäisten sotilaiden syventymisen hyvin vaikeaselkoisena pidettyyn aiheeseen. Tavoitteena on tuottaa selkeälukuinen opinnäytetyö, jonka jokainen kykenee lukemaan ja ymmärtämään. Tutkimuksen on tarkoitus olla niin selkosanainen, että jokainen lukija ymmärtää kansainvälisoikeudellisen viitekehyksen rakentumisen perusteet. Tavoitteen vuoksi tutkimuksessa on tarkoin kuvattu oikeusääntöjä ja sopimuskohtia. Käyttämällä selkeää ja yksinkertaista sanastoa lukija kykenee sisäistämään lukemansa asian ilman aikaisempaa perehtymistä juridiikkaan tai kansainväliseen oikeuteen.

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen huolellinen toteuttaminen vaatii huomattavan pohjatyön. Kansainvälisoikeudellisen perustan ymmärtäminen vaatii yleistä ymmärrystä kansainvälisestä oikeudesta. Tämän vuoksi päätutkimuskysymyksiä on kaksi. Päätutkimuskysymykset ovat:

- I. *Miten rauhanturvaoperaatiot ovat kansainvälisoikeudellisesti rakentuneet?*
- II. *Kuinka Libanonin rauhanturvaoperaatio on kansainvälisoikeudellisesti rakentunut ja miten operaation oikeudelliset perusteet ovat muuttuneet?*

Selventääkseni monisyistä ongelmaa, on tutkimuskysymys jaettu osiin. Alakysymykset III ja IV liittyvät päätutkimuskysymykseen I ja alakysymykset V ja VI liittyvät päätutkimuskysymykseen II. Tutkimuksen alakysymykset ovat:

- III. *Mitkä eri oikeuslähteet ja niiden sisältämät oikeussäännöt vaikuttavat operaation oikeudelliseen perustaan?*
- IV. *Mitkä ei-oikeudellisesti sitovat asiakirjat ja sopimukset vaikuttavat operaation perustamiseen ja siellä toimimiseen?*
- V. *Kuinka Libanonin rauhanturvaoperaation mandaatti on käytännössä rakentunut?*
- VI. *Mitä ongelmia mandaatin käytännön toteuttamisessa on havaittavissa?*

Ensimmäisen päätutkimuskysymyksen tarkoitus on selventää lukijalle ja tutkijalle kaikki ne elementit, jotka vaikuttavat kansainvälisoikeudellisesti rauhanturvaoperaation syntymiseen, tehtäviin ja käytettäviin toimintatapoihin. Tutkimuksen kolmas alakysymys erittelee kansainvälisen oikeuden oikeusalat ja erityisesti ne konkreettiset valtiosopimukset, jotka vaikuttavat operaation perustamiseen ja siellä toimimiseen. Neljäs alakysymys tuo esille ne asiakirjat, sopimukset ja muut järjestelyt jotka eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia, mutta vaikuttavat rauhanturvaoperaatioissa toimimiseen.

Toinen päätutkimuskysymys keskittyy Libanonin rauhanturvaoperaatioon (UNIFIL) sekä siihen, miten operaatio on rakentunut kansainvälisoikeudellisesti. Tutkinnan kohteena on myös, miten operaatio on muuttunut ja mitä muutoksen tuomia vaikutuksia on havaittavissa. Alatutkimuskysymys viisi kohdistuu Libanonin operaation mandaatin tarkasteluun ja sieltä kumpuavien vaatimuksien ja oikeuksien konkreettisiin vaikutuksiin. Kuudes alatutkimuskysymys tutkii UNIFIL-operaation mandaatin käytännön ongelmia ja vahvuuksia. Kuudennen alakysymyksen tarkoituksena on tarkastella UNIFIL-operaation tuloksia ja sitä miten operaatio on onnistunut tehtävissään. Tutkimuksen tarkoituksena on luoda kuva rauhanturvaoperaatioiden rakentumisesta kansainvälisoikeudellisesti, sekä antaa kattava kuva UNIFIL-operaation kansainvälisoikeudellisista perusteista ja niiden vaikutuksista käytännön toimintaan.

2.2 Tutkimuksen rajaaminen

Erityisesti valtioiden välisiä suhteita järjestävä kansainvälinen oikeus on hyvin laaja oikeusjärjestys, jonka läpikotainen tutkiminen ja selostaminen olisi opinnäytetyössä hyvin haasteellista. Tutkimuskohteen selkeyttämisen vuoksi työ on tiukasti rajattu. Tutkimuksessa käsitel-

lään kansainvälisen oikeuden oikeussääntöjä sotilaallisen rauhanturvaamisen kannalta. Toisin sanoen kansainvälistä oikeutta tarkastellaan vain sotilaalliseen rauhanturvaamiseen vaikuttavilta osilta. Eri rauhanturvaoperaatioista on valittu Libanonissa toimiva UNIFIL-operaatio, joka perustettiin vuonna 1978. Tarkempi mandaatin tutkiminen kohdentuu vuonna 2006 tapahtuneen Hizbollahin iskun jälkeiseen uudelleen arvioituun turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1701. Tarkastelussa on kansainvälisoikeudelliset perustat operaation rakentumiselle ja siellä toimimiselle. Tämän vuoksi tarkastelu tapahtuu ylätasolla, jolloin tarkastelussa ovat mandaatti, erilaiset valtioiden väliset valtiosopimukset ja poliittisluontoiset asiakirjat⁵. Joukkoja lähettävänä valtiona tarkastelussa on Suomen valtio. Kaikki valtioiden välisten valtiosopimusten ja poliittisten järjestelyjen tarkastelu tapahtuu vain Suomen näkökulmasta. Samoin operaatioihin liittyvä joukkoja lähettävän valtion kansallisen oikeuden tarkastelun kohteena on suomalainen lainsäädäntö.

Rauhanturvaaminen voidaan jakaa useisiin eri osa-alueisiin, sekä moderniin ja klassiseen rauhanturvaamiseen, että perinteiseen ja kylmän sodan jälkeiseen rauhanturvaamiseen. Perinteinen rauhanturvaaminen sijoittuu kylmän sodan aikaisiin operaatioihin, jotka olivat luonteeltaan tarkkailijaomaisia. Kylmän sodan jälkeen rauhanturvaoperaatiot muuttuivat luonteeltaan monipuolisemmiksi. Yksittäiset operaatiot voivat muuttua myös toiminta-aikanaan. Libanonin rauhanturvaoperaatio voidaan luokitella alkaneen perinteisenä rauhanturvaoperaationa, mutta operaatioympäristön muututtua myös UNIFIL-operaation oli muututtava monipuolisemmaksi. Tässä työssä käytetään perinteistä ja kylmän sodan jälkeistä rauhanturvaamisen erottelua.

2.3 Aikaisemmat oikeudelliset sotatieteelliset opinnäytetyöt ja käytetty aineisto

Kansainvälisen oikeuden tutkimukset painottuvat usein erityisiin oikeusaloihin. Eri oikeusaloja on tutkittu laajasti, mutta kokonaisvaltaista tutkimusta rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudellisista perusteista ei suomalaisessa sotatieteissä ole tehty. Sotilasjohtamisen alalla on tehty oikeudellisin menetelmin lähes kolmesataa opinnäytetyötä joista osa käsittelee kansainvälisiä kysymyksiä. Opinnäytetyöt käsittelevät kansainvälisen kirjallisuuden tavoin tarkemmin eri kansainvälisen oikeuden oikeusalojen vaikutuksia. Tässä kappaleessa tuon esille esimerkkejä eri kansainvälisen oikeuden aloja käsittelevistä teoksista.

Yleisesti kansainvälistä oikeutta käsitteleviä tutkimuksia, artikkeleita ja teoksia on paljon. Suomalaisista teoksista merkittävänä voidaan nostaa esille Kari Hakapään *Uusi kansainväli-*

⁵ *Status of Forces Agreement (SOFA), Technical Arrangement (TA), Memorandum of Understanding (MOU) ja Implementation Arrangement (IA).*

nen oikeus⁶, joka käsittelee kansainvälisen oikeuden luonnetta ja sen tulkintaa. Vastaavanlaisia englanninkielisiä teoksia on esimerkiksi Malcolm Shawin⁷ *International Law* ja Peter Malanczukin *Akehurst's Modern Introduction to International Law*⁸.

Pääosa kansainvälistä oikeutta käsittelevistä tutkimuksista on tehty ulkomailla ja on täten englanninkielistä. Erityisiin kansainvälisen oikeuden aloihin keskittyvien tutkimuksien ongelmana on laajan näkökulman puuttuminen. Keskittyessä vain yhteen osa-alueeseen saattaa laajempi kuva hämärtyä. Tästä aiheesta on käyty fragmentoitumis-keskustelua. Tämän takia yhteen alaan painottuvia tutkimuksia on tulkittava varauksella.

Punaisen Ristin kansainvälinen komitea *International Review of the Red Cross* (ICRC) julkaisee kausijulkaisuna, jonka artikkeleissa⁹ käsitellään kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja sen vaikutuksia rauhanturvaajiin. Näiden kausijulkaisujen erityisissä artikkeleissa käsitellään, miksi YK:n rauhanturvaajiin tulisi soveltaa kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja miten se vaikuttaisi rauhanturvaajien toimintaan.

Ihmisoikeuksista olevaa yleistä kirjallisuutta on paljon. Yleisiä ihmisoikeuksia käsitteleviä teoksia ovat esimerkiksi Philip Alstonin ja Ryan Goodmanin *International Human Rights, Text and Materials*¹⁰ ja Louise Doswald-Beckin *Human Rights in Times of Conflict and Terrorism*¹¹. Teokset eivät ole painottuneet rauhanturvaamiseen ja niissä käsitellään ihmisoikeuksien erityisaluetta yleisesti.

Eräs valtioiden välistä voimankäyttöä käsittelevistä ajantasaisista teoksista on Christine Grayn *International Law and the Use of Force*¹². Teos painottuu valtioiden väliseen voimankäyttöön ja siinä käsitellään rauhanturvaamisessa käytettäviä voimakeinoja vain yhdessä luvussa. Teos antaa kuitenkin kattavan kuvan valtioiden voimankäytön historiasta ja siitä säätelevistä oikeussäännöistä.

⁶ Hakapää, Kari, *Uusi kansainvälinen oikeus*, 2 p., Helsinki, 2003.

⁷ Shaw, Malcolm N., *International Law*, 6 ed., Cambridge, 2008.

⁸ Malanczuk, Peter, *Akehurst's Modern Introduction to International Law*, 7 ed., New York, 1997.

⁹ Kansainvälistä humanitaarista oikeutta käsitteleviä artikkeleita ovat esimerkiksi Grenfell, Katarina, "Perspective on the applicability and application of international humanitarian law: the UN context", *International Review of the Red Cross*, No. 891/892, 2013, s. 645-652, (<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/review-2013/irrc-891-892-grendell.htm>, 7.3.2018) ja Palwankar, Umesh, "Applicability of international humanitarian law to United Nations peace-keeping forces", *International Review of the Red Cross*, No. 294, 1993, (<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/other/57jmbh.htm>, 6.3.2018).

¹⁰ Alston, Philip & Goodman, Ryan, *International Human Rights, Text and Materials*, Oxford, 2013.

¹¹ Doswald-Beck, Louise, *Human Rights in Times of Conflict and Terrorism*, Oxford & New York, 2011.

¹² Gray, Christine, *International Law and the Use of Force*, 2 ed, Oxford & New York, 2000.

Rauhanturvaoperaatioiden historiaa ja niiden poliittisia syitä käsitellään esimerkiksi John Hillenin¹³ teoksessa *Blue Helmets: The Strategy of UN Military Operations* sekä YK:n julkisen tiedon laitoksen¹⁴ julkaisemassa teoksessa *The Blue Helmets: A Review of United Nations Peace-keeping*. Hillenin teoksessa käsitellään YK:n rauhanturvaoperaatioita syvemmin ja pureudutaan myös rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudelliseen asemaan. Tarkastelu tapahtuu kuitenkin pintapuolisesti ja molemmat teokset käsittelevät lähinnä rauhanturvaoperaatioiden historiaa.

Tähän työhön liittyvät tärkeimmät teokset ovat *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*¹⁵ ja Mika Lundelinin toimittama *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa*¹⁶. Molemmissa teoksissa käsitellään kaikkia rauhanturvaamiseen vaikuttavia kansainvälisen oikeuden erityisalvoja. *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa* käsittelee sotilaslakimiehen tarvitsemia tietoja rauhanturvaoperaatiossa. Siinä kerrotaan yleisellä tasolla rauhanturvaamiseen vaikuttavat kansainvälisen oikeuden erityisalueet ja sopimukset. Teos ei kuitenkaan pureudu syvälle kansainväliseen oikeuteen vaan käsittely jää hyvin pintapuoliseksi. Työhön vaikuttavista teoksista merkittävin on *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*. Siinä kuvataan tarkasti kansainvälisen oikeuden vaikutus rauhanturvaoperaatioihin ja pureudutaan pintapuolisesti myös UNIFIL-rauhanturvaoperaatioon. Teos ei kuitenkaan käsittele tarkasti UNIFIL-operaatiota koskevia turvallisuusneuvoston päätöksiä tai valtiosopimuksia.

Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaallisista opinnäytetöistä Jarkko Sirkkasen tekemä diplomityö *Yksityisten turvallisuusyrityksien asema kansainvälisessä oikeudessa aseellisen selkkauksen aikana*¹⁷ käsittelee yksityisten turvallisuusyrityksien asemaa kansainvälisessä oikeudessa aseellisen selkkauksen aikana. Tutkimuksen johtopäätöksissä todettiin, että kansainvälisen oikeuden ensisijaisissa oikeuslähteissä ei ole tällä hetkellä selkeää määrittelyä yksityisistä turvallisuusyrityksistä. Yksi tärkeä johtopäätös on, että kansainvälinen humanitaarinen oikeus koskee myös YK:n rauhanturvaoperaatiota, vaikka YK:n rauhanturvaajia ei pidetä palkkasotilaina. Työn arvo tässä tutkimuksessa on marginaalinen, mutta siinä käsitellään kansainvälistä oikeutta hyvin samankaltaisesta näkökulmasta.

¹³ Hillen, John, *Blue Helmets: The Strategy of UN Military Operations*, Virginia, 1998.

¹⁴ *The Blue Helmets: A Review of United Nations Peace-keeping*, United Nations Department of Public Information, New York, 1996.

¹⁵ Koops, Joachim & Macqueen, Norrie & Tardy, Thierry & Williams, Paul, *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*, Oxford & New York, 2015.

¹⁶ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa*, toim. Lundelin, Mika, Helsinki, 2008.

¹⁷ Sirkkänen, Jarkko, *Yksityisten turvallisuusyrityksien asema kansainvälisessä oikeudessa aseellisen selkkauksen aikana*, Helsinki, 2017.

Olli Rusanen käsittelee omassa diplomityössään ”valtionpäämiehen vastuu sotarikoksesta - tapausesimerkkinä Charles Taylor”¹⁸ sekä kansainvälistä oikeutta että kansainvälistä rikosoikeutta. Työ on hyvä esimerkki siitä, miten oikeustieteellinen tutkimus saadaan linkitettyä sotatieteisiin. Haasteena diplomityössä on kuitenkin sen kannanotto kansalliseen lainsäädäntöön, jossa yhtenä tutkimusmenetelmänä käytetään lainopin menetelmää. Tutkimus ei täten suoraan linkity tähän tutkimukseen, mutta sisältää samankaltaisia elementtejä.

Kappaleessa mainitut artikkelit, teokset ja opinnäytetyöt ovat esimerkkejä niistä lähteistä, joita tutkija on käyttänyt opinnäytetyön tekemisessä. Varsinkin kansainvälisen oikeuden eri aloilta löytyy lukemattomia teoksia ja artikkeleita sirpaleina ympäri maailmaa. Haasteena on ollut eri osa-alueita tutkivien tutkimusten ja oppaiden linkittäminen yhdeksi kattavaksi työksi, joka käsittelee UNIFIL-operaation kansainvälisoikeudellista perustaa.

Tämä tutkimus keskittyy aikaisempien tutkimuksien tavalla yksittäisen osa-alueen tutkimiseen kansainvälisen oikeuden silmin. Aikaisemmat tutkimukset ja teokset helpottavat kansainvälisen oikeuden rakenteen ymmärtämistä ja helpottavat spesifin kansainvälisoikeudellisen ilmiön tutkimisen.

2.4 Metodologia

“The existence of law is one thing; its merit and demerit another. Whether it be or be not is one enquiry; whether it be or be not conformable to an assumed standard, is a different enquiry.” (John Austin, 1790-1859).

Tieteenfilosofisesti tutkimus liittyy moderniin oikeuspositivismiin, joka taustaltaan liittyy positivismiin¹⁹. Ontologiassa kysymys on perimmiltään siitä, miten jokin on. Tutkijan on siis ilmaistava kantansa siihen, miten hän uskoo, että ilmiö tai asia on olemassa.²⁰ Ontologisesti²¹ katsottuna tutkimuskohde on kansainvälinen oikeus ja sen sisältämät oikeussäännöt.

Tutkimus kuuluu metodologisesti moderniin kansainvälisoikeudelliseen oikeuspositivistiseen lähestymiseen alle ja se voidaan luokitella sotatieteellisen johtamisen yhteydessä tapahtuvaksi oikeustieteelliseksi tutkimukseksi. Oikeustieteellinen tutkimus ei luokiteta kvalitatiivisten eikä

¹⁸ Rusanen, Olli, *Valtiopäämiehen vastuu sotarikoksesta - tapausesimerkkinä Charles Taylor*, Helsinki, 2015.

¹⁹ Positivismi pohjautuu Galileiseen eli selittävään tutkimusperinteeseen. Positivismissa ja selittävässä tutkimusperinteessä tieto on arvovapaata ja se perustuu ainoastaan tosiasioihin. Modernissa oikeudellisessa positivismissa tutkijan tärkein tehtävä on systematisoida ja tulkita lakia sovellettujen käytännön kysymysten avulla.

²⁰ Puusa, Anu & Juuti, Pauli, *Menetelmäviidakon raivaajat*, Vantaa, 2011, s. 13.

²¹ Englantilaisen Karl Popperin mukaan maailma on jaettu kolmeen ontologiseen kategoriaan. Ensimmäiseen kategoriaan kuuluvat fyysiset objektit, toiseen tajunta ja ajatukset ja kolmanteen ihmismielen tuotteet. Kolmanteen maailman, joka on ihmisen luoma, kuuluvat myös oikeussäännöt ja normit. Tutkimus keskittyy kokonaisuudessa juurikin kolmanteen ontologiseen kategoriaan.

kvantitatiivisten tutkimusluokkien alle. Tutkimusmetodiksi on valittu eurooppalainen kansainvälisoikeudellinen oikeuspositivismi, joka on ”valistunut” muoto kansainvälisoikeudellisesta oikeuspositivismista. Oikeussääntöjen tutkiminen on tieteellistä toimintaa: samoilla lähtökohdilla, käyttäen samoja oikeussääntöjä, tulisi asian tarkastelijan päätyä samanlaisiin lopputuloksiin²².

Oikeudellinen positivismi koostuu useista eri teorioista, jotka keskittyvät kuvailemaan oikeussääntöjä sellaisenaan. Kuvailu tapahtuu ilman moraalien tai etiikan huomioimista. Metodi ei ota kantaa lakien tarkoituksenmukaisuuteen, vaan keskittyy tulkitsemaan lakia siten kuin se on kirjoitettu. Kansainvälisen eurooppalaisen oikeuspositivismin mukaan kansainvälinen oikeus koostuu oikeussäännöistä, jotka osapuolet ovat hyväksyneet, sopimusten, tapaoikeuden tai mahdollisesti jonkun muun osapuolten hyväksymän tavan mukaisesti. Yleisesti positivismi käsittää kansainvälisoikeudellisiksi toimijoiksi vain valtiot sekä niiden muodostamat hallitustenväliset kansainväliset järjestöt *Intergovernmental Organizations* (IGO), jolloin ei-valtiolliset *Non-Governmental Organization* (NGO) osapuolet eivät kuulu tarkastelun piiriin.²³ Oikeuspositivismia on yleisesti kuvailtu konservatiiviseksi metodiksi. Toisaalta se on muokkautunut hyvin vahvasti perinteisistä käsityksistä, jonka vuoksi nykyistä positivismia voidaan kutsua moderniksi positivismiksi.

Käytännössä kansainvälisoikeudellinen eurooppalainen oikeuspositivismi käsittää kansainvälisen oikeuden sellaisena ”kuin se on”, toisin kuin ”sen pitäisi olla”. Sen tarkoituksena on selvittää voimassa olevaa oikeussäädäntöä ja tulkita sitä eri käytännön kysymyksien kautta. Yhtenä metodin pääpiirteistä on yhdistää lainsäädäntö valtioiden suostumuksen kanssa (voluntarismi). Tiivistettynä oikeuspositivistisen näkemyksen mukaan kansainvälinen oikeus on yhtenäisten sääntöjen kokonaisuus, jonka lähtökohtana on valtioiden suostumus. Sen mukaan eilailliset argumentit²⁴ nähdään epäolennaisiksi oikeudellisessa tutkimuksessa. Tämä tarkoittaa, että oikeuspositivistisesti ei ole olemassa niin sanottua pehmeää lakia (soft law), vaan pelkäävät kovaa lakia (hard law).²⁵

Kansainvälisoikeudellinen eurooppalainen oikeuspositivismi keskittyy voimassa oleviin oikeussääntöihin (normeihin). Sen lähtökohtana on, että vallitsevat oikeussäännöt ovat saaneet perustansa valtioiden tahdosta, koska kansainvälisen oikeuden oikeusjärjestys on perustaltaan

²² Takamaa, Kari, *Kansainvälisen oikeuden kansainvälisen eurooppalaisen oikeuspositivistisen lähestymistavan ominaispiirteitä*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

²³ Simma, B. & Paulus, A. L. & O'Connell, M. E. & Koskenniemi, M. & Abbott, K. W. & Charlesworth, H., ”Symposium on Method in International Law”, *American Journal of International Law*, No. 93, 1999, s. 293-294.

²⁴ Argumentit, joilla ei ole tekstuaalista, historiallista tai systeemistä pohjaa.

²⁵ Simma, B., *op.cit.*, s. 303-304.

erityisesti valtioiden välisiä oikeussuhteita järjestävää oikeutta. Kansainvälisoikeudellisessa eurooppalaisessa oikeuspositivismissa valtiot nähdään keskenään tasa-arvoisina ja yhdenvertaisina. Päähuomion ollessa oikeussäännöissä, on oikeuslähteillä merkittävä rooli. Kansainvälisessä oikeudessa oikeuslähteitä on kolme: kansainväliset valtiosopimukset, kansainvälinen tapaoikeus ja yleiset oikeusperiaatteet. Ne eivät ole keskenään hierarkkisia ja niiden painoarvo voi vaihdella eri kansainvälisen oikeuden erityisalueilla.

Kansainvälisoikeudellinen eurooppalainen oikeuspositivismi sisältää itsessään induktiivisen ja deduktiivisen päättelyn. Se mahdollistaa aineiston analysoinnin ja niiden pohjalta tutkimustuloksien muodostamisen ilman erillistä metodia.

Oikeudellinen arviointi perustuu vain oikeuslähteisiin. Niiden ulkopuolisten seikkojen hyödyntämisen tulee perustua osapuolten välisiin erityiseen sopimukseen. Tämän periaatteen mukaisesti oikeudelliset velvoitteet ovat joko olemassa, tai ne eivät ole. Oikeussääntöjen perusteella voidaan täten selvittää vallitseva oikeustila. Oikeussääntöjen löytämisen apuvälineenä voidaan käyttää tieteisoppia ja oikeuskäytänteitä. Oikeuslähteiden välisiä suhteita tarkastellaan seuraavia menetelmiä käyttäen ja niitä sovelletaan oikeuslähteiden välillä ja sisällä.²⁶

- *lex superior derogat legi inferiori* (ylempi säädös ohittaa alemman ristiriitatilanteessa)
- *lex posterior derogat legi priori* (uudempi laki ohittaa vanhemman lain)
- *lex specialis derogat legi generali* (erityinen laki ohittaa yleisen lain)
- *lex posterior generalis non derogat legi priori specialis* (uudempi yleinen laki ei ohita vanhempaa erityistä lakia)²⁷

Yllä olevat periaatteet kuvaavat kansainvälisen oikeuden oikeuslähteiden tulkintaa ja siihen käytettäviä menetelmiä. Luvussa kolme selitetään ja käsitellään kansainvälisen oikeuden oikeuslähteitä ja niiden merkityksiä kansainvälisessä oikeudessa.

Oikeuspositivismia kohtaan voidaan esittää erilaista kritiikkiä. Yksi kritiikin kohde on positivismiin kykenemättömyys ottaa kantaa lainteon prosessiin, joka on olennainen osa normiston analyysiä. Greenin²⁸ mukaan oikeuspositivismissa ei kyseenalaisteta oikeuden moraalista puolta. Vaikka lain vaikutus yhteiskunnassa nähtäisiin huonona, ei se poissulje tai kyseen-

²⁶ Takamaa, Kari, *Kansainvälisen oikeuden kansainvälisen eurooppalaisen oikeuspositivistisen lähestymistavan ominaispiirteitä*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

²⁷ Takamaa, Kari, *Kansainvälisen oikeuden kansainvälisen eurooppalaisen oikeuspositivistisen lähestymistavan ominaispiirteitä*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa

²⁸ Green, Leslie, "Legal Positivism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2009 Edition), Edward N. Zalta, 2009, (<https://plato.stanford.edu/archives/fall2009/entries/legal-positivism/>, 5.12.2016).

alaista lain voimassaoloa. Myöskään se, että jokin toimintatapa olisi perusteltavissa eettisesti hyväksi, ei tee siitä lakia. Yleisin oikeuspositivismin kohdistuva kritiikki heijastetaankin juuri sen kykenemättömyyteen ottaa huomioon moraalit yhtenä tekijänä. Kriitikoiden mukaan lain tärkein tehtävä on edistää yhteistä hyvää, suojella ihmisoikeuksia ja hallita yhteiskuntaa avoimesti.²⁹ Toisin sanoen oikeuspositivismin ei itsessään ”ratkaise ongelmia” vaan se tuo esille nykyisen järjestelmän todellisen tilanteen.

Tutkimuksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole tarkastella eri oikeussääntöjen ”oikeutta” tai tarpeellisuutta. Myöskään tarkoituksena ei ole tarkastella kansainvälisen oikeuden syntyminen prosessia. Tutkimus tähtää voimassaolevan oikeuden tarkasteluun ja sitä kautta Libanonin sotilaallisen rauhanturvaamisoperaation oikeudellisen perustan selventämiseen. Tarkastelussa on otettu mukaan myös kysymyksiä, joihin vastaamalla voidaan tarkastella, kuinka oikeussäännöt toimivat ja miten ne vaikuttavat käytännössä operaatiossa toimimiseen. Koska tutkimuksen tarkoituksena ei myöskään ole luoda ehdotuksia lainsäädännön parantamiseen tai sen muokkaamiseen, on kansainvälinen eurooppalainen oikeuspositivismin metodina tutkimuksessa perusteltu.

2.5 Tutkimusaineisto

Opinnäytetyön aineisto on kaikille helposti saatavissa. Aineisto koostuu turvaluokittelemattomasta materiaalista, jotka ovat julkista aineistoa. Kansainvälisesti sitovat valtiosopimukset ovat suoraan löydettävissä YK:n valtiosopimuskokoelmista. Kansainvälisoikeudellisesti sitovat valtiosopimusasiakirjat löytyvät sellaisenaan Yhdistyneiden kansakuntien internetarkistoista. Valtiosopimukset, joihin Suomi on liittynyt ja kansallinen lainsäädäntö löytyvät kokonaisuudessaan Finlex-sivustolta.

Tutkimuksen lähestymistavan lähteinä ovat kansainvälisen oikeuden ensi- ja toissijaiset muut oikeuslähteet, joita ovat muun muassa valtiosopimukset, kansainvälinen tapaoikeus ja yleiset oikeusperiaatteet. Ensisijaisten lähteiden apukeinoina oikeussääntöjen määrittämiseksi käytetään tietoisoppia ja oikeuskäytäntöä. Kansainvälinen oikeus on jakautunut eri oikeusaloihin. Tässä työssä on keskitytty rauhanturvaamiseen vaikuttaviin oikeusaloihin. Kansainvälisen oikeuden oikeusaloista tarkastelussa ovat kansainvälinen humanitaarinen oikeus, ihmisoikeudet ja yleiset voimankäytön periaatteet.

Tutkimuksen primääriaineisto koostuu Libanonin rauhanturvaoperaatioon liittyvistä kansainvälisoikeudellisesti sitovista oikeussäännöistä ja niiden nojalta tehdyistä oikeudellisesti vel-

²⁹ Green, Leslie, *op.cit.*

voittavista päätöslauselmista. Näistä aineistoista tärkeimpiä ovat Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauseimat 425 (1978), 426 (1978) ja 1701 (2006). Päätöslauselmista ilmenee UNIFIL-operaation perustamisen syyt, tämänhetkiset tavoitteet ja käytössä olevat keinot niiden saavuttamiseksi. Tämän lisäksi tarkastelussa on valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Libanonissa³⁰. Muita tärkeitä tarkastelussa olevia sopimuksia ovat poliittisluonteiset sopimukset UNIFIL-operaation *Status of Force Agreement* (SOFA) ja *Memorandum of Understanding* (MOU).

Tutkimuksen primääriaineisto voidaan luokitella luotettavaksi, koska se koostuu tutkimuksen asetelman mukaisesti kansainvälisoikeudellisesti sitovasta asiakirjatekstistä.

Tutkimuksen muu lähdemateriaali koostuu Yhdistyneiden Kansakuntien kotisivuista, kansainvälistä oikeutta ja sotilaallista rauhanturvaamista käsittelevistä teoksista ja artikkeleista. Tämä lähdemateriaali on huomattavasti sirpaleisempaa ja niiden luotettavuutta pitää tarkastella tapauskohtaisesti. Suurien kansainvälisten organisaatioiden kuten Yhdistyneiden kansakuntien ja kansainvälisen Punaisen Ristin kotisivuja voidaan lähtökohtaisesti pitää luotettavina. Samoin Suomen lakikokoelma (Finlex) ja puolustusvoimien viralliset sivut ovat lähtökohtaisesti luotettavia.

³⁰ Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa, Helsinki, 05 syyskuu 2006, *VNS* 6/2006 vp.

3 RAUHANTURVAAMISTA KOSKEVAT KANSAINVÄLISEN OIKEUDEN OIKEUSSÄÄNNÖT

Tämän kappaleen tarkoituksena on selvittää Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaoperaatioiden yleisenä perustana olevat oikeussäännöt, joita sovelletaan kaikkiin sotilaallisiin rauhanturvaamistehtäviin. Tarkoituksena on kehittää ymmärrystä kansainvälisen oikeuden rakenteesta, jotta Libanonin operaation yksityiskohtaisten sopimuksien analysointi olisi mahdollista. Kappale vastaa tutkimuskysymykseen I ja sen alakysymyksiin III ja IV.

Vaikka Yhdistyneet kansakunnat ovat pääasiallisesti vastuussa rauhanturvaamistehtävistä, ei oikeudellista huomautusta ole kuitenkaan lisätty YK:n peruskirjaan.³¹ Toisaalta muutoksien tekemistä YK:n peruskirjaan on pyritty välttämään. YK:n peruskirjassa määritetään toimet, joilla voidaan ylläpitää kansainvälistä rauhaa, sekä säädetään, miten Yhdistyneiden kansakunnat rakentuvat ja millaiset ovat Yhdistyneisiin kansakuntiin liittyvät oikeudet ja velvoitteet. Oscar Schachterin kirjoitusten mukaan vuodelta 1964³², kansainvälisellä oikeudella on ollut kolme päävaikutusta rauhanturvaoperaatioihin liittyen. Ensimmäiseksi, kansainvälinen oikeus valtuuttaa YK:n väliintulon isäntämaan suostumuksella. Toiseksi, kansainvälinen oikeus asettaa perussääntöjä, jotka helpottavat selkkausosapuolien välistä toimintaa. Kolmanneksi, kansainvälinen oikeus määrittää yleiset reunaehdot ja tavoitteet operaatioille, jolloin useiden toimijoiden yhteistyötä voidaan helpommin koordinoita.

Rauhanturvaaminen perustuu tunnustettujen periaatteiden noudattamiseen. Alkuperäiset rauhanturvaamisen peruseriaatteet voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen. Tämä kolmijako on isäntävaltion suostumus, puolueettomuus ja puolustautuva voimankäyttö. Nämä elementit ovat äärimmäisen tärkeässä asemassa rauhanturvaamisessa.³³ Isäntävaltion suostumus on yksi tärkeimmistä kohdista oikeusteknisesti, koska se määrittää konfliktin tai operaation luonteen. Jos isäntävaltio ei halua sotilasjoukkoja alueellensa, on operaatio yleensä rauhanpakottamisoperaatio rauhanturvaamisoperaation sijasta.

3.1.1 Kansainvälinen oikeus

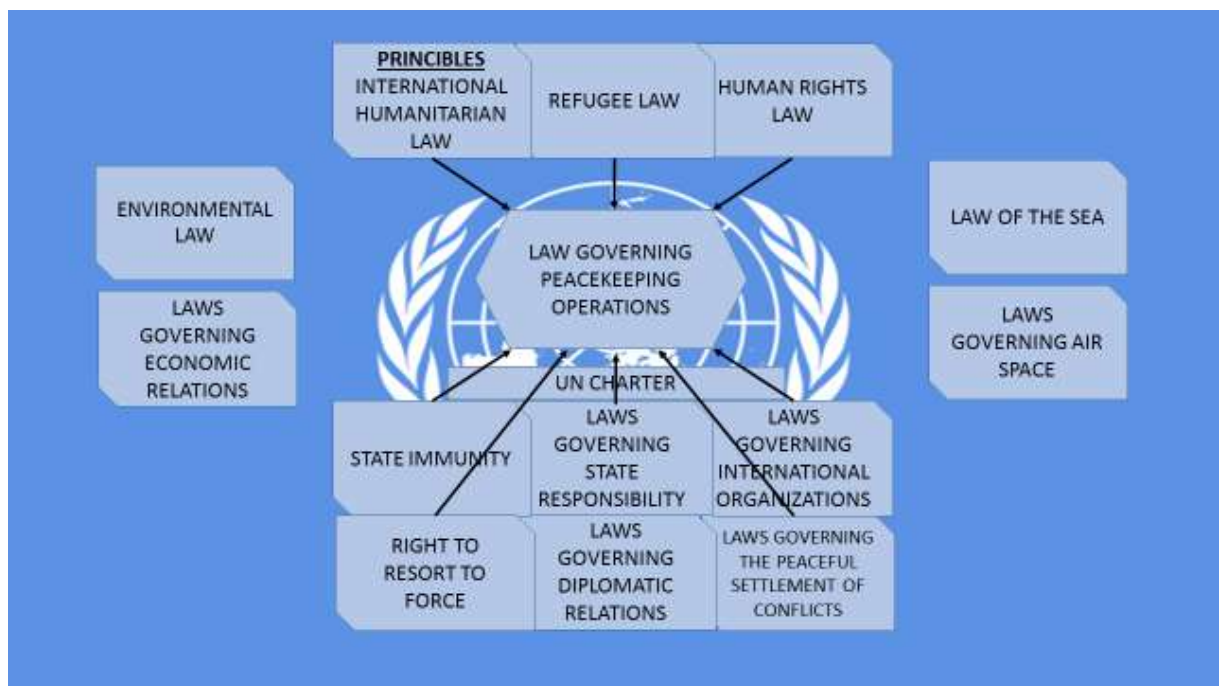
Perinteisesti kansainvälinen oikeus jaetaan kahteen osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat yksityinen kansainvälinen oikeus ja julkinen kansainvälinen oikeus, jota usein myös kansainväliseksi oikeudeksi nimitetään. Yksityinen kansainvälinen oikeus ei ole kansainvälistä oikeutta,

³¹ Koops, Joachim, *op.cit.*, s.43.

³² Schachter, Oscar, "The Uses of Law in International Peace-Keeping", *Virginian Law Review*, 50, Virginia, 1964, s. 1096.

³³ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 47.

vaan se muodostuu kussakin maassa sovellettavista lainvalintasäännöistä³⁴ ja on osa kunkin valtion sisäistä oikeusjärjestystä³⁵. Julkinen kansainvälinen oikeus käsittelee valtioiden ja eri toimijoiden välisiä suhteita ja on pääsääntöisesti luonteeltaan yleismaailmallista.³⁶ Kansainvälisen oikeuden oikeussääntöjä on ryhmitelty useiksi omiksi erityisaloiksi, joihin kuuluvat muun muassa alla olevan kaavion mukaiset alat. Näitä erityisaloja ei luokitella arvojärjestykseen. Erityisalat myös vaikuttavat olennaisesti toisiinsa. Kuvassa esitetään rauhanturvaoperaatioihin vaikuttavia kansainvälisen oikeuden aloja.

Kuva 1: Kansainvälisen oikeuden erityisaloja, jotka vaikuttavat sotilaalliseen kriisinhallintaan³⁷

Kansainvälinen oikeus eroaa merkittävästi kansallisesta oikeudesta. Se on jo rakenteellisesti täysin erilainen. Kansainvälinen oikeus on horisontaalinen³⁸, josta puuttuu korkein auktoriteetti, keskitetty voimankäyttö ja selkeä perinteinen vallan kolmijako-opin mukainen³⁹ differentioituminen. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous ei ole koko maailman lainsäädäntöelin. Haagissa toimiva Kansainvälinen tuomioistuin *International Court of Justice* (ICJ) ky-

³⁴ Lainvalintasäännöt määräävät minkä valtion oikeutta kussakin erityiskysymyksissä on sovellettava valtion sisäisessä oikeudessa.

³⁵ Keskustelu Kari Takamaan kanssa 19.10.2017.

³⁶ Shaw, Malcolm N, *op.cit.*, s. 1-2.

³⁷ Kuva 1: Kansainvälisen oikeuden erityisaloja, jotka vaikuttavat sotilaalliseen kriisinhallintaan. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista, 2017, aineisto tutkijan hallussa.

³⁸ Horisontaalisella tarkoitetaan sitä, että eri valtioita (tekijöitä) pidetään suvereenina ja yhdenvertaisina.

³⁹ Vallan kolmijako-opilla tarkoitetaan lainsäädäntövaltaa, tuomiovaltaa ja toimeenpanovaltaa, jotka on erotettava toisistaan.

kenee toimimaan vain molempien osapuolien tunnustaessa sen toimivallan⁴⁰. Yhdistyneiden kansakuntien toimeenpanovaltaa on rajoitettu niin oikeudellisesti kuin poliittisestikin.⁴¹Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei kansainvälisillä oikeussäännöillä olisi merkitystä, tai niiden rikkomisesta seuraisi toimenpiteitä. Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto voi asettaa esimerkiksi sanktioita kansainvälistä oikeutta rikkoville osapuolille⁴². Se kuitenkin korostaa kansainvälisen oikeuden ja kansallisen oikeuden eroja. Tämän takia kansainvälisen oikeuden asemasta on käyty paljon keskusteluja. Joidenkin tutkijoiden mielestä koko kansainvälisen oikeuden käsite on harhaanjohtava.

Vaikka kansainvälinen oikeus on horisontaalista, on YK:n peruskirjalla kuitenkin erityinen oikeudellinen ja sitova asema kansainvälisessä oikeudessa. 1945 San Franciscossa laadittu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja nauttii Suomen perustuslain omaista erityisasemaa kansainvälisessä oikeudessa. Yhdistyneiden kansakuntien Peruskirjan artiklan 103 mukaan:

”Jos Yhdistyneiden kansakuntien jäsenten tähän peruskirjaan ja johonkin muihunkansainväliseen sopimukseen perustuvat velvoitukset ovat ristiriidassa keskenään, on tämän peruskirjan velvoituksilla etusija.”

Tämä on ainoa selkeä poikkeus voimankäyttöä järjestävästä oikeudesta kansainvälisessä oikeudessa. Tämän lisäksi muita perustuslain omaisia velvoituksia ei ole kansainvälisessä oikeudessa. Se tarkoittaa, etteivät mitkään osapuolet voi solmia sitovia sopimuksia, jotka ovat peruskirjan kanssa ristiriidassa. Peruskirjan kanssa toimiessa sovelletaan *lex superior derogat legi inferiori* -periaatetta (ylempi säädös ohittaa alemman ristiriitatilanteessa), jolloin YK:n peruskirja ohittaa kaikki muut valtiosopimukset.

YK:n peruskirja on jaettu yhdeksääntoista lukuun⁴³. Peruskirjaa täydentää Kansainvälisen Tuomioistuimen Perussääntö, joka on jaettu viiteen lukuun⁴⁴. YK:n peruskirja määrittää sen

⁴⁰ Asetus Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan voimaansaattamisesta, Helsinki, 17 kesäkuuta 1956, *SopS* 1/1956. Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön artikla 36:

”1. Tuomioistuimen toimivalta käsittää kaikki asiat, jotka asianomaiset alistavat sille, samoin kuin kaikki ne tapaukset, jotka erityisesti mainitaan Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjassa tai voimassa olevissa sopimuksissa tai välipuheissa.”

⁴¹ Malanczuk, Peter, *Akehurst's Modern Introduction to International Law*, 7 ed., New York, 1997, s. 3-4

⁴² Esimerkkinä voidaan pitää vuoden 1990 Irakia, jossa YK:n turvallisuusneuvosto asetti raskaita ekonomisia sanktioita Irakin hyökättyä Kuwaitiin.

⁴³ I Päämäärät ja periaatteet, II Jäsenyys, III Elimet, IV Yleiskokouksen Kokoonpano, IV Yleiskokouksen Tehtävät ja valtuudet, IV Yleiskokous Äänestys, IV Yleiskokous Menettelyjärjestys, V Turvallisuusneuvoston Tehtävät ja valtuudet, V Turvallisuusneuvoston äänestys, V Turvallisuusneuvoston Menettelyjärjestys, VI Riitojen rauhanomainen selvittely, VII Toimenpiteet rauhaa uhattaessa tai rikottaessa taikka hyökkäystekojen sattuessa, VIII Alueelliset sopimukset, IX Kansainvälinen taloudellinen ja sosiaalinen yhteistyö, X Talous- ja sosiaalineuvoston Kokoonpano, X Talous- ja sosiaalineuvoston Äänestys, X Talous- ja sosiaalineuvoston Menettelyjärjestys, XI Itsehallintoa vailla olevia alueita koskeva julistus, XII Kansainvälinen huoltohallintojärjestelmä, XIII Huoltohallintoneuvosto Kokoonpano, XIII Huoltohallintoneuvosto Tehtävät ja valtuudet, XIII Huoltohallintoneuvosto Äänestys, XIII Huoltohallintoneuvosto Menettelyjärjestys, XIV Kansainvälinen tuomioistuin, XV

eri elimien tehtävät ja toimintaperiaatteet. YK:n peruskirjassa sovitaan tavoista, joilla kansainvälistä rauhaa voidaan ylläpitää. Rauhaturvaamista suoraan käsitteleviä lukuja tai artikloja ei peruskirjassa ole, mutta rauhanturvaoperaation perustamiseen ja toimintaan vaikuttavat luvut: I, V, VI, VII ja XV. Kansainvälisen Tuomioistuimen Perussäännössä käsitellään kansainvälisen tuomioistuimen toimintaa, sekä kansainvälisen oikeuden muodostumista ja sen vaikuttavuutta. Siinä ei suoranaisesti käsitellä rauhanturvaamista, mutta sen periaatteet vaikuttavat kansainväliseen oikeuteen, jonka kautta se vaikuttaa rauhanturvaoperaatiossa toimimiseen.

Kansainvälinen oikeus vaikuttaa useisiin eri osa-alueisiin⁴⁵, jotka vaihtelevat aina ihmisoikeuksista avaruuteen asti. Kansainväliseen oikeuteen sisältyy muun muassa ihmisoikeudet, kansainvälinen humanitaarinen oikeus, kansainvälinen rikosoikeus ja kansainvälinen sopimusoikeus.⁴⁶

Lähtökohtaisesti kansainvälisen oikeuden subjektit ovat olleet itsenäiset valtiot. Nykyään katsotaan, että kansainvälinen oikeus voi vaikuttaa valtioiden lisäksi myös kansainvälisiin organisaatioihin ja jopa yksilöihin. Kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt eivät ole vain yksi koottu kokoelma, vaan valtioiden välisiä suhteita säätelevät lukuisat kahden – ja monenkeskiset sopimukset, tapaoikeus ja yleiset oikeusperiaatteet.⁴⁷ Kansainvälinen oikeus koostuu siis erilaisista valtioiden välisistä valtiosopimuksista, joista osa on yleismaailmallisia ja osa erilaisten osapuolien välisiä sopimuksia. Nämä sopimukset luovat ”kentän”, jossa kansainvälisten toimijoiden on toimittava.

3.1.2 Kansainvälisen oikeuden oikeuslähteet

Kansainvälisen oikeuden soveltamisen perustana ovat sen ”oikeuslähteet”. Lähteet osoittavat ne oikeussäännöt, joiden mukaan kansainvälisen oikeuden sisältö muodostuu.⁴⁸ Ne kertovat yksinkertaisesti sen, mitä ovat kansainvälisen oikeuden ”säännöt” ja miten ne ovat muodostuneet.

Sihteeristö, XVI Erinäisiä määräyksiä, XVII Väliaikaisia turvallisuusmääräyksiä, XVIII Muutokset ja XIX Ratifiointi ja allekirjoittaminen.

⁴⁴ I Tuomioistuimen järjestysmuoto, II Tuomioistuimen toimivalta, III Oikeudenkäyntimenettely, IV Neuvovat lausunnot ja V Muutokset.

⁴⁵ Näitä osa-alueita ovat mm. ihmisoikeus, aseista riisuminen, kansainvälinen rikollisuus, pakolaiset, maahanmuutto, kansalaisuuteen liittyvät ongelmat, vankien kohtelu, voimankäyttö ja sotateimet. Kansainvälinen oikeus säätelee myös yleisiä asioita, kuten ympäristöä ja kestävää kehitystä, kansainvälisiä vesialueita, avaruutta, kansainvälisiä kommunikaatioyhteyksiä ja maalimankauppaa. (Uphold International Law, United Nations-sivusto, <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/uphold-international-law/>, 31.3.2018).

⁴⁶ Kansainvälinen oikeus, Yhdistyneet kansakunnat-sivusto, (<http://www.yk.fi/node/265>, 31.3.2018).

⁴⁷ Kansainvälinen oikeus, Yhdistyneet kansakunnat-sivusto, (<http://www.yk.fi/node/265>, 31.3.2018).

⁴⁸ Hakapää, Kari, *op.cit.*, s. 21.

Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön 38 artikla määrittää kansainvälisen oikeuden oikeuslähteet seuraavasti:⁴⁹

”1. Tuomioistuin, jonka tehtävänä on ratkaista sille jätetyt riidat kansainvälisen oikeuden mukaan, soveltaa:

a. kansainvälisiä yleis- tai erityissopimuksia, jotka sisältävät riitapuolina olevien valtioiden nimenomaan tunnustamia sääntöjä;

b. kansainvälistä tapaa velvoittavaksi oikeudeksi tunnustetun yleisen käytännön ilmauksena;

c. sivistyskansojen tunnustamia yleisiä oikeusperiaatteita;

d. ottaen huomioon 59 artiklan määräyksen oikeudellisia ratkaisuja sekä eri maiden etevimpien tutkijain oppeja apukeinona oikeussääntöjen määrittelemiseksi.”

Wienin valtiosopimusoikeuta koskeva yleissopimus on keskeinen osa valtiosopimuksien toteuttamisessa. Siinä määritetään valtiosopimuksien rakentuminen ja niihin liittyvät oikeussäännöt. Wienin yleissopimus on jaettu kahdeksaan⁵⁰ valtiosopimuksia käsittelevään osaan. Wienin yleissopimuksen⁵¹ mukaan: ”*valtiosopimus tarkoittaa kansainvälistä välipuhetta, joka on tehty kirjallisesti valtioiden välillä ja joka on kansainvälisen oikeuden alainen siihen katsomatta, sisältykö se yhteen tai kahteen taikka useampaan toisiinsa liittyvään asiakirjaan ja riippumatta siitä käytetystä nimityksestä*”. Tämä tarkoittaa, ettei eri valtiosopimuksien nimillä ole merkitystä niiden asemaan nähden. Valtiosopimuksista on käytetty kymmeniä eri nimityksiä, jotka usein vain kuvaavat sopimuksen luonnetta. Historiallisesti yleissopimuksilla on ollut erityinen asema kansainvälisessä oikeudessa, mutta tämä asema on ajan saatossa poistunut.

⁴⁹ Asetus Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan voimaansaattamisesta, Helsinki, 17 kesäkuuta 1956, *SopS* 1/1956 (Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice, San Francisco, 26 June 1945, *FTS* 1/1956).

⁵⁰ Wienin yleissopimuksien osat: I Johdanto, II Valtiosopimusten tekeminen ja niiden voimaantulo, III Valtiosopimusten noudattaminen, soveltaminen ja tulkinta, IV Valtiosopimusten muuttaminen, V Valtiosopimusten pätemättömyys, päättymisen ja niiden soveltamisen keskeyttäminen, VI Erinäisiä määräyksiä, VII Tallettajat, tiedotukset, oikaisut ja rekisteröinti ja VIII Loppumääräykset.

⁵¹ Wienissä 23 päivänä toukokuuta 1969 tehty yleissopimus (*Vienna Convention on the Law of Treaties*), joka käsittelee kansainvälisiä sopimuksia. (Asetus valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen voimaansaattamisesta, Helsinki, 27 tammikuuta 1980, *SopS* 33/1980).

Valtioilla on myös mahdollisuus solmia ei-kirjallisia sopimuksia, mutta näihin sopimuksiin ei sovelleta Wienin-valtiosopimusta⁵².

Kansainväliset valtiosopimukset sitovat niitä osapuolia, jotka ovat Wienin yleissopimuksen mukaan ”suostuneet valtiosopimuksen noudattamiseen allekirjoittamalla, vaihtamalla valtiosopimuksen muodostavat asiakirjat, ratifioimalla, hyväksymällä, liittymällä tai muulla tavalla, jos niin on sovittu”. Tapaoikeus on luonteeltaan erilainen ja koskee kaikkia osapuolia niiden suostumuksesta riippumatta. Yleiset oikeusperiaatteet täydentävät tapaoikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia. Yleiset oikeusperiaatteet koskevat usein asioita, joista ei ole vielä ehtinyt muodostua tapaoikeutta ja joista ei ole tehty erillisiä valtiosopimuksia.⁵³ Toisin sanoen valtiosopimukset vaikuttavat vain sisältönsä mukaisesti sopimusosapuoliin. Tapaoikeus toimii aikaisemmin havaittujen hyvien käytänteiden pohjalta. Aikaisemmat toimintatavat ja päätökset vaikuttavat kansainväliseen oikeuteen ja sen tulkintaan. Yleiset oikeusperiaatteet ovat tapaoikeuden kaltaisia, mutta ne tuovat eri kansainvälisen oikeuden aloille ”yleisiä” periaatteita, joiden mukaan on toimittava. Tästä esimerkkinä ovat rauhanturvaamiseen sovellettavat sodan oikeussääntöjen periaatteet.

Tieteisoppi, eli toiselta nimeltään ”tutkijain mielipide” on arvostettujen tutkijoiden laintulkintaa ja teoriaa. Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön mukaan tutkijain kirjoitukset voivat tarjota apua oikeussääntöjen tulkinnassa, mutta eivät voi niitä luoda⁵⁴. Tutkijat voivat vaikuttaa oikeudellisiin kysymyksiin myös valmistelemalla ja olemalla osana kansainvälisiä valtiosopimuksia. Tieteisopilla on merkittävä rooli kansainvälisen oikeuden systematisoinnissa sen laaja-alaisuutensa vuoksi.

Tyypillisesti kansainvälisessä oikeuskäytännössä tuomioistuinratkaisuilla ei ole ennakkotapausvaikutusta. Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön 59 artiklassa ilmaistaan se seuraavasti: ”Tuomioistuimen ratkaisu sitoo yksinomaan riitapuolia ja ainoastaan ratkaisuun nähden”.⁵⁵

⁵² Wienin yleissopimuksen artikla 3: ”Se, että tämä yleissopimus ei koske niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka on tehty valtioiden ja muiden kansainvälisen oikeuden subjektien välillä, tai jotka on tehty pelkästään tällaisten muiden subjektien välillä, taikka kansainvälisiä sopimuksia, jotka eivät ole kirjallisessa muodossa, ei vaikuta:

a) tällaisten sopimusten oikeusvaikutukseen;

b) siihen, kuinka niihin sovelletaan sellaisia tämän yleissopimuksen sääntöjä, joiden alaisia ne kansainvälisen oikeuden nojalla tästä yleissopimuksesta riippumatta saattavat olla; eikä

c) yleissopimuksen soveltamiseen valtioiden välisiin suhteisiin sellaisten kansainvälisten sopimusten puitteissa, joiden osapuolina on myös muita kansainvälisen oikeuden subjekteja.”

Kansainvälisen oikeuden ensisijaisten lähteiden lisäksi tunnustetaan myös apukeinoja kansainvälisen oikeuden oikeussääntöjen määrittämiseksi. Nämä ovat tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja tieteisoppi.

⁵³ Kansainvälisen oikeuden lähteet, Yhdistyneet kansakunnat-sivusto (<http://www.yk.fi/node/267>, 30.03.2018).

⁵⁴ Hakapää, Kari, *op.cit.*, s. 57.

⁵⁵ Hakapää, Kari, *op.cit.*, s. 55.

Tuomioistuinten ratkaisuilla ja niiden perusteluilla on kuitenkin vaikutusta myöhempään oikeuskäytäntöön sekä kansainvälisen oikeuden kehitykselle. Tuomioistuimet ottavat ratkaisutoiminnassaan huomioon aikaisemmat tuomiot ja Kansainvälisen tuomioistuimen arvovaltaisella kannanotolla voi olla huomattava oikeuskäytäntöä ohjaava vaikutus.⁵⁶Tämä tarkoittaa, että aikaisempien tuomioiden pohjalta ei voida suoraan tuomita seuraavia tapauksia, mutta niiden pohjalta voidaan rakentaa samankaltaisten tapauksien ratkaisu. Tehtyjen ratkaisujen pohjalta voidaan myös uudistaa lainsäädäntöä ja osaltaan myös luoda yleisiä oikeusperiaatteita ja kansainvälistä tapaoikeutta.

3.1.3 Turvallisuusneuvosto ja pääsihteeri

YK:n peruskirjan IV luku käsittelee turvallisuusneuvostoa ja sen toimintaa. YK:n peruskirjan artikla 24⁵⁷ määrittää turvallisuusneuvoston tehtäväksi kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisen. Siinä määritetään myös, että turvallisuusneuvosto voi käyttää kappaleissa VI, VII, VIII ja XII määritettyjä valtuuksia toimiessaan Yhdistyneiden kansakuntien päämäärien ja periaatteiden mukaisesti. Turvallisuusneuvosto pyrkii toimimaan artikla 24:n mukaisesti, mutta se on luonteeltaan poliittinen elin, jonka päätöksen voi estää yksikin pysyvä jäsenmaa veto-oikeudellaan.⁵⁸ Tämä poliittinen osa-alue voi vaikeuttaa turvallisuusneuvoston toimintaa. Vaikka kaikki osapuolet olisivat valmiita aloittamaan operaation, voi jokin pienikin yksityiskohta romuttaa koko operaation aloittamisen tai sen jatkamisen⁵⁹.

YK:n peruskirjan V-luvun 24 artiklan mukaan turvallisuusneuvostolla on ensisijainen vastuu kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä.⁶⁰ V-luvun 25 artikla vahvistaa turval-

⁵⁶ Hakapää, Kari, *op.cit.*, s. 55.

⁵⁷ Artikla 24:

1. *”Taatakseen järjestön nopean ja tehokkaan toiminnan Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenet jättävät turvallisuusneuvostolle ensisijaisen vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä tunnustavat, että turvallisuusneuvosto täyttäessään tästä vastuusta johtuvia velvollisuuksiaan toimii niiden nimessä.*
2. *Näitä velvollisuuksia täyttäessään turvallisuusneuvoston on toimittava Yhdistyneiden Kansakuntien päämäärien ja periaatteiden mukaisesti. Turvallisuusneuvostolle näiden velvollisuuksien täyttämiseksi myönnetyt erityiset valtuudet on määritelty luvuissa VI, VII, VIII ja XII.*
3. *Turvallisuusneuvosto esittää yleiskokouksen tarkastettavaksi vuosi- ja tarpeen vaatiessa, erityiskertomuksia.”*

⁵⁸ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa*, Takamaa Kari & Lundelin Mika, Helsinki, 2008, s. 21-22.

⁵⁹ Kiina käytti veto-oikeuttaan 25.2.1999 entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian (EJTM) rauhanturvaoperaation jatkamisesta. Äänestys oli 13 vastaan 1 (Kiina). Kiinan mukaan alkuperäisiin tavoitteisiin oli päästy ja tilanne oli rauhoittunut alueella huomattavasti. (Security Council Fails to Extend Mandate of United Nations Preventive Deployment Force in Former Yugoslavia Republic of Macedonia, Press Release SC/6648, United Nations-sivusto, SC/6648, <http://www.un.org/press/en/1999/19990225.sc6648.html> 30.3.2018).

⁶⁰ Artikla 24: *”Taatakseen järjestön nopean ja tehokkaan toiminnan Yhdistyneiden kansakuntien jäsenet jättävät turvallisuusneuvostolle ensisijaisen vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä tunnustavat, että turvallisuusneuvosto täyttäessään tästä vastuusta johtuvia velvollisuuksiaan toimii niiden nimessä.”*

lisuusneuvoston asemaa, jonka mukaan ”Yhdistyneiden kansakuntien jäsenet sitoutuvat hyväksymään ja täyttämään turvallisuusneuvoston päätökset tämän peruskirjan mukaisesti”. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että YK:n rauhanturvaoperaatioon osallistuminen on ollut valtioille vapaaehtoista. Toistaiseksi, YK ei ole käyttänyt oikeuttaan velvoittaa kansainvälistä yhteisöä toimimaan rauhanturvaoperaatioissa ilman heidän tahtoaan. Peruskirjan mukaan YK:n turvallisuusneuvostolla on velvollisuus puuttua sen havaitsemiin epäkohtiin, jotka voivat vaihdella ihmisoikeusrikkomuksista peruskirjan vastaisiin rikkomuksiin.

Turvallisuusneuvosto ei ole kaikkivoipa. Turvallisuusneuvoston toiminta on sidottu YK:n peruskirjaan. Tästä esimerkkinä on turvallisuusneuvoston kykenemättömyys vaikuttaa toisen maan toimintaan rikkomatta sen valtiollisia oikeuksia, jos kyseessä ei ole YK:n peruskirjan luvun VII-mukainen operaatio. Toisaalta turvallisuusneuvostolla on laajat oikeudet rauhanomaisten keinojen käyttämiseen riitojensovittelussa. Tämän takia rauhanturvaamisen ja rauhaan pakottamisen raja on häilyvä. Tilannetta ei helpota, että turvallisuusneuvosto ei yleensä suoraan ilmaise mihin peruskirjan lukuun sen päätöslauselma perustuu. Turvallisuusneuvosto on kuitenkin käyttänyt peruskirjan mukaisia lauseita päätöslauselmissaan kuten ”use all necessary means”. Turvallisuusneuvoston toiminnassa rauhanturvaoperaatioiden osalta keskeisessä osassa on valtioiden suostumus päätöslauselman mukaiseen toimintaan.⁶¹

Artiklan kaksi mukainen valtion suvereniteetti aiheuttaa haasteita rauhanturvaoperaation luomisessa. On kuitenkin selvää, että valtion suvereniteetti voidaan ohittaa valtion suostumuksella ja luvun VII-luonteisella operaatiolla. Jos valtio on itse kutsunut sotilasjoukkoja valtioonsa, ei sen oikeuksia ole rikottu.⁶²

Yksimielisyys turvallisuusneuvostossa mahdollistaa päätöslauselman tekemisen. Tämän lisäksi turvallisuusneuvosto kykenee jatkamaan, uudistamaan tai päättämään rauhanturvaoperaation mandaatin. Turvallisuusneuvosto kykenee tekemään päätöslauselman myös enemmistön kannatuksella siten, että myöntäviin ääniin sisältyy pysyvien jäsenvaltioiden⁶³ äänet.

Turvallisuusneuvoston ei kuitenkaan johda rauhanturvaoperaatioita, vaan se luo operaation mandaatin päätöslauselmillaan. Konkreettinen operaation strateginen johtaminen tapahtuu YK:n pääsihteerin taholta. Operaatiolle määritetty komentaja *Force Commander* (FC) johtaa operaatiota ja vastaa pääsihteerille sekä hänen asettamalleen edustajalle. Pääsihteeri on taas velvollinen raportoimaan turvallisuusneuvostolle. Poliittisen ja sotilaallisen vastuun jakautu-

⁶¹ Sloan, James, *The Militarisation of Peacekeeping in the Twenty-First Century*, Portland, 2011, s. 64-67

⁶² Sloan, James, *op.cit.*, s. 77.

⁶³ YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenvaltiot ovat: Britannia, Kiina, Ranska, Venäjä ja Yhdysvallat.

minen näihin kolmeen tahoon mahdollistaa sotilaallisten ja poliittisten toimintatapojen ja tavoitteiden yhdenmukaisuuden.⁶⁴

YK:n peruskirjan sihteeristöä käsittelee peruskirjan XV luku. Artikla 99 määrittää pääsihteerin yhdeksi tehtäväksi turvallisuusneuvostolle raportoinnin⁶⁵. Pääsihteerin nimittää turvallisuusneuvoston suosituksesta yleiskokous. Pääsihteeri on YK:n ylin virkamies.

3.1.4 Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan luvut VI ja VII

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan luvut VI ja VII ovat luvut, joilla vastataan peruskirjan luvun I mukaisiin päämääriin ja periaatteisiin. Ne käsittelevät menettelytapoja, joilla kansainvälistä rauhaa voidaan ylläpitää. YK:n toimivalta on pitkälti sidottu näihin peruskirjan lukuihin. YK:n peruskirjan luvut VI ja VII näyttelevät merkittävää roolia turvallisuusneuvoston päätöslauselmien muodostumisessa ja vaikuttavat niiden kautta rauhanturvaoperaation oikeutukseen sekä sen voimankäytösäännöksiin määrittämiseen. Luvut käsittelevät rauhanomaisten keinojen käyttöä ja menetelmien, joilla vastataan kansainvälisen rauhan uhkiin. YK:n peruskirjan luvut VI ja VII eivät kuitenkaan käsittele suoranaisesti rauhanturvaamista tai sen oikeutusta.

YK:n peruskirjan VI-luku käsittelee nimensä mukaisesti ”riitojen rauhanomaista selvittämistä”. Artiklan 33⁶⁶ mukaan kansainvälistä rauhaa uhkaavat riidat ovat ensisijaisesti käsiteltävä rauhanomaisin keinoin. Turvallisuusneuvostolla on artiklan 34 mukaan oikeus tutkia tilanteita, jotka voivat aiheuttaa riidan ja täten vaarantaa kansainvälistä rauhaa. Artiklaa 36⁶⁷ on käytetty useiden perinteisten rauhanturvaoperaatioiden oikeuttamiseen. Artikla 36 käsittelee mahdollisuutta käyttää muita tarkoituksenmukaisia keinoja estääkseen 33 artiklassa mainittujen riitojen sovitteluun. Tätä ”tarkoituksenmukaisia keinoja” kohtaa on käytetty perusteluna rauhanturvaoperaation aloittamiselle.

⁶⁴ Hillen, John, *op.cit.*, s. 13.

⁶⁵ Artikla 99: ”Pääsihteeri voi kiinnittää turvallisuusneuvoston huomion jokaiseen seikkaan, joka hänen mielestään saattaa uhata kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä.”

⁶⁶ Artikla 33: ”1. Jokaisessa riidassa, jonka jatkuminen on omiaan vaarantamaan kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä, on asianosaisten ensi sijassa pyrittävä ratkaisuun käyttämällä neuvotteluja, tutkimusmenettelyä, välitystä, sovintomenettelyä, välitysoikeudellista tai tuomioistuimenmenettelyä, alueellisten elinten tai sopimusten apua taikka muita rauhanomaisia keinoja oman valintansa mukaan.”

⁶⁷ Artikla 36: ”1. Turvallisuusneuvosto saattaa 33 artiklassa mainitun luonteisen riidan tai samanluonteisen tilanteen joka vaiheessa suositella tarkoituksenmukaisia menettelytapoja tai keinoja sovittelua varten.
2. Turvallisuusneuvoston on harkittava kaikkia niitä menettelytapoja riidan ratkaisemiseksi, joista asianosaisten ovat jo sopineet.

3. Esittäessään tämän artiklan nojalla suosituksia turvallisuusneuvoston on myös otettava huomioon, että asianosaisten on yleensä siirrettävä oikeudelliset riidat Kansainväliseen tuomioistuimeen sen perussäännön määräysten mukaisesti.”

Luku VII on tarkoitettu mahdollistamaan YK:n sotilasoperaatioiden luominen. Sen tarkoituksena on luoda poliittinen kehys operaation aloittamiseen. Tämä luku etenee loogisesti lisäten jatkuvasti keinoja turvata kansainvälistä rauhaa.⁶⁸ Artikla 39 antaa turvallisuusneuvostolle valtuudet päättää tai suositella mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi. Artikla 40⁶⁹ käsittelee turvallisuusneuvoston oikeutta kehottaa asianosaisia mukautumaan väliaikaisiin toimenpiteisiin, joita se pitää tarpeellisina tai toivottavina. Artikla 40 on selkein oikeudellinen perustelu tarkkailu- ja rauhanturvaoperaatioille, vaikka artiklassa vain kehoitetaan osapuolia hyväksymään toimenpiteet⁷⁰. Artikla 41 antaa turvallisuusneuvostolle päätösvallan aloittaa toimenpiteet, joihin ei kuulu aseellinen voima. Näihin toimenpiteisiin ”saattaa sisältyä taloudellisten suhteiden sekä rautatie-, meri-, ilma-, posti-, lennätin-, radio- ja muiden yhteyksien täydellinen tai osittainen keskeyttäminen sekä diplomaattisten suhteiden katkaiseminen”. Tämä mahdollistaa taloudellisten pakotteiden asettamista, joilla voidaan vaikuttaa rauhanturvaoperaatioon tai konfliktialueeseen käyttämättä sotilaallista voimaa.

Artikla 42 mukaan, ”Jos turvallisuusneuvosto katsoo, että 41 artiklassa edellytetyt toimenpiteet olisivat riittämättömiä, tai jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi, se voi ryhtyä sellaiseen toimintaan ilma-, meri- tai maasotavoimien avulla, jota se pitää tarpeellisena kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi.” Artikla 42 mahdollistaa laajojen toimintatapojen käyttämisen, koska sen termistö on niin laavaa. ”Tarpeelliseksi” katsotut toimenpiteet voivat vaihdella rauhanturvaamisesta sotilaalliseen pakottamiseen. Artikla 42 on voimankäytöllisesti ”raskain” peruskirjan artikloista. Se mahdollistaa turvallisuusneuvoston päätöksellä käytännössä kaikki toimintatavat kansainvälisen rauhan suojelemiseksi.

Artikla 42 vaatii jäseniään ”asettamaan turvallisuusneuvoston käytettäväksi sen kehoituksesta ja erityisen sopimuksen tai erityisten sopimusten mukaisesti asevoimia, apua ja helpotuksia, kauttakulkuoikeus niihin luettuna, jotka ovat tarpeen kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.” Tätä oikeutta ei kuitenkaan ole koskaan käytetty YK:n historiassa. Artikla 48⁷¹ mahdollistaa kansainvälisen yhteisön yhtenäisen toiminnan kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Turvallisuusneuvoston käyttää usein artiklan 48 mukaista valtaa

⁶⁸ Hillen, John, op.cit., s. 10.

⁶⁹ Artikla 40: ”Estääkseen tilanteen pahenemisen turvallisuusneuvosto voi, ennenkuin se esittää suosituksia tai päättää 39 artiklassa edellytetyistä toimenpiteistä, kehoittaa asianosaisia mukautumaan sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, joita se pitää tarpeellisina tai toivottavina. Nämä väliaikaiset toimenpiteet eivät saa vaikuttaa asianosaisten oikeuksiin, vaatimuksiin tai asemaan. Mikäli tällaisiin väliaikaisiin määräyksiin ei mukauduta, turvallisuusneuvoston on asianmukaisesti kiinnitettävä siihen huomiota.”

⁷⁰ Hillen, John, op.cit., s. 10.

⁷¹ Artikla 48: ”I. Kaikki Yhdistyneiden kansakuntien jäsenet tai jotkin niistä, sen mukaan kuin turvallisuusneuvosto määrää, suorittavat turvallisuusneuvoston päätösten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset toimenpiteet kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.”

päätöslauselmissaan, joissa pyytää kansainvälistä yhteisöä toimimaan sen tahtonsa mukaisesti, esimerkiksi taloudellisilla pakotteilla tai aseidenmyyntirajoitteina.

3.2 Mandaatti ja turvallisuusneuvoston päätöslauselma

Mandaatilla eli toimeksiannolla tarkoitetaan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa rauhanturvaorganisaatiolle määritettyjä tehtäviä ja valtuuksia. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma on kansainvälisoikeudellisesti sitova päätöslauselma, jota YK:n jäsenvaltioiden on noudatettava. Toisin sanoen operaation mandaatti perustuu turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta otettuihin sotilastoimintaa käsitteleviin osiin.

Mandaatissa määritellään operaation tarkoitus, tavoitteet ja tehtävät, joita rauhanturvajoukot saavat tehdä sekä keinot, joilla niihin päästään. Turvallisuusneuvoston päätöslauselman tärkein tarkoitus on luoda oikeudellinen perusta operaatiolle. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma on aina määräaikainen, mutta sen voimassaoloa voidaan jatkaa erillisellä päätöslauselmalla. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmia voidaan myös uudistaa, mikäli operaation luonne muuttuu merkittävästi⁷². Turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin sisältyy usein muitakin kuin sotilasorganisaatioon liittyviä osa-alueita. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa voidaan käsitellä myös kansainvälisen yhteisön ja osapuolien toimia, sekä heille esitettäviä vaatimuksia ja pyyntöjä.

Yhdistyneiden kansakuntien mandaatin merkitys sotilaallisen rauhanturvaamisen oikeudellisenä perustana on laajasti tunnustettu. Kaikki YK:n jäsenmaat ja kriisinhallintatoimintaa harjoittavat vastuulliset kansainväliset järjestöt pyrkivät saamaan YK:n turvallisuusneuvoston mandaatin.

Rauhanturvaoperaatiot on pyritty erottamaan peruskirja VII-luvusta, jossa käsitellään toimenpiteitä rauhaa uhattaessa tai rikottaessa taikka hyökkäysten sattuessa. Syy tähän on osapuolien rauhanturvaoperaation hyväksymisen tarve. John Hillenin mukaan YK:n peruskirja ei itsessään ole tuottanut operaatioille poliittista, strategista tai sotilaallista pohjaa, johon perustaa rauhanturvajoukkojen toimintaa.⁷³ Sillä tarkoitetaan, että koska peruskirjassa itsessään ei ole mainintaa rauhanturvaamisesta, ei se tällöin voi toimia suoraan operaation oikeutuksena. Tämän takia turvallisuusneuvoston päätöslauselma on keskeinen osa rauhanturvaamista.

⁷² Tästä esimerkkinä on turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 (2006), jossa turvallisuusneuvosto lisäsi UNIFIL-operaation voimankäyttösäännöksiä merkittävästi, sekä laajensivat joukkojen tehtäväkenttää.

⁷³ Hillen John, *op.cit.*, s. 9.

Perinteisten rauhanturvaoperaatioiden päätöslauselmat pohjautuvat usein YK:n peruskirjan VI:n lukuun. Nämä rauhanturvaoperaatiot pohjautuvat usein artiklaan 36. Artiklan 36 mukainen ”tarkoituksen mukainen menettelytapa” voidaan nähdä mahdollisena oikeutuksena perinteisille rauhanturvaoperaatioille. Tämä ei kuitenkaan mahdollista YK:n peruskirjan VII:n kappaleen mukaista voimakeinojen käyttöä. Keskustelua on kuitenkin käyty siitä, ettei kappale VI tarjoa poliittista tai strategista tukea edes hyvin matalatasoisille sotilasoperaatioille, kuten rauhanturvaamiselle tai sotilastarkkailulle. Keskusteluissa on tuotu esille, että YK:n peruskirjan kappale VI antaa mahdollisuuden vain poliittiseen toimintaan, kun taas kappaleen VII menetelmät menevät huomattavasti rauhanturvaamiseen käytettävien menetelmien yli. Tämän takia mandaattien oikeutuksesta on käytetty termiä ”Six and a Half” (Kuusi ja Puoli), jolla pyritään kuvaamaan rauhanturvaoperaatioiden luonnetta.⁷⁴

Operaatioiden mandaatit ovat kansainvälisoikeudellisesti siis hyvin erikoisessa asemassa. Niillä ei ole selkeää YK:n peruskirjan sopimaa oikeudellista perustaa, mutta ne mielletään joko VI- tai VII-luvun alaisiksi. Turvallisuusneuvosto käyttää usein YK:n peruskirjan artikloiden mukaisia sanavalintoja päätöslauselmissaan, jolloin ne voidaan epäsuorasti sitoa joko VI tai VII lukuun. YK:n turvallisuusneuvosto ei kuitenkaan perinteisesti ole sitonut rauhanturvaoperaatioita koskevia päätöslauselmiaan suoraan YK:n peruskirjan lukuihin.

3.3 Joukkoja lähettävän valtion oikeus ja joukkoja vastaanottavan valtion oikeus: Kansallinen oikeus ja paikallinen oikeus

Tässä opinnäytetyössä joukkoja luovuttavan valtion *Troop Contributing Nation* (TCN) oikeudella tarkoitetaan kansallista oikeutta. Samoin tavoin joukkoja vastaanottavan valtion *Host Nation* (HN) oikeudesta käytetään termiä paikallinen oikeus. Tästä eteenpäin näillä termeillä kuvataan kyseisiä oikeusmuotoja.

Suomen oikeusjärjestyksessä sotilaallista kriisinhallintaa käsittelee ”Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta, Helsinki, 2006, *SäädKok* 211/2006”. Se säätelee Suomen osallistumisesta kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, sotilaiden lähettämisestä sotilastehtäviin muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan, kriisinhallintaan liittyvästä koulutus- ja harjoitustoiminnasta ja kriisinhallintahenkilöstön asemasta. Siinä säädetään Suomen osallistumisesta kriisinhallintatehtäviin sekä painotetaan YK:n mandaatin merkitystä.⁷⁵ Laissa on merkintä myös muiden

⁷⁴ Hillen John, *op.cit.*, s. 9-11.

⁷⁵ Pykälä 1: ”Suomi voi osallistua Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston valtuuttamaan tai poikkeuksellisesti muuhun kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jonka tarkoituksena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen tai palauttaminen taikka humanitaarisen avustustoiminnan tukemi-

järjestöjen, kuten Euroopan Unionin (EU) ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ), toimeenpanemista operaatioista. Päätöksen operaatioon osallistumisesta ja sen lopettamisesta tekee molemmissa tapauksissa tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta säättää tarkasti henkilöstöön liittyviä asioita. Laki säättää palkkauksesta, kouluttamisesta, sairauslomista, rikosoikeudellisesta vastuusta, eläkkeistä ja palvelussopimuksista. Nämä oikeussäännöt koskevat vain operaatioissa toimivia suomalaisia sotilaita. Kansallinen oikeus ei kuitenkaan koskaan voi olla ristiriidassa YK:n peruskirjan tai turvallisuusneuvoston päätöslauselman kanssa. Rauhanturvaoperaatioissa käytettävistä voimakeinoista laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta pykälä 27 säättää:

”Kriisinhallinnassa palvelevalla sotilaalla on palvelustehtävää suorittaessaan oikeus käyttää tehtävän kannalta välttämättömiä voimakeinoja. [\(8.5.2015/576\)](#)

Voimakeinoja voidaan käyttää vain siinä määrin ja siihen saakka, kun ne ovat tehtävän kannalta tarpeen, hyväksyttävässä suhteessa operation tavoitteeseen nähden ja operaatiolle vahvistettujen voimankäytösääntöjen mukaisia.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain [\(39/1889\) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.](#)”

Tämän pykälän mukaan suomalaisten voimankäytön ylärajaa ei ole kansallisen lainsäädännön toimesta rajoitettu. Tämä tarkoittaa sitä, että voimankäytön ylärajan rajoitukset tulevat joko mandaatista, operaatiokohtaisista asiakirjoista tai kansainvälisoikeudellisista valtiosopimuksista. Suomalaisella sotilaalla on lisäksi aina oikeus hätävarjeluun, kun häntä kohtaan kohdistuu oikeudeton uhka. Hätävarjelun⁷⁶ oikeuttamat toimenpiteet voivat joissain tapauksissa olla voimakkaampia, kuin mihin operaation voimankäyttö antaisi myötä.

Rauhanturvaoperaation osallistuvalla valtiolla on mahdollisuus jättää kansallisia varauksia rauhanturvaoperaatioon osallistumisesta. Tämä tarkoittaa, että joukkoja lähettävä valtio esi-

nen tai siviiliväestön suojaaminen Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeuden säännöt huomioon ottaen (sotilaallinen kriisinhallinta).”

⁷⁶ Suomen rikoslaki, 1889, SäädKok 1889/39, 4 §, Hätävarjelu; *”Aloitettun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet. Jos puolustuksessa on ylitetty hätävarjelun rajat (hätävarjelun liioittelu), tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos olosuhteet olivat sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon hyökkäyksen vaarallisuus ja yllätyksellisyys sekä tilanne muutenkin.”*

merkiksi pitäytyy tietyn tasoisessa voimankäytössä, vaikka operaation mandaatti mahdollistaisi laajemmat voimankäytön valtuudet. Kansallisia varaumia voi olla myös voimankäytön ulkopuolella, kuten korvausmenettelyissä tai rankaisumenettelyissä. Kansalliset varaumat voivat myös olla erilaisia eri operaatioissa. Joissakin operaatioissa voi olla vahvempi varauma voimankäytön osalta kuin toisessa. Näistä varaumista säädetään usein tarkemmin *Memorandum of Understanding* (MOU) -asiakirjoissa.

Kansallisen oikeuden rooli rauhanturvaoperaatioissa on kuitenkin merkittävä käytännön toiminnassa. Kansallisessa oikeudessa säädetään valtion osallistumisesta rauhanturvaoperaatioon. Suomellakin oli entisen lainsäädännön aikaan kansallinen varauma voimankäyttöön. Se ei mahdollistanut ”välttämättömiä voimakeinoja”, vaan jos perinteisen rauhanturvaamisen voimakeinot ylittyvät, tuli valtioneuvoksen kuulla eduskuntaa ennen päätöksen tekemistä. Nykyinen kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa Suomen osallistumisen täysimääräisesti kaikenlaisiin rauhanturvaoperaatioihin. Tämänhetkinen kansallinen lainsäädäntö vaikuttaa pääasiallisesti rauhanturvaajien palkkaamiseen, rankaisumenettelyihin ja rauhanturvaoperaatioihin osallistumiseen. Se on konkreettinen osa rauhanturvaajien toimintaa ja se viime kädessä mahdollistaa myös hätävarjelun kaikissa siihen kuuluvissa tilanteissa.

Paikallinen oikeus on yksi rauhanturvaajiin vaikuttavista oikeudellisista osa-alueista. Yleisesti rauhanturvaajien asemaa käsittelevässä *Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel* (CSUNAP) todetaan, että YK:n rauhanturvaajien tulee kunnioittaa paikallista oikeutta. Tämä velvoittaa esimerkiksi liikennerajoitusten noudattamista. Isäntävaltiolta on kuitenkin poistettu mahdollisuus käsitellä rikkomuksia oman oikeusjärjestelmänsä mukaisesti. Sen tulee toimia YK:n rauhanturvaoperaatioista määritettyjen sääntöjen mukaisesti. Isäntävaltion ja rauhanturvaajien asemaa järjestävä *Status of Forces Agreement* (SOFA) määrittää yksityiskohtaisesti rauhanturvaajien asemaa isäntävaltiossa. Nämä valtiosopimukset määrittävät yhdessä sotilaan oikeudellisen asemaa rauhanturvaoperaatioissa. Yllä olevaa valtiosopimusta ja SOFA-sopimusta käsitellään myöhemmissä kappaleissa.

3.4 Ihmisoikeudet

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus hyväksyttiin ja julkaistiin Yhdistyneiden kansakuntien kolmannessa yleiskokouksessa Pariisissa 10.12.1948. Julistusta kannatti 48 maata ja kahdeksan maata pidättäytyi äänestämästä⁷⁷. Mikään maa ei vastustanut julistusta. Julistuksen tarkoituksena oli ensimmäistä kertaa historiassa määrittää keskeiset ihmisoikeudet, jotka oli-

⁷⁷ Äänestämisestä jättäytyi kommunistisia valtioita, Saudi Arabia ja Etelä-Afrikan Unioni

sivat yleismaailmallisesti tunnustettuja ja suojeltuja.⁷⁸ YK:n yleismaailmallinen julistus on lähtökohtana ihmisoikeuksien oikeudelliselle kehitykselle. Sen jälkeen on solmittu useita yleismaailmallisia ja alueellisia ihmisoikeusyleissopimuksia lisäpöytäkirjoineen⁷⁹.

Julistuksen toinen⁸⁰ artikla sopii, että kaikilla ihmisillä on oikeus julistuksessa esitettyihin oikeuksiin. Kolmannen artiklan mukaan ” *Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.*”. Tästä koostuu ihmisoikeuksien kova ydin. Jotta rauhanturvaajat voisivat rajoittaa muiden ihmisten ihmisoikeuksia, tulee heille olla säädettyinä erikseen kansainvälisoikeudelliset valtuudet tällaiseen toimintaan. Artiklan yhdeksän mukaan ” *Ketään ei saa mielivaltaisesti pidättää, vangita tai ajaa maanpakoon*”. Tämä tarkoittaa, että rauhanturvajoukot eivät saa pidättää henkilöstöä, ellei siitä ole mainintaa turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa tai *Status of Forces Agreementissa*. Samoin tavoin artiklan kolmentoista mukaan ” *Jokaisella on oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikkansa kunkin valtion sisällä*”. Tämä vaatii taas aikaisemmin mainittuja toimenpiteitä, jotta rauhanturvaajat voivat vaikuttaa ihmisten vapaaseen liikkumiseen. Näiden lisäksi julistuksessa listataan useita oikeuksia, jotka koskevat työskentelyä, avioliittoa, kiduttamista, sekä rangaistus- ja tuomiomenettelyjä. Ihmisoikeusjulistuksen 30 artikla toteaa, ettei yksikään toimija saisi toimia näitä julistuksia vastaan.

“Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.”

Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus⁸¹ (*International Covenant on Civil and Political Rights*) koskee siihen sitoutuneita osapuolia. Suomi ja Libanon ovat molemmat ratifioineet kyseisen sopimuksen. Sopimus käsittelee nimensä mukaisesti kansalaisoikeuksia

⁷⁸ Universal Declaration of Human Rights, United Nations-sivusto, (<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/> 30.04.2018).

⁷⁹ YK:n keskeiset ihmisoikeussopimukset ovat: Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen sopimus 1976 (ICCPR), Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 1976 (ICESCR), kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus 1969 (ICERD), kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus 1981 (CEDAW), kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus 1987 (CAT), yleissopimus lapsen oikeuksista 1990 (CRC), siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia koskeva yleissopimus 2003 (ICRMW), vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus 2008 (CRPD). (Ihmisoikeussopimukset, Yhdistyneet Kansakunnat-sivusto, <http://yk.fi/node/257>, 30.3.2018).

⁸⁰ Toinen artikla: ” *Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta. Mitään erotusta ei myöskään pidä tehdä sen maan tai alueen valtiollisen, hallinnollisen tai kansainvälisen aseman perusteella, johon henkilö kuuluu, olipa tämä alue itsenäinen, huoltohallinnossa, itsehallintoa vailla tai täysivaltaisuudeltaan minkä tahansa muun rajoituksen alainen.* ”

⁸¹ Asetus kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta, Helsinki, 23 maaliskuuta 1976, *SopS* 8/1976.

ja poliittisia oikeuksia. Yleissopimuksessa on useita kohtia, jotka vaikuttavat rauhanturvaajana toimimiseen sekä paikalliseen väestöön. Keskeisiä artikloja rauhanturvaamisen osalta ovat artikkelit 9 ja 10, jotka käsittelevät ihmisten pidättämistä ja pidätettynä pitoa⁸². Artikla 15⁸³ käsittelee rikosoikeudellista vastuuta ja artikla 19⁸⁴ sanan- ja ajatuksenvapautta. Artikla 27⁸⁵ käsittelee oman kulttuurin ilmaisemisen vapautta. Nämä yleissopimuksen kohdat vaikuttavat konkreettisesti niin rauhanturvaajien kuin paikallisten oikeuksiin. Ne täydentävät yleismaailmallista ihmisoikeusjulistusta ja kokoavat yhdessä kattavan kansainvälisen lainsäädännön ihmisoikeuksista, jotka vaikuttavat rauhanturvaamiseen.

Euroopan Unionin yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi⁸⁶ sovittiin Roomassa 1950. Sen tarkoituksena on pyrkiä turvaamaan sen sisältämien oikeuksien maailmanlaajuinen ja todellinen tunnustaminen. Suomi on ratifioinut sopimuksen, mutta Libanon EU:n ulkopuolisena valtiona ei ole ratifioinut sopimusta. Sopimus on kansainvälisoikeudellisesti sitova, koska se on valtiosopimus. Yksi keskeisistä sopimuksen velvoitteista on artikkelissa 2:

”Elämän riistämistä ei voida katsoa tämän artiklan vastaiseksi teoksi silloin, kun se seuraa voimankäytöstä, joka on ehdottoman välttämätöntä:

a. kenen hyvänsä puolustamiseksi laittomalta väkivallalta;

b. laillisen pidätyksen suorittamiseksi tai laillisen vapaudenriiston kohteeksi joutuneen henkilön paon estämiseksi;

c. mellakan tai kapinan kukistamiseksi laillisin toimin.”

⁸² Artikla 9: ”1. Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Ketään ei saa mielivaltaisesti pidättää tai vangita. Keneltäkään ei saa riistää hänen vapauttaan paitsi laissa säädetyillä perusteilla ja sen määräämässä järjestyksessä”

⁸³ Artikla 15: ”1. Ketään ei ole pidettävä syypanä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohekellä kansallisen tai kansainvälisen lainsäädännön mukaan rikos. Rikoksen tekohekellä sovellettavaa rangaistusta ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä. Jos rikoksenteon jälkeen lailla säädetään sovellettavaksi lievempi rangaistus, rikoksenteon jälkeen lailla säädetään sovellettavaksi lievempi rangaistus, rikoksenteon jälkeen tulee päästä tästä osalliseksi.

2. Mikään tässä artiklassa ei estä ryhtymästä oikeudenkäyntiin henkilöä vastaan tai tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansainvälisen oikeusyhteisön hyväksymien yleisten oikeusperiaatteiden mukaan oli tekohekellä rikollinen teko”.

⁸⁴ Artikla 19: ”1. Jokaisella on oikeus mielipiteen vapauteen ilman ulkopuolista puuttumista.

2. Jokaisella on sananvapaus; tämä oikeus sisältää vapauden hankkia, vastaanottaa ja levittää kaikenlaisia tietoja ja ajatuksia riippumatta alueellisista rajoista joko suullisesti, kirjallisesti tai painettuna taiteellisessa muodossa tahi muulla hänen valitsemallaan tavalla.

3. Edellisessä kohdassa tarkoitettujen vapauksien käyttö merkitsee erityisiä velvollisuuksia ja erityistä vastuuta. Se voidaan sen tähden saattaa tiettyjen rajoitusten alaiseksi, mutta näiden tulee olla laissa säädetyjä ja sellaisia, jotka ovat välttämättömiä 1) toisten henkilöiden oikeuksien tai maineen kunnioittamiseksi, 2) valtion turvallisuuden tai yleisen järjestyksen (”ordre public”), terveydenhoidon tai moraalien suojelemiseksi”

⁸⁵ Artikla 27: ”Niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään.”

⁸⁶ Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan Ihmisoikeussopimus), Rooma, 4 huhtikuuta 1950, *SopS* 18–19/1990.

Tämä mahdollistaa jopa kuolettavan voiman käytön tilanteissa, joissa rikotaan näitä kolmea kohtaa. Se mahdollistaa rauhanturvaajana toimiessa ihmisten suojaamisen, vaikka voimankäytön säännökset sitä eivät mahdollistaisikaan. Muuten Euroopan Unionin yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta käsittelee samankaltaisia asioita syrjinnästä, uskonnosta ja ihmisten oikeuksista, kuin ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja ICCPR.

Ihmisoikeudet ovat rauhanturvaoperaatioissa toiminnan taustalla. Ne määrittävät kohtia, joihin YK:n ja valtioiden tulee ottaa kantaa osapuolten välisissä sopimuksissa. Ilman kansainvälis-oikeudellisesti sitovien valtiosopimuksien laatimista kiinniottamisesta, voimankäytöstä ja liikkumisen rajoittamisesta, ei rauhanturvaajilla olisi oikeutta puuttua näihin yleismaailmallisiin oikeuksiin. Ihmisoikeudet tuovat myös velvoitteita siitä, että henkilöstön on estettävä havaitut ihmisoikeusrikkomukset, jotka koskevat henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikkomuksia. Näissä tilanteissa rauhanturvaajalla on velvollisuus toimia, vaikka hän ei omaisi tilanteeseen tarvittavia voimankäytön oikeuksia. Tämä mahdollistaa ihmisoikeuksia turvaavan toiminnan myös operaatioissa, jossa voimankäytön taso on hyvin matala.

Ihmisoikeuksien rikkomista voidaan käyttää syynä myös erilaisten kriisinhallintaoperaatioiden aloittamiseen. Sitä on käytetty esimerkiksi United Nations Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)⁸⁷ yhtenä keskeisimmistä oikeutuksista kyseiselle rauhanturvaoperaatiolle. Ihmisoikeuksien suojeleminen on myös usein lisätty turvallisuusneuvoston mandaatteihin, joissa säädetään rauhanturvaajille velvoite estää ihmisoikeusrikkomukset heidän havaitessa niitä.

3.5 Valtioiden välinen voimankäyttö (Jus ad bellum)

Ennen ensimmäistä maailmansotaa aseellisten joukkojen käyttäminen nähtiin hyväksyttävänä tapana selvittää erimielisyyksiä. Vuonna 1919 kansainliiton Versaillesin rauhansopimus ja vuonna 1928 tehty Briand – Kellogg- valtiosopimus⁸⁸ pyrkivät tekemään sodasta laitonta.

⁸⁷ Resolution 1542 (2004); “*Deploring all violations of human rights, particularly against the civilian population, and urging the Transitional Government of Haiti (“Transitional Government”) to take all necessary measures to put an end to impunity and to ensure that the continued promotion and protection of human rights and the establishment of a State based on the rule of law and an independent judiciary are among its highest priorities.*”

⁸⁸ Sodan hylkäämistä kansallisen politiikan välikappaleena tarkoitettava yleissopimus, Pariisi, 27 elokuuta 1928, SopS 25/1928. Valtiosopimuksessa säädetään muun muassa: “...ettei niiden riitaisuuksien tai erimielisyyksien selvitykseen tai ratkaisuun, joita niiden kesken saattaa syntyä, olkootpa mitä laatua tai alkuperää tahansa, koskaan ole pyrittävä muuten kuin rauhallisin keinoin.”

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja vuodelta 1945 vahvisti aikaisempaa näkemystä.⁸⁹ Peruskirjan toisen artikla mukaan:

”All Members shall settle their international disputes by peaceful means in such a manner that international peace and security, and justice, are not endangered.”

Jus ad bellum käsittää valtioiden välisissä suhteissa sotaa alempien voimankäytön menetelmiä. Toisin sanoen *jus ad bellum* tarkoittaa oikeutta käyttää voimakeinoja. YK:n peruskirjassa on useita eri valtioiden käyttämiä voimakeinoja joista vahvin on artiklan 51 itsepuolustusoikeus. Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan VI ja VII luku käsittelee pääasiallisesti kaikkia keinoja joihin ei sisälly asevoimien käyttö. Peruskirjan luvun VII artikla 42 mahdollistaa turvallisuusneuvoston aseellisen voimankäytön, mutta se ei mahdollista valtioiden välistä aseellista voimankäyttöä. Artikla 51 mahdollistaa valtioiden aseellisen voimankäytön ja sotatoimet itsensä puolustamiseksi:

“Nothing in the present Charter shall impair the inherent right of individual or collective self-defence if an armed attack occurs against a Member of the United Nations, until the Security Council has taken measures necessary to maintain international peace and security. Measures taken by Members in the exercise of this right of self-defence shall be immediately reported to the Security Council and shall not in any way affect the authority and responsibility of the Security Council under the present Charter to take at any time such action as it deems necessary in order to maintain or restore international peace and security.”

Jus ad bellum mahdollistaa itsessään rauhanturvaoperaatioiden muodostumisen, koska rauhanturvaaminen on yksi sotaa alempi YK:n voimankäytön keino. Se eroaa luonteeltaan kuitenkin huomattavasti muusta voimankäytöstä, koska rauhanturvaaminen perustuu osapuolien hyväksyntään. Valtioiden välisen voimankäytön ymmärtäminen on tärkeää kansainvälisessä oikeudessa. Kynnys sotilaalliselle voimankäytölle on hyvin korkea Yhdistyneille kansakunnille ja nykyään se nähdään viimeisenä mahdollisena käytettävänä keinona. Tämän takia rauhanturvaaminen on tärkeä osa kansainvälisen rauhan ylläpitämisessä. Rauhanturvaamisella kyetään vaikuttamaan valtioiden turvallisuustilanteeseen jopa sotilaallisella voimalla, mutta se

⁸⁹ What are jus ad bellum and jus in bello, International Committee of the Red Cross, (<https://www.icrc.org/en/document/what-are-jus-ad-bellum-and-jus-bello-0>, 30.3.2018).

perustuu osapuolien suostumukseen, sekä hallittuun ja säädeltyyn rauhanturvaajien voiman käyttöön.

3.6 Kuinka sotaa käydään: Sodan oikeussäännöt (Jus in bello)

Kansainvälinen humanitaarinen oikeus *International Humanitarian Law* (IHL) toiselta nimeltään ”sodan oikeussäännöt” on merkittävä osa kansainvälistä oikeutta. Kansainvälinen humanitaarinen oikeus pyrkii sotien ja muiden selkkausten aikana suojelemaan henkilöitä, jotka eivät osallistu tai eivät enää osallistu vihollisuuksiin. IHL pyrkii myös rajoittamaan sodankäyntikeinoja ja -menetelmiä.⁹⁰ Kansainvälinen humanitaarinen oikeus muodostuu useista valtiosopimuksista, joiden tarkoituksena on pienentää aseellisen konfliktin vaikutuksia. Se myös suojaa ihmisiä, jotka eivät ole enää tai eivät ole koskaan olleet osana vihollisuuksia. Se rajoittaa myös sodassa käytettäviä välineitä ja toimintatapoja. Kansainvälinen humanitaarinen oikeus ei säätele sitä, että saako valtio käyttää voimaa vaan sitä, miten valtio voi käyttää voimaa aseellisessa selkkauksessa. Suurin osa humanitaarisesta oikeudesta on säädetty Haagin valtiosopimuksessa⁹¹ sekä erityisesti neljässä Geneven valtiosopimuksessa vuodelta 1949. Näiden lisäksi kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen kuuluu muun muassa vuonna 1977 solmittu aseellisessa konfliktissa olevien siviilien suojelemisen sopimus ja Suomelle hyvin tuttu vuonna 1977 solmittu Ottavan sopimus, joka käsittelee jalkaväkimiinojen käyttöä.

Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sopimia sodan oikeussääntöjen keskeisiä peruseriaatteita tulee noudattaa rauhanturvaoperaatioissa soveltuvin osin. Jotkut näiden valtiosopimusten sisältämistä oikeussäännöistä ovat voimassa kaikkina aikoina. Esimerkiksi kaikkiin Geneven vuoden 1949 neljään yleissopimukseen sisältyvässä samanasaisessa kolmannessa artiklassa on tällaisia sopimusvelvoitteita.⁹²

”Kun jonkin korkean sopimuspuolen alueella syntynyt aseellinen selkkaus, jolla ei ole kansainvälistä luonnetta, kukin selkkaukseen osallisista on velvollinen noudattamaan ainakin seuraavia määräyksiä.

1) Henkilöitä, jotka eivät suoranaisesti ota osaa vihollisuuksiin – heihin lukien aseellisiin voimiin kuuluvat, jotka ovat laskeneet aseensa, sekä ne, jotka ovat joutuneet taistelukyvyttömiksi sairauden, haavoittumisen, pidättämisen tai muun syyn vuoksi – on kaikissa olosuhteissa kohdeltava inhimillisesti tekemättä mitään epäsuopeata erottelua rodun, värin, uskonnon tai uskomuksen, sukupuolen,

⁹⁰ *International Humanitarian Law: Answers to your Questions*, The International Committee of the Red Cross, 2015, s. 20-21.

⁹¹ Haagin toisessa rauhankonferenssissa tehdyt sopimukset, Helsinki, 9 kesäkuuta 1922, *SopS* 11/1924.

⁹² *International Humanitarian Law: Answers to your Questions*, The International Committee of the Red Cross, 2015, s. 21.

syntyperän tai omaisuuden tai muun niihin verrattavan tunnusmerkin perusteella.

Sen takia ovat ja pysyvät, aikaan ja paikkaan katsomatta, mainittujen henkilöiden suhteen kiellettyinä:

a) henkeen ja ruumiiseen koskemattomuuteen kohdistuvat loukkaukset, erittäinkin murha kaikissa muodoissa, silpominen, julmuutta osoittava kohtelu ja kidutus,

b) panttivanhiksi ottaminen,

c) henkilökohtaisen arvon loukkaukset, erittäinkin nöyryyttävä ja alentava kohtelu,

d) tuomiot, joita ei ole antanut sellainen tuomioistuin, joka toimintaan liittyvät sivistyskansojen välttämättömiksi tunnustamat oikeudelliset takeet, ja teloitukset, jotka pannaan täytäntöön sellaisen tuomioistuimen edeltävää ratkaisutta.

2) Haavoittuneet ja sairaat on koottava ja heitä on hoidettava

Puolueeton ihmisystävällinen järjestö, kuten Punaisen Ristin kansainvälinen komitea, saa tarjota palveluksiaan selkkauksen osapuolille.

Selkkauksen osapuolet tekevät voitavansa saattaakseen erikoissopimuksin voimaan tämän sopimuksen muut määräykset joko kokonaan tai osittain. Edellä olevien määräyksien soveltamisella ei ole vaikutusta selkkauksen osapuolten oikeudelliseen asemaan.”⁹³

Tämä kohta soveltuu aseelliseen selkkaukseen, jolla ei ole kansainvälistä luonnetta *Non-International Armed Conflict* (NIAC). Tämä voi tulla kyseeseen myös rauhanturvaoperaatiossa, jossa konfliktin osapuolet ovat kaikki yhden valtion sisällä. Se tuo kuitenkin esille kansainvälisen humanitaarisen oikeuden soveltamisen tahdon myös tilanteissa, jotka eivät kuulu perinteiseen sodankäyntiin.

YK:n pääsihteerin tiedotteessa vuodelta 1999⁹⁴ määritetään perustavanlaatuisia periaatteita ja sääntöjä IHL:n vaikutuksista YK:n alaisten sotilasjoukkojen toiminnassa. Tiedote on jaettu kymmeneen kappaleeseen⁹⁵, jotka käsittelevät kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vaikutusta YK:n alaisuudessa oleviin sotilasjoukkoihin. Ensimmäisen luvun⁹⁶ mukaan tiedotteessa

⁹³ Bernard Oberon, Sarax-Converto ja Scribo, *op. cit.*, s. 21.

⁹⁴ United Nations, Secretary-General's Bulletin, UN Doc. ST/SGB/1999/13 (1999), 6 August 1999.

⁹⁵ I Field of application, II Application of national law, III Status-of-forces agreement, IV Violations of international humanitarian law, V Protection of the civilian population, VI Means and methods of combat, VII Treatment of civilians and persons *hors de combat*, VIII Treatment of detained persons, IX Protection of the wounded, the sick, and medical and relief personnel, X Entry into force.

⁹⁶ Kappale 1: “1.1 *The fundamental principles and rules of international humanitarian law set out in the present bulletin are applicable to United Nations forces when in situations of armed conflict they are actively engaged therein as combatants, to the extent and for the duration of their engagement. They are accordingly applicable in enforcement actions, or in peacekeeping operations when the use of force is permitted in self-defence.*

olevia peruseriaatteita ja sääntöjä sovelletaan YK:n joukkoihin heidän toimiessaan aseellisessa selkkauksessa aktiivisina taistelijoina koko taisteluiden ajan. Samaisen luvun mukaan periaatteita ja sääntöjä sovelletaan myös rauhanturvaoperaatioissa, joissa voimankäyttö rajautu itsepuolustukseen.

Luvun kolme⁹⁷ mukaan joukkojen asemaa järjestävissä sopimuksissa (SOFA) tulee YK:n ja joukkoja vastaanottavan valtion välillä olla maininta, että YK:n joukot toimivat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti ”...with full respect for the principles and rules of the general conventions applicable to the conduct of military personnel with full respect for the principles and rules of the general conventions applicable to the conduct of military personnel”. Pääsihteerin tiedotteen mukaan kyseiset vaatimukset ovat voimassa, vaikka itse SOFA-sopimusta ei olisi saatu vielä tehtyä.

Kappale viisi sopii, että kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan rikkojat joutuvat syytetyiksi kansallisessa tuomioistuimessa ”In case of violations of international humanitarian law, members of the military personnel of a United Nations force are subject to prosecution in their national courts”. Kappale viisi käsittelee siviilien suojelemista ja siviilien oikeuksia. Kappaleessa kuusi määritetään, ettei YK saa käyttää aseita tai toimintatapoja mielivaltaisesti, eivätkä rauhanturvaajat saa käyttää kiellettyjä aseita tai toimintatapoja. Kappaleet seitsemän ja kahdeksan käytännössä velvoittavat rauhanturvaajia toimimaan aikaisemmin käsitellyn Geneven 1949 neljään yleissopimukseen sisältyvän kolmannen artiklan mukaisesti. Kappale kymmenen käsittelee haavoittuneiden ja heitä hoitavien henkilöiden ja rakennusten oikeuksia.

Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden suora soveltaminen rauhanturvaajiin on haasteellista. YK:n mandaatilla toimivat joukot eivät ole sotaa käyvä joukko. Vuonna 1999 sen hetkinen Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin Kofi Annan selvensi rauhanturvaajien asemaa ei taistelevina joukkoina, jopa aseellisessa selkkauksessa. Hänen mukaansa rauhanturvaajat nauttivat siviilin asemaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden silmissä niin pitkään, kunnes he

1.2 *The promulgation of this bulletin does not affect the protected status of members of peacekeeping operations under the 1994 Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel or their status as non-combatants, as long as they are entitled to the protection given to civilians under the international law of armed conflict.*”

⁹⁷ Kappale 3: *“In the status-of-forces agreement concluded between the United Nations and a State in whose territory a United Nations force is deployed, the United Nations undertakes to ensure that the force shall conduct its operations with full respect for the principles and rules of the general conventions applicable to the conduct of military personnel. The United Nations also undertakes to ensure that members of the military personnel of the force are fully acquainted with the principles and rules of those international instruments. The obligation to respect the said principles and rules is applicable to United Nations forces even in the absence of a status-of-forces agreement.”*

aktiivisesti ryhtyvät hyökkävään sotilaalliseen toimintaan aseellisessa selkkauksessa.⁹⁸ Tämä mahdollisti rauhanturvaajien luokittelun automaattisesti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti, ei taisteleviin joukkoihin, joista he siirtyvät taisteleviksi joukoiksi vain erityistapauksissa. Tämän mukaisesti rauhanturvaajat ovat verrattavissa siviileihin.

Kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa ei ole mainintaa rauhanturvaamisesta ja täten sitä ei suoraan sovelleta rauhanturvaoperaatioissa. Umesh Palwankar totesi artikkelissaan, että Punainen Risti painotti vuonna 1961 Geneven valtiosopimuksien tärkeyttä rauhanturvaamisessa: *“ICRC draws the attention of the UN Secretary-General to the necessity for ensuring application of the Conventions by the forces placed at the disposal of the United Nations”*.⁹⁹ Tämän mukaan Punaisen Ristin kanta on, että kansainvälistä humanitaarista oikeutta on noudatettava YK:n rauhanturvaoperaatioissa. Katarina Grenfellin mukaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattaminen tuo haasteita rauhanturvajoukkojen turvallisuudelle. IHL:n täysmääräinen noudattaminen rauhanturvaoperaatioissa asettaa rauhanturvaajat osaksi aseistettua osapuolta, joka on osallisena aseellisessa konfliktissa ja tämän myötä rauhanturvaajat olisivat laillisia kohteita IHL:n mukaan.¹⁰⁰ Se itsessään on haaste, koska rauhanturvaajien tulisi olla puolueettomia osapuolia ja täten he eivät voi olla osapuolena aseellisessa konfliktissa. Tämä on myös ristiriidassa Kofi Annanin kommentin kanssa, jossa ilmaistiin, että rauhanturvaajat ovat siviilin asemassa konfliktialueella.

On selvää, että YK:n mukaan sotilaallisessa kriisinhallinnassa tulee toimia humanitaaristen periaatteiden mukaisesti. YK on kuitenkin tehnyt selkeän eron siitä, että kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan rauhanturvaajat eivät ole sotilaan asemassa, koska se tekisi heistä laillisen kohteen vihollisuuksille. IHL:stä on otettu tärkeimmät muita osapuolia ja siviilejä suojelevat periaatteet ja näiden periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti, tulee YK:n rauhanturvaajien toimia. Kansainvälisellä humanitaarisella oikeudella on siis konkreettinen vaikutus operaatiossa toimimiselle, mutta sen perusteena olevia valtiosopimuksia ei sovelleta suoraan rauhanturvaamiseen.

3.7 Voimakäyttö rauhanturvaoperaatioissa

Kaikki julkisen vallan käyttö on perustuttava lakiin. Voimakeinojen käytöstä on säädettävä yksityiskohtaisesti lainsäädännössä, koska se vaikuttaa muiden ihmisten oikeuksiin. Ilman selviä voimankäytön säädöksiä ei sotilailla olisi selkeätä oikeusturvaa suorittaessaan voiman-

⁹⁸ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 52-53.

⁹⁹ Palwankar, Umesh, *op.cit.*

¹⁰⁰ Grenfell, Katarina, *op.cit.*, s. 646-647.

käyttöä vaativia tehtäviään.¹⁰¹ Rauhanturvaoperaatioissa voimankäyttö on suoraan sidottuna turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan. Päätöslauselma määrittää käytettävät voimakeinot sekä tehtävät, joissa voimakeinoja voi käyttää. Voimakeinojen asteikko voi olla erilainen eri tehtävissä. Voimakeinoja käsiteltäessä on muistettava, että rauhanturvaajan hätävarjelu-oikeutta ei poista mikään säännös tai voimakeinojen määritelmä. Ihmisellä on aina oikeus suojella itseään oikeudetonta hyökkäystä vastaan.

Koko rauhanturvaamisen historian ajan on käyty keskustelua sotilaallisen rauhanturvaoperaatioiden voimankäytön tasosta. Vaikka Yhdistyneillä kansakunnilla on ollut paljon kokemusta ja mahdollisuuksia rakentaa selkeä normisto voimankäytölle, sijoittuu se silti vieläkin voimankäytöllisesti sotilaallisen operaation ja aseistettujen poliisien voimankäytön väliin.¹⁰² Se tarkoittaa, että rauhanturvaoperaatioilla ei ole selkeätä vakiintunutta määritelmää käytettäväs-tä voimasta, vaan rauhanturvaoperaatioiden voimankäyttö määritetään operaatiokohtaisesti.

Yhdistyneiden kansakuntien mandaateissa, joita kutsutaan nimellä ”robust” eli vaativiksi, käytetään usein lausetta : *“use all necessary means to deter forceful attempts to disrupt the political process, protect civilians under imminent threat of physical attack, and/or assist the national authorities in maintaining law and order”*¹⁰³ . Välttämättömän voiman käyttäminen on saanut suosiota, koska nykyisissä rauhanturvaoperaatioissa operaation luonne voi muuttua nopeasti. Operaation luonteen muuttuessa on haluttu turvata sotilaiden kyky mukautua muuttuvaan toimintaympäristöön. Esimerkkinä tästä on Libanonin UNIFIL-operaatio, jossa vuoden 2006 iskujen jälkeen laajennettiin turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 1701 operaation voimankäytösäännöksiä ja tehtäväkenttää huomattavasti.

Joukkoja lähettävät valtiot ovat usein tehneet kansallisia varaumia voimankäyttöön. Ne rajoittavat sotilaidensa voimankäyttöä poliittisista, oikeudellisista tai sotilaallisista syistä. Esimerkkinä Suomi ei perinteisesti katsonut voivansa soveltaa täysmääräisesti kahta useissa voimankäytösäännöksissä olevaa kohtaa. Ensimmäinen kohta on kuolettavan voiman käyttäminen pakenevan henkilön kiinniottamisessa. Toinen kohta on kuolettavan voiman käyttäminen omaisuuden suojaamiseksi. Tämä voimankäytösäännöksiä ”puutteellinen” noudattaminen on seurauksena Suomen kansallisista oikeuskäytänteistä. Nämä eivät kuitenkaan ole kansainvälisesti operaatiokäytännössä vakiintuneita rajoitteita ja niitä ei täten enää ilmoiteta operaatioesikunnalle suorina rajoitteina.¹⁰⁴ Tällä hetkellä Suomella ei ole yleistä kansallista va-

¹⁰¹ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatioissa, op.cit.*, s. 103.

¹⁰² Koops, Joachim, *op.cit.*, s.51.

¹⁰³ Principles of Peacekeeping, United Nations Peacekeeping-sivusto (<http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/principles.shtml>, 20.3.2018).

¹⁰⁴ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatioissa, op.cit.*, s. 110-111.

raumaa rauhanturvaoperaatioissa käytettävään voimaan. Suomen laki ei rajoita voimakeinojen käyttöä operaatioissa. Se on mahdollistanut Suomen osallistumisen vaativiin rauhanturvaoperaatioihin.

Historiallisesti rauhanturvaamisen voimankäytön määrittely on ollut haasteellista. Koska rauhanturvaaminen ei suoraan linkity YK:n peruskirjan VII-luvun alle, ei kansainvälisen humanitaarisen oikeuden säännökset sovellu suoraan operaatioon. Rauhanturvaoperaatioissa toimii kuitenkin sotilaallinen joukko, joka käyttää aktiivisesti voimakeinoja. Tämänhetkinen ratkaisu pohjautuu pelkästään turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa sovittujen voimakeinojen käyttämiseen.

3.8 Kansainvälisoikeudellisesti sitovat valtiosopimukset

Kansainvälisen oikeuden, kansallisen oikeuden, paikallisen oikeuden ja turvallisuusneuvoston päätöslauselmien lisäksi operaation perustamiseksi ja toiminnan mahdollistamiseksi valmistellaan useita eri asiakirjoja. Näiden asiakirjojen tarkoituksena on saumaton yhteistyö joukko- ja lähtävien maiden *Troop Contributing Nation* (TNC), johtavan järjestön (esimerkiksi YK) ja isäntävaltion *Host Nation* (HN) kanssa.

YK:n rauhanturvaajien asemaa kohdemaissa käsittelee valtiosopimus *Yhdistyneiden kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskeva yleissopimus* (CSU-NAP)¹⁰⁵, joka laadittiin New Yorkissa yhdeksäntenä päivänä joulukuuta vuonna 1994. Se määrittää yleisesti rauhanturvaajien asemaa operaatioissa. Valtiosopimus laadittiin, koska YK-joukkoihin oli kohdistunut useita iskuja ”*Deeply concerned over the growing number of deaths and injuries resulting from deliberate attacks against United Nations and associated personnel*”.

Tärkeä huomio on toisen artiklan¹⁰⁶ maininta siitä, ettei YK:n peruskirjan VII luvun mukaisissa operaatioissa sovelleta kyseistä valtiosopimusta. Tämä tarkoittaa, että luvun VII alaiset ”operaatiot” toimivat humanitaarista oikeutta koskevien sopimuksien mukaisesti. Pääosa sopimuksesta käsittelee valtiosopimuksen vastaisia toimia tekevän henkilön saattamista vastuu-

¹⁰⁵ Valtioneuvoston asetus Yhdistyneiden kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta sekä pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Helsinki, 7 helmikuuta 2017, *SopS* 10/2017, (Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, New York, 9 December 1994, 2051 *UNTS* s. 363 et seq.).

¹⁰⁶ Artikla 2: ”*This Convention shall not apply to a United Nations operation authorized by the Security Council as an enforcement action under Chapter VII of the Charter of the United Nations in which any of the personnel are engaged as combatants against organized armed forces and to which the law of international armed conflict applies.*”

seen tekemästään rikkomuksesta. Alla käsitellään yleisiä kohtia sopimuksesta, jotka vaikuttavat suoraan rauhanturvaoperaatiossa toimimiseen.

Artikla kolmen¹⁰⁷ mukaan kaikki YK:n ajoneuvot tulee olla merkitty ja YK:n henkilöstön on kannettava mukanaan tarpeellisia henkilötodistuksia. Artikla neljä¹⁰⁸ velvoittaa isäntävaltiota tekemään välittömästi sopimuksen YK:n kanssa, joka käsittelee joukkojen asemaa ja immuni-teettia operaatiossa (SOFA). Artikla kuusi¹⁰⁹ on keskeinen osa rauhanturvaajien toiminnassa. Se velvoittaa joukkoja kunnioittamaan paikallista lainsäädäntöä sekä pidättäytymään kaikesta toiminnasta, joka vaarantaa joukkojen ja operaation puolueettomuutta. Artikla seitsemän¹¹⁰ kieltää hyökkäykset ja toiminnot YK:n henkilöstöä, materiaalia ja alueita kohtaan, jotka estävät mandaatin toteuttamista. Se velvoittaa myös joukkoja luovuttavia valtioita toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta ne kykenevät suojaamaan operaatiossa olevaa henkilöstöä. Artikla kahdeksan¹¹¹ sisältää YK:n henkilöstön kiinniottamiseen ja pidättämiseen liittyviä toimenpiteitä. Sen mukaan henkilön tunnistamisen jälkeen heitä ei voi kuulustella ja heitä tulee kohdella Geneven sopimuksen mukaisesti. Heidät tulee luovuttaa YK:lle tai vastaavalle sopivalle järjestölle.

Artikla yhdeksän¹¹² on keskeinen osa sopimusta. Se määrittää toimet, jotka ovat kiellettyjä YK:n joukkoja kohtaan. Artikla 20¹¹³ määrittää, ettei mikään tämän sopimuksen kohta vaikuta

¹⁰⁷ Artikla 3: “1. The military and police components of a United Nations operation and their vehicles, vessels and aircraft shall bear distinctive identifications. Other personnel, vehicles and aircraft involved in the United Nations operations shall be appropriately identified unless otherwise decided by the Secretary-General of the United Nations 2. all United Nations and associated personnel shall carry appropriate identification documents”

¹⁰⁸ Artikla 4: “The host State and the United Nations shall conclude as soon as possible an agreement on the status of the United Nations operation and all personnel engaged in the operation including, *inter alia* (muun muassa), provisions on privileges and immunities for military and police components of the operation.”

¹⁰⁹ Artikla 6: “1. Without prejudice to such privileges and immunities as they may enjoy or to the requirements of their duties, United Nations and associated personnel shall:

(a) Respect the laws and regulations of the host State and the transit State; and

(b) Refrain from any action or activity incompatible with the impartial and international nature of their duties.”

¹¹⁰ Artikla 7: “United Nations and associated personnel, their equipment and premises shall not be made the object of attack or of any actions that prevent them from discharging their mandate.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure the safety and security of United Nations and associated personnel. In particular, States Parties shall take all appropriate steps to protect United Nations and associated personnel who are deployed in their territory from the crimes set out in article 9.

3. States Parties shall cooperate with the United Nations and their States Parties, as appropriate, in the implementation of this Convention, particularly in any case where the host State is unable itself to take the required measures.”

¹¹¹ Artikla 8: “Except as otherwise provided in an applicable status-of-forces agreement, if United Nations or associated personnel are captured or detained in the course of the performance of their duties and their identification has been established, they shall not be subjected to interrogation and they shall be promptly released and returned to United Nations or other appropriate authorities. Pending their release such personnel shall be treated in accordance with universally recognized standards of human rights and the principles and spirit of the Geneva Conventions of 1949”

¹¹² Artikla 9: “The intentional commission of:

(a) A murder, kidnapping or other attack upon the person or liberty of any United Nations or associated personnel;

(b) A violent attack upon the official premises, the private accommodation or the means of transportation of any United Nations or associated personnel likely to endanger his or her person or liberty:

kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tai ihmisoikeuksien soveltamiseen, mandaatin mukaiseen toimintaan, vapaaehtoisesti joukkoja luovuttavan valtion vetäytymiseen operaatiossa, valtioiden itsemääräämisoikeuteen maahan saapuvien henkilöiden osalta tai soveltuvien korvauksien maksamiseen. Artikla 21 varmentaa vielä kansallisenkin hätävarjelun oikeutta ” *Nothing in this Convention shall be construed so as to derogate from the right to act in self-defence*”, joka määrittää, ettei tämäkään valtiosopimus vaikuta henkilön itsepuolustus-oikeuteen.

Valtiosopimus luo kattavan pohjan kaikkeen rauhanturvaamiseen liittyvään toimintaan. Se mahdollistaa yksityiskohtaisten valtiosopimusten luomisen (SOFA), joilla rauhanturvaajien asema kyetään räätälöimään jokaiseen operaatioon. Sopimus ottaa kattavasti kantaa rauhanturvaajiin kohdistuvien hyökkäyksien torjumiseen sekä rauhanturvaajien kansainvälisoikeudelliseen asemaan.

Yhtenä tärkeimmistä operaatiokohtaisista rauhanturvaamiseen vaikuttavista valtiosopimuksista on *Status of Forces Agreement* (SOFA), joka tehdään järjestävän organisaation ja isäntävaltion välillä. Sopimus käsittelee sotilaiden ja poliisitoimijoiden oikeudellista asemaa, liikkumisen vapautta *Freedom of Movement* (FOM), kansallisten ja kansainvälisten lippujen käyttämistä, uniformujen ja aseiden käyttöä, rauhanturvaajien rikosoikeudellista vastuuta ja rangaistusmenettelyjä, joukon nauttimaan immunitetteja ja etuja, sekä paikallisten asukkaiden oikeudellisia menetelmiä toimiessaan rauhanturvaajien kanssa ja muita oikeudellisia kysymyksiä¹¹⁴ SOFA-sopimuksissa on usein määritelty sotilaille tietyn asteinen immunitetti paikallisesta lainsäädännöstä.¹¹⁵ Se on keskeinen valtiosopimus rauhanturvaoperaatioiden perustamiseen

-
- (c) *A threat to commit any such attack with the objective of compelling a physical or juridical person to do or to refrain from doing any act;*
 - (d) *An attempt to commit any such attack; and*
 - (e) *An act constituting participation as an accomplice in any such attack, or in an attempt to commit such attack, or in organizing others to commit such attack, shall be made by each State Party a crime under its national law.*
2. *Each State Party shall make the crimes set out in paragraph 1 punishable by appropriate penalties which shall take into account their grave nature.*”

¹¹³ Artikla 20: “*Nothing in this Convention shall affect:*

- a) *The applicability of international humanitarian law and universally recognized standards of human rights as contained in international instruments in relation to the protection of United Nations operations and United Nations and associated personnel or the responsibility of such personnel to respect such law and standards;*
- b) *The rights and obligations of States, consistent with the Charter of the United Nations, regarding the consent to entry of persons into their territories;*
- c) *The obligation of United Nations and associated personnel to act in accordance with the terms of the mandate of a United Nations operation;*
- d) *The right of States which voluntarily contribute personnel to a United Nations operation to withdraw their personnel from participation in such operation; or*
- e) *The entitlement to appropriate compensation payable in the event of death, disability, injury or illness attributable to peace-keeping service by persons voluntarily contributed by States to United Nations operations.* “

¹¹⁴ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 48-49.

¹¹⁵ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa, op.cit.*, s. 76-79.

liittyen. Siinä määritetään pelisäännöt, joiden mukaisesti rauhanturvajoukot toimivat kohde-
maassa. SOFA on erotettava muista yksittäisistä spesifeistä rauhanturvaoperaatioita käsiteltä-
vistä sopimuksista, koska se on kansainvälisoikeudellisesti sitova valtiosopimus. Pääosa
muista sopimuksista ovat poliittisluonteisia sopimuksia, jotka eivät nauti samaa asemaa kan-
sainvälisoikeudellisesti kuin SOFA.

3.9 Ei-oikeudellisesti sitovat asiakirjat

Memorandum of Understanding (MOU) eli yhteisymmärrys- tai yhteistyöpöytäkirja on kan-
sainvälisessä viranomaisten ja hallintojen välisessä yhteistyössä käytössä oleva järjestelymuo-
to. MOU-järjestely tarkoittaa oikeudellisesti sitomatonta, eri osapuolten välistä yhteisymmär-
rystä ilmaisevaa asiakirjaa. Kysymyksessä on yhteisesti sovittujen asioiden ja toimintaperi-
aatteiden määrittäminen, jolla pyritään sopimaan eri puolustushallintojen kesken käytännön
järjestelyistä ja hallinnollisista menetelmistä. Vaikka MOU-järjestely ei ole kansainväliso-
ikeudellisesti pitävä valtiosopimus, helpottaa se eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja se on hel-
pommin toteutettavissa kuin valtiosopimustasoiset asiakirjat. Sopimusmallia ja sen nimeä
käytetään myös sotilaallisten rauhanturvaoperaatioiden lisäksi kansainvälisessä toiminnassa.

MOU-järjestelyä on usein täydennetty vähintään yhdellä *Technical Arrangement* (TA):lla.¹¹⁶
Vaikka MOU ei ole kansainvälisoikeudellisesti sitova asiakirja, voidaan se tehdä velvoitta-
vaksi paikallisessa lainsäädännössä. Esimerkkinä on Suomen ja YK:n välinen MOU-sopimus.
MOU:ta käsittelevässä hallituksen esityksessä ilmaistaan, että sopimus on Suomen näkökul-
masta oikeudellisesti sitova. Johtavan organisaation ja joukkoja lähettävän valtion välillä teh-
dyssä MOU-sopimuksessa ilmaistaan usein korvaukset, joita TCN saa osallistuessaan rauhan-
turvaoperaatioon.

TA ja *Implementing Arrangement* (IA) ovat edellä mainittuja sopimuksia täydentäviä teknisiä
asiakirjoja. Niiden tarkoituksena on ohjeistaa yksityiskohtaisesti operaation toimimisen käy-
tänteistä. Käytänteitä voivat olla esimerkiksi sotilasarjojen käyttö ja kiinteistöjen hallinta. TA-
järjestelyasiakirja koskee lähinnä teknisiä osakokonaisuuksia, kun taas IA-
täytäntöönpanoasiakirja keskittyy operaation organisaatioon ja toteuttamiseen liittyviin asioi-
hin. Molempia asiakirjoja voidaan täydentää tarvittavilla liitteillä.¹¹⁷

¹¹⁶ *Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatiossa, op.cit.*, s. 85-86.

¹¹⁷ Lundelin Mika, *op.cit.*, s. 85-86.

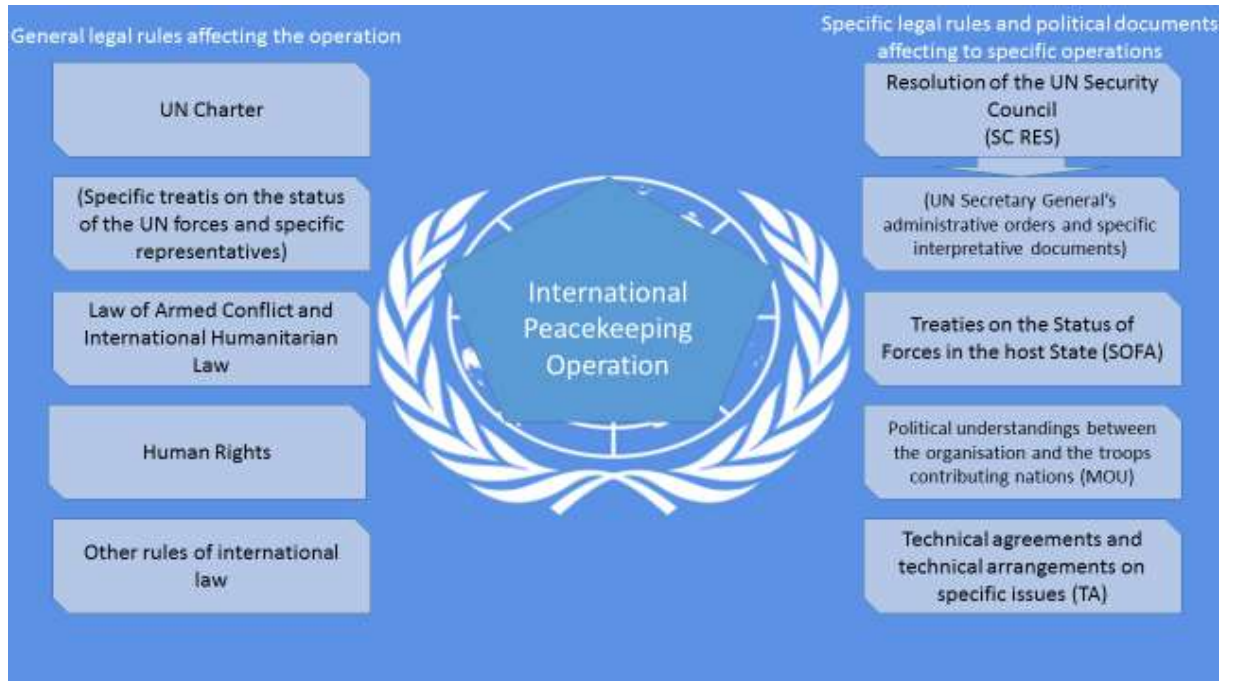
Poliittisluonteiset asiakirjat ovat tärkeä osakokonaisuus rauhanturvaoperaation toiminnalle. Niillä sovitaan yksityiskohtaisia asioita, joihin oikeudellisesti velvoittavat valtiosopimukset eivät ota kantaa. Ne yksinkertaistavat myös päätöksenteko- ja sopimisprosessia, koska yksittäiset toimijat voivat solmia keskenään sopimuksia ilman järjestävän organisaation toimia. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi Suomi voi tehdä joukkojen käytöstä ja tehtäviin osallistumisista sopimuksia toisen joukkoja lähettävän valtion kanssa ilman auskultointia YK:lle.

3.10 Oikeudellinen rakenne

Sotilaallisen rauhanturvaamisen oikeudellinen ja poliittinen rakenne voidaan jakaa kahteen osa-alueeseen. Ensimmäinen osa-alue on yleiset oikeussäännöt, johon kuvan 2 mukaisesti kuuluu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja, kansainvälinen humanitaarinen oikeus, ihmis-oikeudet ja muut kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt. Tämä ensimmäinen osa-alue koostuu yleisistä oikeussäännöistä, jotka vaikuttavat operaatioon, mutta jotka ovat käytännössä samanlaiset kaikissa operaatioissa. Ne ovat siis yleismaailmallisesti vaikuttavia kansainvälis-oikeudellisia oikeusääntöjä, jotka vaikuttavat kaikkiin rauhanturvaoperaatioihin samalla tavalla.

Toinen osa-alue kattaa turvallisuusneuvoston päätöslauselman, YK:n pääsihteerin ohjeet, *Status of Forces Agreement* (SOFA), joukkoja lähettävien ja YK:n väliset poliittiset yhteisymmärrykset ja sopimukset (MOU) sekä *Technical Agreementit* (TA), joissa on sovittu tarkemmista yksityiskohdista operaation toimintaan liittyen. Toinen osa-alue koostuu yksityiskohtaisista valtiosopimuksista ja poliittisista järjestelyistä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa yksityiskohtaisesti tietty operaatio. Nämä valtiosopimukset ja poliittiset asiakirjat ovat erilaisia operaatioittain ja voivat antaa operaatioille erilaisia tunnusmerkistöjä.

Yleisten ja operaatiokohtaisten osa-alueiden tunnistaminen on tärkeää, koska niiden perustalta kyetään erittelemään sopimuksia, joita on tutkittava aina toimiessa erillisen rauhanturvaoperaation kanssa. Kuvan kaksi mukaisista vaikuttavista asiakirjoista on erotettava TA ja MOU, koska ne eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia, vaan poliittisluonteisia asiakirjoja. Eron konkreettinen vaikutus ei ole suuri käytännössä, mutta oikeudellisesti se on merkittävä.

Kuva 2: Rauhanturvaoperaatioihin vaikuttavien oikeussäntöjen ja sopimuksien jaottelu.¹¹⁸

Kuva kolme selvittää kaikki ne erityiset kansainvälisen oikeuden alat, valtiosopimukset ja poliittiset sopimukset, jotka liittyvät rauhanturvaoperaatioihin. Kuva täydentää edellistä kuviota käsittelemällä yleisesti konkreettisesti rauhanturvaajan toimintaan vaikuttavista oikeussäännöistä ja sopimuksista.

Ensimmäisenä ovat kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt, jotka pääsääntöisesti kumpuavat YK:n peruskirjasta. Niissä käsitellään yleisiä sääntöjä kansainvälisestä oikeudesta ja sen toimintatavoista. Toisena on mandaatti, jossa määritetään operaation tarkoitus, käytettävät menettelmät ja tavoitteet. Mandaatti on operaation kannalta keskeisin asiakirja. Vaikka mandaatti on vain osa turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa, on päätöslauselmalla kuitenkin usein muita velvoitteita kansainväliselle yhteisölle. Itse rauhanturvaajiin vaikuttavat osakokonaisuudet sisältyvät kuitenkin vain mandaattiin.

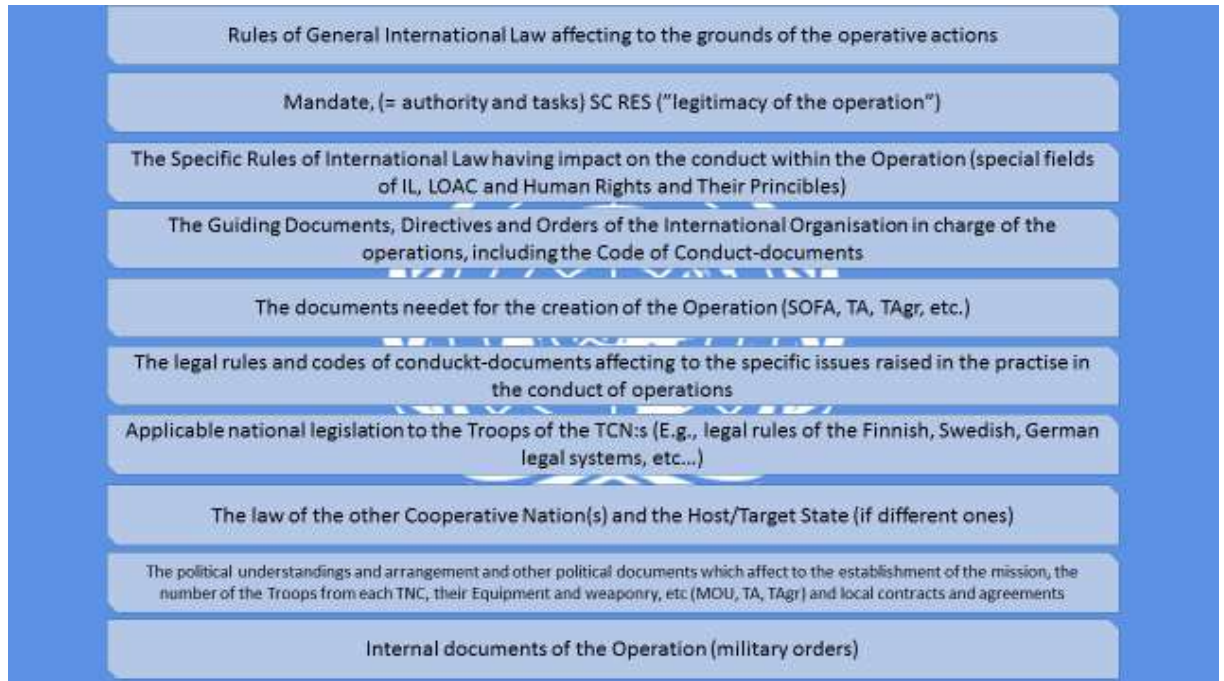
Kolmantena ovat tarkennetut oikeudenhaarat kansainvälisestä oikeudesta. Näitä ovat esimerkiksi kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteet ja ihmisoikeudet. Ne ohjaavat rauhanturvaajien toimintaa tarvittaessa jopa mandaatin ohi. Ne ovat periaatteita ja oikeussääntöjä, joita sovelletaan kaikissa rauhanturvaoperaatioissa osaltaan samalla tavalla. Erona voi olla rauhanturvaoperaation luonne, jossa esimerkiksi kansainvälinen humanitaarinen oikeus voi

¹¹⁸ Kuva 2: Rauhanturvaoperaatioihin vaikuttavien oikeussäntöjen ja sopimuksien jaottelu. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

tulla vahvemmin esiin tietynlaisissa rauhanturvaoperaatioissa. Neljäntenä ovat johtavan kansainvälisen järjestön ohjaavat asiakirjat, jotka tuovat esille kyseisen järjestön toimintatavat ja rajoitteet. Näitä ovat esimerkiksi YK:n asiakirjat tai NATO:n asiakirjat rauhanturvaajien toiminnasta ja siihen liittyvistä rajoitteista. Viidentenä ovat operaation perustamiseen tarvittavat sopimukset, joihin sisältyvät SOFA ja TA. Niiden tarkoituksena on käsitellä yksityiskohtaisesti rauhanturvaajien asemaa toimiessaan kohdemaassa. Ilman kyseisiä asiakirjoja rauhanturvaajat eivät ole erityisasemassa siviileihin tai paikallisiin viranomaisiin nähden ja se heikentää heidän operaatioturvallisuuttaan.

Kuudentena ovat oikeudelliset säännökset ja toimintaohjeet erityisten kysymyksien kohdalla, liittyen operaatiossa toimimiseen. Näitä voivat olla ohjeet ja lait, esimerkiksi henkilöiden kiinniottamiseen tai aseiden takavarikoimiseen. Tarkemmilla ohjeilla tarkennetaan yleisten säännöksien ja lakien ohjeistusta erityisissä tapauksissa. Nämä ohjeet eivät kuitenkaan voi koskaan olla ristiriidassa operaation mandaatin tai rauhanturvaoperaatioita säätelevien valtiosopimuksien kanssa. Kansallinen oikeus joukkoja lähettävästä maasta on seitsemäntenä osaluueena. Se vaikuttaa operaatioon osallistumiseen ja kansallisiin varauksiin, esimerkiksi voimankäytön suhteen. Se on myös merkittävänä osana liittyen rauhanturvaajien rankaisemiseen ja muihin hallinnollisiin toimiin. Kansalliset oikeussäännöt koskevat vain ”oman maan” sotilaita. Kahdeksantena on isäntävaltion laki. Paikallinen laki vaikuttaa sotilaiden normaaliin toimintaan esimerkiksi liikennesääntöjen osalta.

Yhdeksäntenä ovat poliittisluontoiset sopimukset ja yhteisymmärrykset, jotka käsittelevät muun muassa lähetettävien joukkojen vahvuutta ja aseistusta. Viimeisenä ovat sotilaalliset käskyt ja ohjeistukset. Vaikka sotilaalliset käskyt eivät ole kansainvälisoikeudellisesti velvoittavia, on niillä kuitenkin suurin merkitys yksittäisen sotilaan toimintaan. Sotilaskäsky ei voi koskaan olla ristiriidassa operaation oikeudellisen kehyksen kanssa. On otettava myös huomioon, että vaikka sotilaallisilla asiakirjoilla ei ole kansainvälisoikeudellisesti sitovaa luonnetta, ovat ne silti kansallisen lainsäädännön silmissä velvoittavia. Tämän mukaisesti, jos suomalainen sotilas toimii sotilaskäskyjen vastaisesti, voidaan hänet tuomita Suomen lainsäädännön mukaisesti esimerkiksi niskuroinnista, vaikka sotilasasiakirjat eivät itsessään ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia.

Kuva 3: Spesifit rauhanturvaoperaatioon vaikuttavat oikeudelliset lähteet ja niitä tukevat asiakirjat¹¹⁹

Kuviossa neljä on jaoteltu tasot sotilaallisten käskyjen ja poliittisten asiakirjojen välillä. Kuviossa on myös havaittavista eri asiakirjojen välinen ohjeellinen hierarkia. Poliittisilla asiakirjoilla tässä kuviossa tarkoitetaan sellaisia asiakirjoja, jotka määrittävät sotilaille tehtäviä, mutta jotka eivät ole sotilasorganisaation laatimia. Mandaatti ja pääsihteerin tavoitteet ovat poliittisia asiakirjoja, joista mandaatti on kansainvälisoikeudellisesti sitova. Sotilaallisista asiakirjoista on otettava huomioon, että vaikka asiakirjat voivat käskää kurinpidollisista seuraamuksista, eivät ne silti ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia. Sotilaalliset asiakirjat ja käskyt ovat sotilasyhteisössä noudatettavia asiakirjoja, mutta ne eivät nauti samanlaista oikeudellista asemaa kansainvälisoikeudellisesti sitovien asiakirjojen kanssa. Kurinpidolliset ja muut oikeudelliset seuraamukset kumpuavat annettujen sääntöjen noudattamatta jättämisestä, josta on säädetty Suomen laissa¹²⁰

YK:n pääsihteerin johtaa rauhanturvaoperaatioita hänen asettamansa erityisen edustajan *Special Representative of the United Nations Secretary General* (SRSG) kautta. Operaation komentaja johtaa sotilaita edustajalta saamiensa ohjeiden mukaisesti ja komentaja vastaa rapor-

¹¹⁹ Kuva 3: Spesifit rauhanturvaoperaatioon vaikuttavat oikeudelliset lähteet ja niitä tukevat asiakirjat. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

¹²⁰ Luku 45: (16.6.2000/559) Sotilasrikoksista 1 § (16.6.2000/559) Palvelusrikos: ”Sotilas, joka rikkoo tai jättää täyttämättä palvelukseen kuuluvan velvollisuuden taikka palvelusta tai sotilaallista järjestystä koskevan ohjesäännöllä tai muulla tavoin annetun määräyksen, on tuomittava, jollei teosta 11 luvun 9 a §:ssä, 40 luvun 1–3 tai 5 §:ssä tai tässä luvussa erikseen säädetä rangaistusta, palvelusrikoksesta kurinpitovirasta tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (4.12.2009/990)”.

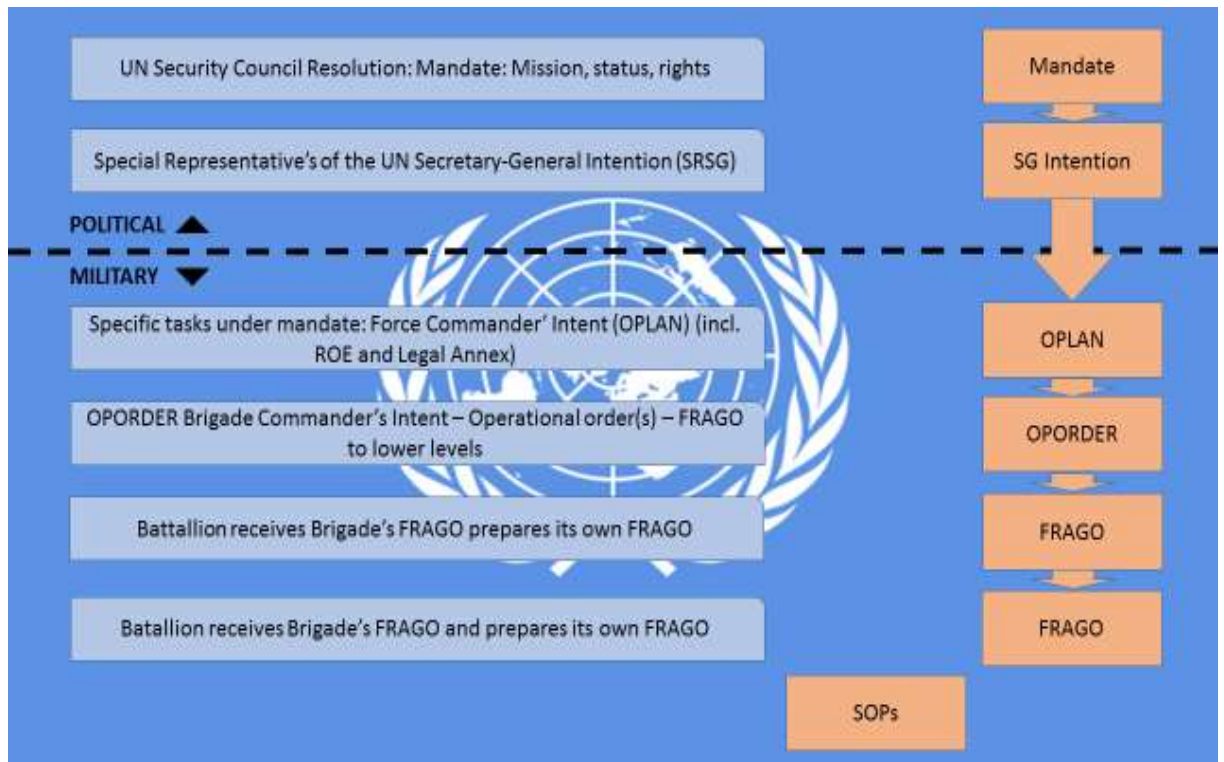
toinnista edustajalle. Edustaja raportoi pääsihteerille, joka voi antaa lisävaatimuksia edustajalle. Pääsihteeri raportoi operaation tilanteesta YK:n turvallisuusneuvostolle, joka voi taas antaa vaateita pääsihteerille.

Sotilaallisten asiakirjojen hierarkia on hyvin selkeä. Jokaisella tasolla on omat asiakirjansa, joiden pohjalta alaiset tekevät seuraavan tason asiakirjansa. Näiden asiakirjojen pohjalta itse operaation toiminta saa ohjeistukset. OPLAN eli *Operation Plan* on sotilasasiakirjojen kattoasiakirja sotilaallisessa rauhanturvaamisessa. Asiakirja on operaation komentajasta lähtöinen ja siinä jaetaan tarkempia mandaatin mukaisia tehtäviä alaisille. Asiakirjassa on liitteenä *Rules of Engagement* (ROE) ja oikeudellinen liite. OPLAN siis jakaa mandaatin määrittämät tehtävät ja voimankäytösäännökset pienempiin paloihin, joita sotilasorganisaatio kykenee toteuttamaan. Koska OPLAN on prikaatitason kattoasiakirja, ovat annetut tehtävät vieläkin hyvin laajoja.

Pataljoonatasolla laaditaan *Operation Order* (OPORDER), jossa kuvataan tarkemmin eri yksiköiden vastuualueet ja tehtävät. OPORDER sisältää yleensä yleisluontoisia jatkuvia tehtäviä. Näitä voivat olla esimerkiksi: ”Pataljoona partio etelässä, suojaa tukikohtansa ja tukee humanitaarisen avun saapumista vastuualueellensa”. OPORDER:n pohjalta voidaan tehdä tarkennuksia tietynlaisiin tehtäviin tai yksittäistehtäviin. Näitä tarkennuksia kutsutaan *Fragmentary Ordereiksi* (FRAGO). FRAGO:a voi tuottaa käytännössä jokainen taso, mutta pääasiallisesti näitä asiakirjoja tuottavat pataljoonat ja komppaniat. Ne ovat yksinkertaisesti kirjallisia käskyjä tarkkoihin tehtäviin. OPORDE:a voidaan kuvata pataljoonan tai prikaatin yleiseksi ohjeeksi, kun taas OPLAN on puolustusvoimien yleinen ohje. Näistä asiakirjoista muodostuu sotilaille selkeät tehtävät ja niiden suorittamiseen tarvittavat toimenpiteet. Sotilaalliset asiakirjat eivät voi lisätä tai olla ristiriidassa mandaatin antamien voimakeinojen tai tehtävien kanssa. Sotilasasiakirjoissa on kuitenkin usein tarkennuksia ja tiukennuksia esimerkiksi voimankäytön säännöksiin.

Kuten aikaisemmin mainittiin, FRAGO-asiakirjoja voidaan käytännössä tehdä kaikilla tasoilla. Niiden tarkoituksena on tuottaa tarkka ohjeistus yksittäisiin tehtäviin ja tuoda esille ne rajoitukset ja oikeudet, joita tehtävän toteuttamiseen on annettu. FRAGO-asiakirja on voitu esimerkiksi tehdä ajoneuvojen tarkastuspisteen toteuttamisesta suomalaisten rauhanturvaajien vastuualueella. *Standard Operational Procedures* (SOP) ovat joukkojen vakioidut toimintatavat, joita sotilasorganisaatioissa kutsutaan ”perustaistelumenetelmiksi”. Niissä kuvataan joukkojen toteuttamat tehtävät ja niiden toteuttamiseen käytettävät menetelmät. Joukon on sovitettava SOP operaatioittain, jotta se on linjassa sotilaallisten asiakirjojen, tehtävien ja voiman-

käyttösäännöksiä. Itsessään SOP:eissa ei ole velvoittavia säännöksiä, mutta niihin usein sisältyy sotilaallisista käskyistä tulevat vaatimukset. Yksittäiselle rauhanturvaajalla pääosa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vaikutuksista tai ihmisoikeuksista näkyy SOP:ien kautta. Siinä voidaan käsitellä, kuinka toimitaan kohdattaessa väkivaltaa siviiliväestön keskuudessa, tai kuinka tilataan heittimistön tulta ryhmän joutuessa tulen alle.

Kuva 4: Sotilaallisten asiakirjojen asema rauhanturvaamisessa¹²¹

3.11 Rauhanturvaajan asema rauhanturvaoperaatiossa

Kuvassa viisi on selitetty yksittäisen sotilaan toimintaan vaikuttavia oikeudellisia ja ei-oikeudellisia osakokonaisuuksia. Yleisiä sotilaan toimintaan jatkuvasti vaikuttavia asioita ovat mandaatti, operaation sisäiset sotilasasiakirjat, IHL-periaatteet, ihmisoikeudet, SOFA, paikallinen lainsäädäntö ja kansallinen lainsäädäntö. Nämä ovat jatkuvasti sotilaan mukana hänen toimiessaan rauhanturvatehtävässä. Mandaatti sanelee sotilaille operaation päämäärät, jotta hän on jatkuvasti tietoinen koko operaation tavoitteista. Täten hän ei omalla toiminnallaan vaaranna operaation kattotehtävän toteuttamista. Tästä esimerkkinä on ”hearts

¹²¹ Kuva 4: Sotilaallisten asiakirjojen asema rauhanturvaamisessa. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

and minds” -ajattelutapa, jossa pyritään voittamaan paikallisten luottamus jokaisen sotilaan luotettavalla ja puolueettomalla toiminnalla.

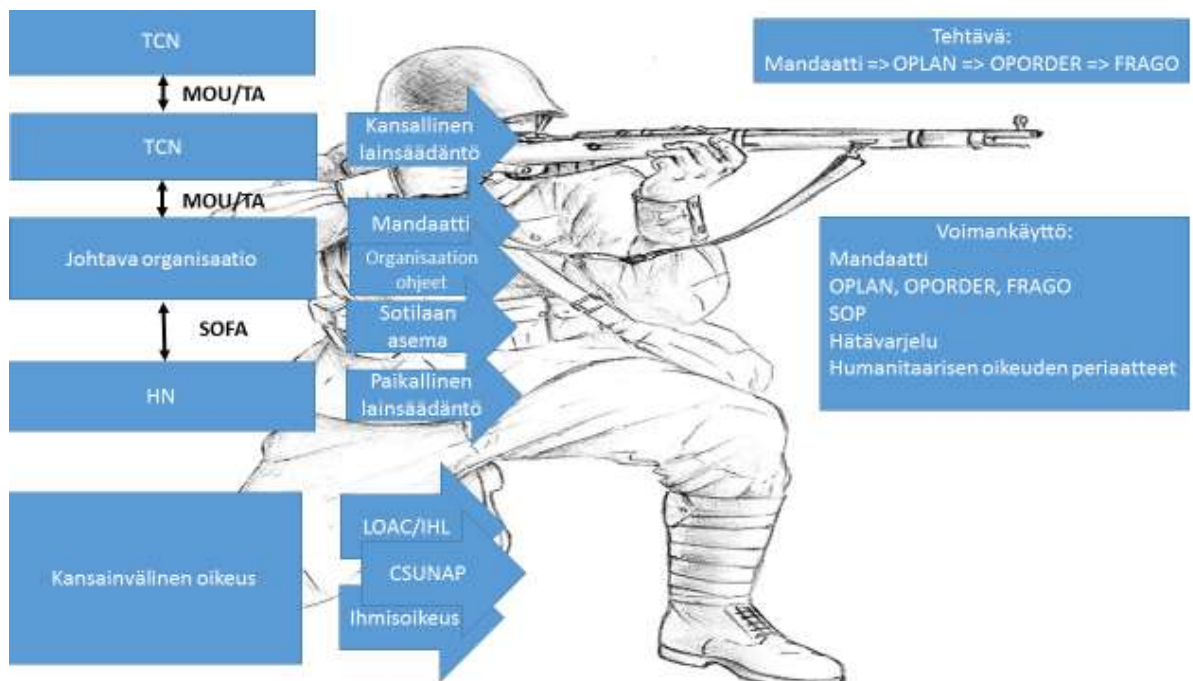
Sotilaan yleistä asemaa ja tiettyjen tehtävien suorittamiseen käytettäviä menetelmiä sopivat SOFA-, MOU- ja TA- sopimukset. SOFA määrittää yleisesti sotilaan aseman isäntävaltiossa, joka on solmittu isäntävaltion ja johtavan organisaation välillä. MOU- ja TA- sopimukset ovat yksityiskohtaisempia sopimuksia, jotka voidaan solmia useiden tai kahden eri valtion tai järjestön välillä. Kansainvälisestä suoraan sotilaaseen vaikuttavien elementtien tarkka määrittäminen on vaikeaa. CSUNAP ei vaikuta suoraan sotilaaseen, mutta se on pohjana SOFA-sopimuksen rakentumiselle. Ihmisoikeudet vaikuttavat jatkuvasti kaikkien ihmisten toimintaan ja velvoittavat ihmisiä puuttumaan vakaviin ihmisoikeusrikkomuksiin, jotka kohdistuvat henkeen tai terveyteen. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteet vaikuttavat sotilaaseen hänen aloittaessaan aseelliset taistelut. Ne voivat vaikuttaa heittimien käyttöön ja siviilien suojelemiseen tai esimerkiksi ilmaiskun tilaamiseen.

Sotilasorganisaation muut asiakirjat määrittävät sotilaalle senhetkisen tehtävän ja siihen käytettävän voiman. Paikallinen lainsäädäntö asettaa hänelle tiettyjä vaatimuksia siitä, miten hän saa toimia esimerkiksi liikenteessä. Kansallinen lainsäädäntö voi rajoittaa sotilaan toimia kansallisten varaumien kautta, sekä se säätää esimerkiksi sotilaan rankaisemisesta.

Sotilaan yksittäisen tehtävän rakentuminen tapahtuu seuraavasti: Mandaatti sanelee yleiset tavoitteet ja menetelmät, joita niiden saavuttamiseksi voi käyttää. OPLAN- asiakirja välittää komentajan tahdon esimerkiksi pataljooniin ja tarkentaa heidän tehtäviään. OPORDER on pataljoonan tahto tehtävien toteuttamisesta, josta tarkennetaan määräykset yksittäisiin tehtäviin FRAGO- asiakirjoiksi. FRAGO-asiakirja määrittää tehtävän toteuttamisen ajankohdan ja käytettävät menetelmät ja henkilöstön, jota tehtävän suorittamiseen saadaan käyttää. Sotilaan tehtävän toteuttamista ohjaa myös SOP, koska se on toimintatapa, jolla sotilas aloittaa tehtävänsä toteuttamisen.

Sotilaan voimankäyttö rakentuu aina mandaatista asti. Sotilaan voimankäytön säännökset ovat tarkennettuna OPLAN:n *Rules of Engagement*-liitteissä. OPORDER- ja FRAGO- asiakirjat voivat määrittää voimankäytön säädöksiin tehtävittäin tarkennuksia. Ne eivät kuitenkaan voi myöntää OPLAN:ia tai mandaattia laajempia voimankäytön oikeuksia. Jokaisella sotilaalla on myös aina oikeus itsensä suojelemiseen hätävarjelun nojalla. Kansallinen lainsäädäntö takaa sen suomalaisille sotilaille. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden peruseriaatteet, kuten minimivahingon periaatteet, ovat myös aina läsnä voimankäytössä, vaikka rauhanturvaajat

eivät ole taistelujoiden asemassa. Ne määrittävät sotilaan käyttämän voiman kestoja, määrää ja kohdetta.

Kuva 5: Rauhanturvaajan toimintaan vaikuttavat osa-alueet¹²²

Yksittäisen sotilaan toimintaan vaikuttavat kokonaisuudet ovat hyvin rikkonaisia ja laajoja. Emme voi olettaa, että rauhanturvaaja kykenisi miettimään kansainvälisen oikeuden pohjalta oikeita ratkaisuja sekunteja kestävässä tilanteissa. Tämän takia rauhanturvaajille on kehitetty perustaistelumenetelmiä (SOP), jotka mahdollistavat tiettyjen tilanteiden purkamista askelmerkeiksi sotilaille. Rauhanturvaajalla on tällöin käsitys siitä, kuinka hänen tulee toimia, mutta ei välttämättä siitä, miksi hän toimii tällä tavalla.

3.12 Rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudellinen perusta

Kappaleen kolme tarkoitus on vastata ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni I ” *Miten rauhanturvaoperaatiot ovat kansainvälisoikeudellisesti rakentuneet?*” sekä alakysymyksiin III ” *Mitkä eri oikeuslähteet ja niiden sisältämät oikeussäännöt vaikuttavat operaation oikeudelliseen perustaan?*” ja IV ” *Mitkä ei-oikeudellisesti sitovat asiakirjat ja sopimukset vaikuttavat operaation perustamiseen ja siellä toimimiseen?*”.

¹²² Kuva 5: Rauhanturvaajan toimintaan vaikuttavat osa-alueet. Kuva on tutkijan laatima. Sotilaan kuva on drawingforall.net sivustolta 9.3.2018.

Kansainvälinen oikeus on itsessään rikkonainen kokonaisuus. Sen oikeussäännöt ovat hajananeet eri valtiosopimuksiin. Kansainvälisen oikeuden ytimessä on YK:n peruskirja. Se on perusta, jonka päälle muu kansainvälinen oikeus rakentuu. Rauhanturvaaminen itsessään on hyvin erikoinen osa kansainvälistä oikeutta. YK:n peruskirjassa ei ole mainintaa rauhanturvaamisesta ja täten rauhanturvaamisen sitominen peruskirjan yhteen artiklaan on haasteellista.

Nykyaikaisen rauhanturvaamisen oikeutus nähdään yleisesti ”six and half” -ajattelutapana. Rauhanturvaaminen sijoittuu siis rauhanomaisen riidanselvittelyn ja sotatoimien väliin. Tämä ajattelumalli tuo kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamiseen haasteita. Rauhanturvaajia ei nähdä aseellisen konfliktin yhtenä osapuolena vaan siviileinä. He kuitenkin käyttävät useissa tilanteissa voimaa sotilasjoukon tavoin ja täten heidät tulisi nähdä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti taistelijoina. YK on ratkaissut ristiriidan toteamalla, että rauhanturvaajat toimivat yleisten kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteiden mukaisesti. Ihmisoikeuksien kovaa ydintä ei saisi missään tilanteissa rikkoa, mutta rauhanturvaajat voivat ajautua tilanteisiin, joissa heidän tulee rajoittaa vastapuolen ihmisoikeuksia. Samalla heillä on velvoite suojella ihmisiä ja estää henkeen tai terveyteen kohdistuvat ihmisoikeusrikkomukset.

Lähtökohtana voidaan pitää, että yksittäiselle sotilaille tärkeimmät asiakirjat ovat oman organisaation asiakirjat (esim. FRAGO:t ja OPORDER), kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteet sekä ihmisoikeudelliset elementit. Toisaalta kansainvälisen oikeuden vaikutuksen alta kumpuavat myös sotilaan voimankäytösäännökset, jotka ovat olennainen osa sotilaana toimimisessa rauhanturvaoperaatioissa.

4 UNIFIL

Tämän kappaleen tarkoituksena on perehtyä UNIFIL-operaation erityisiin asiakirjoihin ja historiaan. Kappale sisältää yleistä asiaa UNIFIL-operaatiosta sekä Suomen osallistumisesta siihen. Tarkemmassa tarkastelussa ovat turvallisuusneuvoston päätöslauselmat sekä muut oikeudelliset asiakirjat.

4.1 Operaation synty: Päätöslauselmat 425 ja 426

1970-luvun alkuvaiheessa Israelin ja Libanonin välisellä rajalla kasvoi jännitteitä. Tähän vaikutti palestiinalaisten aseellisten osien siirtyminen Jordaniasta Libanoniin. Marraskuun 11. päivänä 1978 Libanonista tehtiin isku Israeliin, jossa kuoli useita henkilöitä. *The Palestine Liberation Organization (PLO)*¹²³ kertoi olevansa iskun takana. Tämän seurauksena Israel aloitti sotilastoiminnan Etelä-Libanonin alueella marraskuun 14. ja 15. päivien välisenä yönä, joka johti alueen miehittämisen. Marraskuun 15. päivänä Libanonin valtio protestoi YK:n turvallisuusneuvostolle, että Libanon ei ollut iskujen takana. Turvallisuusneuvosto käski 19. päivänä marraskuuta Israelin lopettaa vihollisuudet ja vetäytyä Libanonin alueelta. Turvallisuusneuvosto päätti myös *United Nations Integrm Force in Lebanon (UNIFIL)* perustamisesta. Tämän operaation päätarkoitukset olivat: 1) varmistaa Israelin joukkojen vetäytyminen; 2) palauttaa kansainvälinen rauha ja turvallisuus; sekä 3) tukea Libanonin asevoimia turvallisuuden palauttamiseksi. Ensimmäiset UNIFIL-joukot saapuivat alueelle 23 marraskuuta 1978.¹²⁴

Vuoteen 1978 mennessä YK oli aloittanut yksitoista tarkkailu- tai rauhanturvaoperaatiota, jotka noudattivat perinteisen rauhanturvaamisen periaatteita. Nämä operaatiot edustivat YK:n poliittista roolia kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäjänä. Sen aikaiset rauhanturvaoperaatiot olivat sotilaallisesti tarpeeksi vaarattomia ja pieniä, jotta joukot kykenisivät toimimaan hätävarjeluperiaatteella. Vuosien kokemukset olivat osoittaneet, että YK:n perinteiset rauhanturvaamisen periaatteet ja toimintatavat riittivät sen aikaisten operaatioiden suorittamiseen. Tämän takia UNIFIL-operaatio rakennettiin ja joukot sijoitettiin perinteisiin rauhanturvaamisen oppeihin perustuen.¹²⁵

¹²³ PLO perustettiin 1964. PLO:n tavoitteena oli demokraattisen Palestiina valtion luominen ja Israelin tuhoaminen. Sen päämaja sijaitsi Beirutissa ennen Israelin hyökkäystä 1982. (Lebanon-UNIFIL, Background, United Nations-sivusto, <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unifil/unifilB.htm>, 30.3.2018).

¹²⁴ Lebanon-UNIFIL, Background, United Nations-sivusto, (<http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unifil/unifilB.htm>, 30.3.2018).

¹²⁵ Hillen, John, *op.cit.*, s. 137.

UNIFIL perustettiin vuonna 1978 turvallisuusneuvoston päätöslauselmilla 425¹²⁶ ja 426. Päätöslauselma 425 on jaettu neljään eri kokonaisuuteen sekä yleiseen osioon. Yleisessä osiossa otetaan kantaa molempien osapuolien suostumukseen¹²⁷ ja tarpeeseen tilanteen välittömästä purkamisesta¹²⁸. Päätöslauselma 426¹²⁹ on jaettu kahteen osa-alueeseen sekä päätösosioon.

Ensimmäisessä osiossa¹³⁰ hyväksytään pääsihteerin raportti päätöslauselman 245 mukaisesta toimeenpanosta. Toisessa osiossa¹³¹ päätetään Libanonin rauhanturvaoperaation perustamisesta edellä mainitun raportin mukaisesti kuuden kuukauden ajanjaksoksi. Operaatiota kyettiin jatkamaan erillisellä turvallisuusneuvoston päätöksellä.

Päätöslauselman 425 ensimmäinen kappale käsittelee alueellista loukkaamattomuutta, täysvaltaisuutta ja poliittista itsenäisyyttä kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä¹³². Toisessa kappaleessa käsketään Israelia välittömästi lopettamaan sotilaalliset toimet Libanonin alueellista loukkaamattomuutta kohtaan ja vetäytymään Libanonin maaperältä¹³³. Siinä tuodaan selkeästi esille, ettei turvallisuusneuvosto ole hyväksynyt Israelin asevoimien hyökkäystä Libanonin maaperälle.

Kolmannessa kappaleessa päätetään Yhdistyneiden kansakuntien joukkojen perustamisesta Libanonin hallinnon pyynnöstä Etelä-Libanoniin valvomaan Israelin joukkojen vetäytymistä, palauttamaan kansainvälistä rauhaa ja avustamaan Libanonin hallintoa palauttamaan auktoriteettinsa alueelle. Joukot värvätään YK:n jäsenvaltioista.¹³⁴ Näistä elementeistä rakentuu alkuperäisen UNIFIL-operaation mandaatti. Päätöslauselmasta on huomioitava, ettei siihen sisälly mitään sotilaallisten voimakeinojen käyttämisestä. Tämän perusteella UNIFIL-operaation oletettiin toimivan aikaisempien tarkkailuoperaatioiden periaatteiden mukaisesti. Neljännessä kappaleessa pyydetään pääsihteeriä ilmoittamaan turvallisuusneuvostolle kah-

¹²⁶ Päätöslauselma hyväksyttiin 2074 kokouksessa äänin 12-0. Kaksi maata olivat poissa äänestyksestä (Tšekkoslovakia ja Neuvostoliitto eivät äänestäneet)¹²⁶ ja Kiina ei äänestänyt.

¹²⁷ Alkupuhe: "Having heard the statements of the Permanent Representatives of Lebanon and Israel.

¹²⁸ Convinced that the present situation impedes the achievement of a just peace in the Middle East."

¹²⁹ Päätöslauselma hyväksyttiin samalla äänestystuloksella kuin päätöslauselma 425.

¹³⁰ Alkupuhe: "Approves the report of the Secretary-General on the implementation of Security Council resolution 425 (1978), contained in the document S/12611 of 19 March 1978."

¹³¹ Alkupuhe: "Decides that the United Nations Interim Force in Lebanon shall be established in accordance with the above-mentioned report for an initial period of six months, and that it shall continue in operation thereafter, if required, provided the Security Council so decides."

¹³² Kappale 1: "Calls for strict respect for the territorial integrity, sovereignty and political independence of Lebanon within its internationally recognized boundaries."

¹³³ Kappale 2: "Calls upon Israel immediately to cease its military actions against Lebanese territorial integrity and withdraw forthwith its forces from all Lebanese territory."

¹³⁴ Kappale 3: "Decides, in the light of the request of the Government of Lebanon, to establish immediately under its authority a United Nations interim force for Southern Lebanon for the purpose of confirming the withdrawal of Israeli forces, restoring international peace and security and assisting the Government of Lebanon in ensuring the return of its effective authority in the area, the force to be composed of personnel drawn from Member States."

denkymmenenneljän tunnin sisällä päätöslauselman toimeenpanosta¹³⁵. Tämä kahdenkymmenenneljän tunnin aikaraja aiheutti hyvin suuria haasteita UNIFIL-operaation aloittamisessa. Toiminta-aluetta ei kyetty tiedustelemaan, eikä paikallisten osapuolien kanssa ehditty neuvottelemaan.

Ensimmäisen YK:n pääsihteerin raportin mukaan joukkojen onnistumisen edellytyksenä on kolmen kriteerin täytyminen. Ensimmäiseksi joukoilla on oltava jatkuva ja vankkumaton turvallisuusneuvoston tuki. Toiseksi joukkojen tulee pystyä toimimaan yhteistyössä kaikkien osapuolien kanssa. Kolmanneksi joukkojen tulee pystyä toimimaan yhtenäisin ja uskottavina sotilasjoukkoina.¹³⁶ Koska rauhanturvaajilla ei ollut määritetty tarpeellisia voimankäytön oikeuksia, eivät he kyenneet toimimaan uskottavana rauhanturvajoukkona.

Poliittisten tavoitteiden lisäksi UNIFIL:llä oli sotilaallisia periaatteita, jotka tukivat poliittisten tavoitteiden saavuttamista. Nämä periaatteet oli kerätty perinteisestä rauhanturvaamisesta. Niihin kuuluivat täydellinen puolueettomuus, voimankäyttö vain hätävarjeluna ja oletus paikallisväestön tuesta. Kiirehditty ja huonosti toteutettu operaation aloitus olisi voinut olla vain minimaalinen haitta, jos paikallisväestö olisi ollut turvallisuusneuvoston toiveiden mukaisesti yhteistyöhaluinen. Kuitenkin haasteet paikallisväestön kanssa sekä epätarkka operaation poliittinen johtaminen halvaannutti operaation lähtöviivoille. Tämän takia UNIFIL:lle annettiin toteuttamiskelvottomia tehtäviä, joita toteuttivat perinteisen menettelytavan mukaisesti toimivat joukot.¹³⁷

Yksi esimerkki operaation oikeudellisen ja poliittisen tuen riittämättömyydestä on operaatio ”Peace for Galilee¹³⁸”. YK:n joukoille oli ohjeistettu, että heidän tulisi pysäyttää Israelin joukot, mutta ne eivät kyenneet estämään Israelin joukkojen hyökkäystä vuonna 1982. Koska UNIFIL-operaatiolla ei ollut tarpeeksi joukkoja eikä valmiutta, joutuivat rauhanturvaajat keskittymään ruuan ja veden jakamiseen.¹³⁹ Tämä tarkoittaa, ettei UNIFIL kyennyt tuolloin toteuttamaan sille mandaatissa annettuja tehtäviä kansainvälisen rauhan ylläpidosta. Se on myöskin selkeä osoitus siitä, ettei Israel kunnioittanut YK:n päätöslauselmaa 426 uhatessaan Libanonin itsemääräämisoikeutta. Peter Malanzuk¹⁴⁰ viittaa samaan ongelmaan oppikirjas-

¹³⁵Kappale 4: *“Requests the Secretary-General to report to the Council within twenty-four hours on the implementation of the present resolution.”*

¹³⁶ Koops Joachim, *op.cit.*, s. 254.

¹³⁷ Hillen, John, *op.cit.*, s. 129.

¹³⁸ Vuonna 1982 Israel ilmoitti YK:n komentajalle 28 minuuttia ennen joukkojen hyökkäystä, etteivät YK:n rauhanturvaajat saa hidastaa Israelin joukkoja heidän hyökätessä Beirutin.

¹³⁹ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 252.

¹⁴⁰ *“Council, but the relevant resolutions and debates do not indicate which provisions of the Charter provided the legal basis for the Forces. One possibility is that the Forces were based on Article 40 of the Charter, another possibility is that they were based on Chapter VI. However, it is clear that all three of these Forces were intend-*

saan. Hänen mukaansa UNIFIL-operaation oikeutuksesta nousevat kysymykset ovat olleet haasteellisia ja täten heidän uskottavuutensa on kärsinyt. Hänen mukaansa voidaan katsoa, että päätöslauselman 425 oikeutus on tultava joko peruskirjan artiklasta 40 tai VI-luvusta.

On selvää, että UNIFIL-operaatiolle oli todellinen tarve. Operaation suurimmiksi haasteiksi nousivat osapuolien kunnioitus ja voimankäytösäännöksiä ja operaation luonteen väliset ristiriidat. Alkuperäisten UNIFIL-joukkojen pääasiallisiksi tehtäviksi nousi täten humanitaarisen tuen antaminen. Toisaalta turvallisuusneuvoston mukaan päätöslauselman tärkein tehtävä oli lopettaa Israelin ja Libanonin väliset kiistat ja täten mahdollistaa Libanonin hallinnon suvereniteetin muodostuminen. Kyseinen mandaatti ei mahdollistanut UNIFIL-joukkojen toteuttamaan tehtävää paikallisten ja osapuolien myönteisessä vaikutuksessa, saati sitten ilman sitä. Koska UNIFIL-operaatio perustettiin perinteisen rauhanturvaamisen luonteiseksi ja sille oltiin määritetty liian vaikeita tavoitteita, ei se kyennyt täyttämään kaikkia siltä vaadittuja tehtäviä.

4.2 Libanonin sisällissota; Ta'if-sopimus

Libanonin sisällissodan katsotaan alkaneen 1975, kun kristityt falangistit tuhosivat palestiinalaisen bussin ja tappoivat 27 matkustajaa Beirutissa. Vuonna 1976 syyrialaisia joukkoja saapui Libanoniin palauttamaan rauhaa, mutta he tappoivat samalla palestiinalaisesta Tel al-Zaatar leiristä tuhansia palestiinalaisia.

Kesäkuussa 1982 PLO:n ja Israelin välisen tulenvaihdon jälkeen Israel tunkeutui Libanoniin ja piiritti Beirutin. Vuonna 1982 Israelin piirityksen yhteydessä falangistit¹⁴¹ tappoivat tuhansia palestiinalaisia Sabra- ja Shatila- leireissä. Vuonna 1983 Yhdysvaltojen lähetystöön iskettiin itsemurhaiskuin tappaen 63 ihmistä sekä UNIFIL:n päämajaan tappaen 241 yhdysvaltalaisista sotilasta ja 58 ranskalaista sotilasta. Tämä johti lopulta yhdysvaltalaisien rauhanturvajoukkojen vetäytymiseen Libanonista 1984. Miehityksen aikana UNIFIL toimi Israelin valtaamalla alueella tukien paikallisväestöä. Israel vetäytyi osittain 1985, mutta säilytti otteensa

ed to be peacekeeping forces; they were authorized to fight only in order to defend themselves, and therefore UNIFIL did not try to resist Israel's second invasion of Lebanon in 1982." Malanczuk Peter, *op.cit.*, s.422.

¹⁴¹ Falangistit olivat vuonna 1936 perustettu maroniittikristillinen puolue. Libanonin sisällissodan aikaa puolueeseen kuului 65 000 jäsentä ja 10 000 miehen miliisi. Se taisteli sisällissodassa kristittyjen puolella mutta menetti paljon valtaa Israelin miehityksen alla 1980-luvulla. (Phalange, Encyclopedia-sivusto, <https://www.encyclopedia.com/philosophy-and-religion/other-religious-beliefs-and-general-terms/miscellaneous-religion/phalangist>, 30.3.2018).

maan eteläosassa. Israelin armeija *Israel Defense Forces* (IDF) ja Libanonin *tosiasialliset joukot* (*de Facto Forces*, DFF¹⁴²) miehittivät Libanonin eteläosaa.

Syyskuussa 1989 sovittiin Libanonin rauhasta Ta'if:n kaupungissa Saudi Arabiassa ja marraskuun 4. päivänä 1989 Libanonin hallitus hyväksyi *The Taif Agreementin*¹⁴³, joka lopetti Libanonin sisällissodan. Sopimus käsittelee Libanonin suvereniteettia ja sen poliittista ja oikeudellista rakennetta. Yleisessä osiossa todetaan Libanonin olevan itsenäinen demokraattinen arabivaltio, jossa kaikki kansalaiset ovat yhdenvertaisia.¹⁴⁴ Siinä todetaan myös, että Libanon on aktiivinen YK:n jäsen, joka noudattaa sen sääntöjä ja on myös liittoutumaton.¹⁴⁵ Sopimuksessa ilmaistaan myös Libanonin tahdosta ulottaa valtiollinen toimivaltansa koko Libanonin alueelle¹⁴⁶. Tarkoituksena oli toteuttaa itsenäisyyden levittäminen neliaskelisella suunnitelmalla. Kaikki neljä askelta vievät Libanonia lähemmäksi YK:n päätöslauselman 425 kolmannen kappaleen tahtoa, jossa pyritään palauttamaan Libanonin hallinnon auktoriteetti. Ensimmäinen askel käsittelee miliisien aseistariisumista ja poliittisten elimien uudistamista.

A. *“Disbanding of all Lebanese and non-Lebanese militias shall be announced. The ‘militias’ weapons shall be delivered to the State of Lebanon within a period of 6 months, beginning with the approval of the national accord charter. The president of the republic shall be elected. A national accord cabinet shall be formed, and the political reforms shall be approved constitutionally.”*

Libanonissa oli toiminut useita militantti-joukkoja koko sen historian ajan. Ne sotivat usein keskenään ja muiden valtioiden kanssa. Libanonin hallitus ei historiallisesti ole ollut kykenevä ulottamaan toimivaltaansa alueella toimiviin militantti-järjestöihin. Toinen kohta määrittää

¹⁴² Israelin rahoittamia joukkoja kutsuttiin myös *South Lebanon Army* (SLA). SLA:n takoituksena oli pitää Etelä-Libanon vapaana Israelin vihollisista. SLA taisteli PLO:n ja Hezbollahin kanssa ja lopulta lopulta hajosi Israelin vetäytyttyä Libanonista vuonna 2000. (South Lebanon Army, Encyclopedia-sivusto, <https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/south-lebanon-army>, 5.4.2018).

¹⁴³ The Taif Agreement, UN.int, (https://www.un.int/lebanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_taif_agreement_english_version_.pdf, 5.4.2018).

¹⁴⁴ Alkupuhe: *“Lebanon is a sovereign, free, and independent country and a final homeland for all its citizens.”*

¹⁴⁵ Alkupuhe: *“It is an active and founding member of the United Nations Organization and is committed to its charters. Lebanon is a member of the nonaligned movement. The state of Lebanon shall embody these principles in all areas and spheres, without exception.”*

¹⁴⁶ Alkupuhe: *“Spreading the sovereignty of the State of Lebanon over all Lebanese territories: Considering that all Lebanese factions have agreed to the establishment of a strong state founded on the basis of national accord, the national accord government shall draft a detailed one-year plan whose objective is to spread the sovereignty of the State of Lebanon over all Lebanese territories gradually with the state's own forces.”*

tästä syystä tarpeen vahventaa Libanonin kansallista turvallisuusjoukkoa ja tehostaa Libanonin rajavalvontaa ilma-, maa- ja meriliikenteen osalta.

B. "The internal security forces shall be strengthened through:

- 1. Opening the door of voluntarism to all the Lebanese without exception, beginning the training of volunteers centrally, distributing the volunteers to the units in the governorates, and subjecting them to organized periodic training courses.*
- 2. Strengthening the security agency to insure control over the entry and departure of individuals into and out of the country by land, air, and sea."*

Libanonissa oli toiminut vahvoja muista maista tulleita ihmisjoukkoja. Pääosa toimijoista olivat Palestiinasta tai Syyriasta. Vahvistamalla Libanonin rajaturvallisuutta Libanon kykenisi kontrolloimaan valtion sisällä tapahtuvia toimintoja paremmin. Kolmas kohta käsittelee Libanonin armeijan tehtäviä sekä heidän koulutustaan Israelin hyökkäyksiä vastaan.

C. "Strengthening the armed forces:

- 1. The fundamental task of the armed forces is to defend the homeland, and if necessary, protect public order when the danger exceeds the capability of the internal security forces to deal with such a danger on their own.*
- 2. The armed forces shall be used to support the internal security forces in preserving security under conditions determined by the cabinet.*
- 3. The armed forces shall be unified, prepared, and trained in order that they may be able to shoulder their national responsibilities in confronting Israeli aggression.*
- 4. When the internal security forces become ready to assume their security tasks, the armed forces shall return to their barracks.*
- 5. The armed forces intelligence shall be reorganized to serve military objectives exclusively."*

Yhtenäisen Libanonin armeijan rakentuminen on keskeinen osa valtion suvereniteetin muodostumisessa. Ilman uskottavaa armeijaa tarve militantti-joukkojen olemassaololle ei poistu. Neljännessä kohdassa tuodaan ilmi 1975-vuoden jälkeen karkotettujen Libanonilaisten oikeudesta palata kotiinsa. Tämän oikeus lisättiin myös Libanonin kansalliseen lainsäädäntöön.

D. “The problem of the Lebanese evacuees shall be solved fundamentally, and the right of every Lebanese evicted since 1975 to return to the place from which he was evicted shall be established. Legislation to guarantee this right and to insure the means of reconstruction shall be issued.”

Sopimuksen yksi tärkeimpiä kohtia on Libanonin vapauttaminen Israelin vallan alta. Siinä halutaan palauttaa Libanonin raja-alue kansainvälisesti tunnustettujen rajojen mukaiseksi kolmikohtaisen suunnitelman mukaisesti.¹⁴⁷ Ensimmäisessä kohdassa pyritään toteuttamaan YK:n päätöslauselman 425 tahtoa lopettaa Israelin miehitys. Toisessa kohdassa sitoudutaan 1949-vuoden tulitauon pitäytymisessä. Kolmannessa kohdassa kerrotaan toimista, joilla mahdollistetaan YK:n joukkojen vahventamisesta Etelä-Libanoniin, jotta he voivat valvoa Israelin vetäytymistä ja mahdollistaa turvallisuuden ja vakauden palauttaminen alueelle. Tämä sopimuksen osa käsittelee täysin YK:n päätöslauselman 425 tavoitteita.

Ta’if-sopimuksesta tulee ilmi, että Libanon tunnustaa, ettei se kykene lopettamaan Israelin miehitystä ilman UNIFIL-operaation apua. Libanonin valtion armeija ei ollut kykeneväinen ulottamaan toimivaltaansa Etelä-Libanoniin ilman UNIFIL-operaation tukea. Todennäköisesti myös Israel olisi vaatinut UNIFIL-operaation läsnäoloa Etelä-Libanonin valvonnassa.

4.3 UNIFIL turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701

Israel ilmoitti 17.3.2000 turvallisuusneuvostolle vetäytyvänsä Libanonista kesäkuuhun mennessä. Israel aloitti vetäytymisen jo toukokuussa. YK:n pääsihteeri ilmoitti kesäkuun kuudentenatoista päivänä turvallisuusneuvostolle Israelin vetäytymisestä sovitun vetäytymislinjan taakse. DFF oli lakkautettu ja kaikki Al-Khiam -vankilan vangit vapautettu. Vetäytymisen jälkeen UNIFIL-operaatio pysyi rauhallisena. Poliisi ja armeija ylläpitivät turvallisuutta Libanonissa. UNIFIL tarkkaili vetäytymislinjaa jatkuvasti ja partioidi alueella. UNIFIL-operaatio tarjosi yhteistyössä Libanonin viranomaisten kanssa humanitaarista apua paikallisille.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Kolmikohtainen suunnitelma: *“Liberating Lebanon from the Israeli occupation: Regaining state authority over the territories extending to the internationally-recognized Lebanese borders requires the following:*

A. Efforts to implement resolution 425 and the other UN Security Council resolutions calling for fully eliminating the Israeli occupation.

B. Adherence to the truce agreement concluded on 23 March 1949.

C. Taking all the steps necessary to liberate all Lebanese territories from the Israeli occupation, to spread state sovereignty over all the territories, and to deploy the Lebanese army in the border area adjacent to Israel; and making efforts to reinforce the presence of the UN forces in South Lebanon to insure the Israeli withdrawal and to provide the opportunity for the return of security and stability to the border area.”

¹⁴⁸ UNIFIL Background, United Nations Interim Force in Lebanon-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-background>, 30.3.2018).

Vetäytymislinjan ”Sininen linja” tai *Blue Line* (BL) -alueella oli tehty pieniä loukkauksia ja ajoittaisia tulitauon rikkomisia. Tilanne säilyi kuitenkin kohtuullisen rauhallisena aina heinäkuuhun 2006 asti. UNIFIL-operaation tehtävinä olivat sinisen linjan ja sen alueen partiointi, tarkkailu perustetuilta pisteiltä ja yhteydenpito osapuolien välillä. Operaatio jatkoi humanitaarisen avun antamisena paikallisille. Lisäksi suoritettiin miinanraivaamista ja räjähtämättömien ampumatarvikkeiden raivaamista (UXO). Lähihistoria oli kuitenkin opettanut, että hiljaista jaksoa usein seuraa väkivalta.

Hezbollah suoritti useita raketti-iskuja Israeliin vuonna 2006. Pelkästään vuonna 2006 ammuttiin Libanonista Israeliin noin 4000 rakettia. Hezbollah suoritti 12.7.2006 massiivisen raketti-iskuhyökkäyksen Libanonista kohti ”Sinistä linjaa” ja Israelia. Samalla Hezbollahin sotilaat ylittivät ”Sinisen linjan” Israelin puolelle ja hyökkäsivät Israelilaisten sotilaiden partiota vastaan tappaen kolme, haavoittaen ja kidnapaten kaksi IDF sotilasta. Israel vastasi hyökkäykseen maa-, ilma- ja meri-iskuilla, joiden kohteena olivat Hizbollahin toiminta-alueet, jotka sijaitsivat sekä YK:n miehitysalueella että sen ulkopuolella. Israelin iskuissa kuoli noin 400 siviiliä ja noin puoli miljoonaa ihmistä joutui jättämään kotinsa. YK:n pääsihteeri ylläpiti yhteyksiä molempien osapuolien kanssa ja yritti saada osapuolten välisen tulitauon voimaan. Ensimmäisen viidentoista päivän aikana turvallisuusneuvosto ei kyennyt toimimaan, koska Yhdysvallat esti toimet veto-oikeudellaan. Taisteluiden ajanakin UNIFIL suoritti vieläkin partioita ja tarjosi humanitaarista apua paikallisväestölle. Heinä- ja elokuun aikana haavoittui 16 ja 5 YK:n sotilasta menetti henkensä. Elokuun 11. päivä 2006 turvallisuusneuvosto teki päätöslauselman, joka vaati väkivaltaisuuksien keskeyttämisen 30 päivän sodassa.

Tulitauon johdosta IDF aloitti vetäytymisen valtaamiltaan alueilta ja Libanonin joukot Etelä-Libanonin haltuunoton. UNIFIL onnistui joukkojen perustamisessa Libanoniin nopeasti. Ranskan, Italian ja Espanjan pataljoonat saapuivat alueelle 15.9.2006 ja liittyivät jo paikalla oleviin ghanalaisten ja intialaisten joukkoihin. Nopea ja tehokas joukkojen sijoittaminen sekä jokapäiväiset tehtävät, joita joukot suorittavat, ovat olleet tärkeässä asemassa rauhan säilyttämisessä.¹⁴⁹ Israelin kannatti rauhanturvaoperaation laajentamista mikäli joukkojen vahvuutta kasvatettaisiin. Libanon kannatti operaation vahventamista, muttei halunnut mandaatin nojautuvan YK:n peruskirjan lukuun VII. Senhetkinen pääsihteeri Kofi Annan ilmoitti, ettei UNIFIL pystyisi olemaan uskottava rauhanturvajoukko ilman mandaatin muuttamista YK:n peruskirjan luvun VII luonteiseksi.¹⁵⁰

¹⁴⁹ UNIFIL Background, United Nations Interim Force in Lebanon-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-background>, 30.3.2018).

¹⁵⁰ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 770.

Israelin ja Hizbollahin sodan jälkeen vuonna 2006 UNFIL-operaation mandaattia muutettiin merkittävästi turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 1701¹⁵¹. Päätöslauselma koostuu yhdeksästätoista erillisestä kappaleesta sekä yleisestä osasta. Päätöslauselma 1701 nosti YK: joukkojen määrää huomattavasti¹⁵² ja laajensi alkuperäistä mandaattia. Samalla ensimmäistä kertaa turvallisuusneuvosto sisällytti meritoiminnan osaksi YK:n rauhanturvaoperaatiota.¹⁵³ Päätöslauselma voidaan jakaa kolmeen eri osaan velvoitteiden kohteiden perusteella. Päätöslauselma sisältää velvoitteita osapuolille, kansainväliselle yhteisölle ja rauhanturvaorganisaatiolle. Kappaleessa käsitellään turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 tämän kolmijaon kautta.

Päätöslauselma tunnustaa senhetkisen Libanonin pääministerin Fuad Sinioran seitsenaskelmaisen suunnitelman Rooman konferenssissa elokuussa 2006. Päätöslauselma osiltaan pohjautuu siihen. Päätöslauselma ja Sinioran puhe ovat kokonaisuudessaan tämän opinnäytetyön liitteissä 1 ja 2. Seitsenaskelmäinen suunnitelma antoi selkeät raamit uudistetulle päätöslauselmalle. Sen tarkoituksena oli luoda välivyöhyke Israelin ja Libanonin välille antaen täten mahdollisuus tulitauon onnistumisella.

“An immediate and comprehensive cease-fire and a declaration of agreement on the following issues:

1. *An undertaking to release the Lebanese and Israeli prisoners and detainees through the ICRC.*
2. *The withdrawal of the Israeli army behind the Blue Line, and the return of the displaced to their villages.*
3. *A commitment from the Security Council to place the Shabaa Farms area and the Kfarshouba Hills under UN jurisdiction until border delineation and Lebanese sovereignty over them are fully settled. While in UN custody, the area will be accessible to Lebanese property owners there. Further, Israel surrenders all remaining landmine maps in South Lebanon to the UN.*
4. *The Lebanese government extends its authority over its territory through its own legitimate armed forces, such that there will be no weapons or authority other than that of the Lebanese state as stipulated in the Taef national reconciliation document.*
5. *The UN international force, operating in South Lebanon, is supplemented and enhanced in numbers, equipment, mandate and scope of operation, as*

¹⁵¹ Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 vahvistettiin 5511 kokouksessa yhdestoista elokuuta 2006

¹⁵² Joukkojen määrä nousi 2000:sta 15 000 sotilashenkilöön.

¹⁵³ UNIFIL Background, United Nations Interim Force in Lebanon-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-background>, 30.3.2018).

needed, in order to undertake urgent humanitarian and relief work and guarantee stability and security in the south so that those who fled their homes can return.

6. *The UN, in cooperation with the relevant parties, undertakes the necessary measures to once again put into effect the Armistice Agreement signed by Lebanon and Israel in 1949, and to insure adherence to the provisions of that agreement, as well as to explore possible amendments to or development of said provisions, as necessary.*
7. *The international community commits to support Lebanon on all levels, and to assist it in facing the tremendous burden resulting from the human, social, and economic tragedy which has afflicted the country, especially in the areas of relief, reconstruction and rebuilding of the national economy.¹⁵⁴*

Päätöslauselman 1701 (2006) alkupuhe käsittelee aikaisempiin päätöslauselmiin pohjautumista ja ilmaisee äärimäisen huolen väkivaltaisuuksien eskaloitumisesta vuoden 2006 Hizbollahin hyökkäyksen seurauksesta. Turvallisuusneuvosto korostaa kaikkien väkivaltaisuuksien lopettamista sekä väkivaltaisuuksien perimmäisten syiden ratkaisemista. Samalla turvallisuusneuvosto kehottaa israelilaisten sotilaiden ehdoitta palauttamiseen. Yhtenä tärkeistä kohdista päätöslauselman aloituksesta on laittomien aseiden ja toimijoiden kieltäminen sekä UNIFIL-operaation joukkojen kasvattaminen. Toisaalta aikaisemmat päätöslauselmat ovat ottaneet asiaan kantaa siihen merkittävästi vaikuttamatta. Alkupuheessa¹⁵⁵ ilmaistaan myös vahva tarve UNIFIL-joukkojen vahvuuden kasvattamisesta.

“Welcoming the efforts of the Lebanese Prime Minister and the commitment of the Government of Lebanon, in its seven-point plan, to extend its authority over its territory, through its own legitimate armed forces, such that there will be no weapons without the consent of the Government of Lebanon and no authority other than that of the Government of Lebanon, welcoming also its commitment to a United Nations force that is supplemented and enhanced in numbers, equipment, mandate and scope of operation, and bearing in mind its request in

¹⁵⁴ The Seven Steps of H.E. Prime Minister Fuad Siniora’s Plan, Center for Democracy in Lebanon, (<http://www.democracyinlebanon.com/WAR/Seven-Steps-Siniora-Rome.htm>, 30.3.2018).

¹⁵⁵ Alkupuhe: *“Welcoming the unanimous decision by the Government of Lebanon on 7 August 2006 to deploy a Lebanese armed force of 15,000 troops in South Lebanon as the Israeli army withdraws behind the Blue Line and to request the assistance of additional forces from the United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL) as needed, to facilitate the entry of the Lebanese armed forces into the region and to restate its intention to strengthen the Lebanese armed forces with material as needed to enable it to perform its duties ”*

this plan for an immediate withdrawal of the Israeli forces from southern Lebanon.

Aware of its responsibilities to help secure a permanent ceasefire and a long-term solution to the conflict,“

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmia tarkasteltaessa ja varsinkin operaation mandaattia määrittäessä, on äärimmäisen tärkeätä tunnistaa operaation kansainvälisoikeudellinen oikeutus. Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa¹⁵⁶ sopii operaation oikeutuksesta ja sen luonteesta seuraavaa:

”Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1701 ei mainita yksittäistä YK:n peruskirjan lukua toiminnan oikeutuksen pohjana. Päätöslauselmassa todetaan Libanonin tilanteen muodostavan peruskirjan mukaisen ”uhkan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle”, ja selonteon mukaan tämän voidaan katsoa antavan operaatiolle peruskirjan VII luvun mukaisen luonteen.”

Päätöslauselmassa 1701 sanotaan seuraavasti: *“determining that the situation in Lebanon constitutes a threat to international peace and security”*. Päätöslauselmassa määritetään, että Libanonin tilanne on uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Käytettävästä voimasta kertoo myöskin artiklan 42 mukaiset toimet, ilma-, meri- tai maasotavoimien avulla, joita turvallisuusneuvosto pitää tarpeellisena kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi. Valtioneuvoston selonteko toteaa, että päätöslauselma 1701 on peruskirjan luvun VII-luonteinen¹⁵⁷. Se eroaa aikaisemmista UNIFIL-operaation päätöslauselmista huomattavasti, koska ne olivat peruskirjan luvun VI mukaisia. Tämä tarkoittaa että turvallisuusneuvoston on havainnut toimintaympäristön muutoksen ja täten ymmärtää, ettei peruskirjan luku VI tarjoa tarpeellista poliittista ja oikeudellista suojaa rauhanturvaajille.

Suuri osa Päätöslauselman 1701 tekstistä käsittelee Israelin ja Libanonin välistä toimintaa ja turvallisuusneuvoston näkemystä heidän tulevista toimintatavoista. Keskeisiä Libanonin ja

¹⁵⁶ Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa, Helsinki, 05 syyskuu 2006, VNS 6/2006 vp.

¹⁵⁷ VNS 6/2006 vp: *”Kuten aiemmissakaan Libanonia ja UNIFILiä käsittelevissä päätöslauselmissa myöskään päätöslauselma 1701 (2006):ssa ei viitata mihinkään YK:n peruskirjan lukuun toiminnan oikeutuksen pohjana. Sen sijaan siinä todetaan Libanonin tilanteen muodostavan uhan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle, minkä voidaan katsoa antavan operaatiolle peruskirjan VII luvun (”Toimenpiteet rauhaa uhattaessa tai rikottaessa taikka hyökkäystehtävien sattuessa”) mukaisen luonteen.”*

Israelin toimintaa koskevia kappaleita ovat: 1, 2, 5, 7, 8 ja 14. Ensimmäinen kappale vaatii Israelin ja Hizbollahin lopettamaan kaikkien vihollisuuksien toteuttamisen.

“1. Calls for a full cessation of hostilities based upon, in particular, the immediate cessation by Hizbollah of all attacks and the immediate cessation by Israel of all offensive military operations;”

Tulitauon saavuttaminen aseellisessa selkkauksessa on keskeistä pitkäkestoisemman rauhan rakentamisessa. Koko turvallisuusneuvoston päätöslauselma on itsessään ”turha” jos osapuolet eivät kunnioita tulitaukoa. Toinen kappale¹⁵⁸ vaatii vihollisuuksien loputtua Libanonin hallitusta ja UNIFIL:iä sijoittamaan joukkonsa Etelä-Libanoniin. Kappale vaatii Israelia vetäytymään Etelä-Libanonin alueelta joukkojen sijoittamisen alettua. Sen tarkoituksena on vahvistaa Libanonin hallituksen asemaa Etelä-Libanonissa ja täten mahdollisesti rajoittaa militantti-joukkojen toimintaa. Militanttien toiminnan rajoittaminen on tärkeätä, koska esimerkiksi vuoden 2006 sota oli nimenomaisesti Hezbollahin ja Israelin välistä taistelua.

Neljäs¹⁵⁹ ja viides¹⁶⁰ kappale ilmaisevat turvallisuusneuvoston vahvan tuen aikaisempien päätöslauselmien hengen mukaisesti Libanonin alueelliselle koskemattomuudelle, itsenäisyydelle ja poliittiselle vapaudelle sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä sekä toistavat tukensa sinisen linjan täydelliselle kunnioittamiselle. Neljästoista kappale¹⁶¹ vaatii Libanonin hallitusta varmentamaan rajansa ja estämään luvattoman asemateriaalin saapumisen Libanoniin. Näiden kappaleiden tarkoituksena on pyrkimys mahdollistaa vahvan Libanonin valtion rakentumisen. Jos hallitus kykenee kontrolloimaan rajojansa ja asemateriaalin tuloa maahansa, pystyy se myös rajoittamaan aseiden väärinkäyttöä ja mahdollisia tulevia selkkauksia.

Seitsemäs kappale¹⁶² vahvistaa kaikkien osapuolien vastuuta ensimmäisen kappaleen noudattamisessa. Aikaisempien päätöslauselmien heikkoutena ollut kaikkien osapuolien sitouttaminen ja YK-joukkojen kunnioittamisen puute pyritään korjaamaan velvoittamalla osapuolia

¹⁵⁸ Kappale 2: *“Upon full cessation of hostilities, calls upon the Government of Lebanon and UNIFIL as authorized by paragraph 11 to deploy their forces together throughout the South and calls upon the Government of Israel, as that deployment begins, to withdraw all of its forces from southern Lebanon in parallel;”*

¹⁵⁹ Kappale 4: *“Reiterates its strong support for full respect for the Blue Line;”*

¹⁶⁰ Kappale 5: *“Also reiterates its strong support, as recalled in all its previous relevant resolutions, for the territorial integrity, sovereignty and political independence of Lebanon within its internationally recognized borders, as contemplated by the Israeli-Lebanese General Armistice Agreement of 23 March 1949;”*

¹⁶¹ Kappale 14: *“Calls upon the Government of Lebanon to secure its borders and other entry points to prevent the entry in Lebanon without its consent of arms or related materiel and requests UNIFIL as authorized in paragraph 11 to assist the Government of Lebanon at its request;”*

¹⁶² Kappale 7: *“Affirms that all parties are responsible for ensuring that no action is taken contrary to paragraph 1 that might adversely affect the search for a long-term solution, humanitarian access to civilian populations, including safe passage for humanitarian convoys, or the voluntary and safe return of displaced persons, and calls on all parties to comply with this responsibility and to cooperate with the Security Council;”*

olematta haittaamasta humanitaarisen avun saapumista paikallisväestölle tai pakolaisten saapumista kotimaahansa. Turvallisuusneuvosto velvoittaa kaikkia osapuolia toimimaan vaatimuksien mukaisesti ja toimimaan yhteistoiminnassa turvallisuusneuvoston kanssa.

Kahdeksas kappale päätöslauselmasta on hyvin merkittävä, koska siinä käsitellään tarkasti Israelin ja Libanonin välisen tulitauon ehtoja. Kappale kahdeksan käsittelee Sinisen Linjan kunnioittamista, Litani-joen eteläpuoleisen alueen laittomien aseiden poistamista, laittomien aseellisten toimijoiden poistamista, laittoman asekaupan lopettamista, luvatta Libanonissa olevien ulkomaisten joukkojen kieltämistä ja Libanonissa olevien miinoitettujen alueiden dokumenttien luovuttamista Yhdistyneille kansakunnille Israelin toimesta. Käytännössä kyseinen kohta pyrkii mahdollistamaan Libanonin suvereniteetin tiivistämällä suurimmat ongelmat kohdat listaksi. Tärkeätä on myös huomioida, että kumpaakaan osapuolta ei ole tehty yksin myönnytyksien tekijäksi. Laittomien joukkojen ja aseiden poistaminen liittyy Etelä-Libanonissa toimivaan Hezbollah-järjestöön, kun taas miinakarttojen luovuttaminen YK:lle koskee Israelin rakentamia miinoitteita. Kappale kahdeksaa tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että kappale on rakennettu ilman osapuolien suostumusta. Se on turvallisuusneuvoston käsitys siitä, miten tilanne saataisiin rauhoitettua¹⁶³.

*“8. **Calls for Israel and Lebanon to support a permanent ceasefire and a long-term solution based on the following principles and elements:***

– full respect for the Blue Line by both parties;

– security arrangements to prevent the resumption of hostilities, including the establishment between the Blue Line and the Litani river of an area free of any armed personnel, assets and weapons other than those of the Government of Lebanon and of UNIFIL as authorized in paragraph 11, deployed in this area;

– full implementation of the relevant provisions of the Taif Accords, and of resolutions 1559 (2004) and 1680 (2006), that require the disarmament of all armed groups in Lebanon, so that, pursuant to the Lebanese cabinet decision of 27 July 2006, there will be no weapons or authority in Lebanon other than that of the Lebanese State;

– no foreign forces in Lebanon without the consent of its Government;

¹⁶³ Koops Joachim, *op.cit.*, s. 770.

– no sales or supply of arms and related materiel to Lebanon except as authorized by its Government;

– provision to the United Nations of all remaining maps of landmines in Lebanon in Israel’s possession;”

Päätöslauselmassa 1701 on myös vaateita koko kansainväliselle yhteisölle. Niiden tarkoituksena on sitouttaa osapuolien lisäksi kansainvälinen yhteisö kansainvälisen rauhan rakentamiseksi. Kahdeksastoista kappale¹⁶⁴ ilmaisee huolensa kansainvälisen rauhan rakentamisesta Lähi-Idässä.

Kuudes kappale kuvaa turvallisuusneuvoston odotusta kansainvälisen tuen osoittamisessa. YK:n peruskirjan 2 artikla 4 kappale¹⁶⁵ käsittelee YK:n jäsenien velvollisuutta tukea sen toimintaa kaikissa YK:n peruskirja mukaisessa toiminnassa sekä pidättäytyä toiminnasta, mikä on YK:n peruskirjan vastaista. Samoin tavoin peruskirjan artikla 25 velvoittaa YK:n jäseniä hyväksymään ja täyttämään turvallisuusneuvoston päätökset. Peruskirjan artikla 48 vahvistaa artiklaa 25 ”...suorittavat turvallisuusneuvoston päätösten täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset toimenpiteet kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi”. Tämä tarkoittaa että kansainvälisellä yhteisöllä on velvollisuus noudattaa turvallisuusneuvoston vaatimuksia.

Kuudes kappale keskittyy taloudellisen ja humanitaarisen avun pyytämisen kansainväliseltä yhteisöltä. Tarkoituksena on ollut saada pakolaiset takaisin ja Libanonin hallituksen valtuudella palauttaa satamien ja lentokenttien toiminta 14. ja 15. kappaleiden mukaisesti. Viidestoista kappale¹⁶⁶ päättää, että kansainvälinen yhteisö ei heidän alueeltaan tai toimesta saa tuoda Libanoniin asemateriaalia tai sotilaskoulutusta. YK:n peruskirjan 41.¹⁶⁷ artikla mahdollis-

¹⁶⁴ Kappale 18: “Stresses the importance of, and the need to achieve, a comprehensive, just and lasting peace in the Middle East, based on all its relevant resolutions including its resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973 and 1515 (2003) of 19 November 2003;”

¹⁶⁵ Kappale 4: ”Kaikkien jäsenten on pidätyttävä kansainvälisissä suhteissaan väkivallalla uhkaamisesta tai sen käyttämisestä minkään valtion alueellista koskemattomuutta tai poliittista riippumattomuutta vastaan tai menetelemästä muulla tavalla, joka on ristiriidassa Yhdistyneiden kansakuntien päämäärien kanssa.”

¹⁶⁶ Kappale 15: “Decides further that all States shall take the necessary measures to prevent, by their nationals or from their territories or using their flag vessels or aircraft:

(a) The sale or supply to any entity or individual in Lebanon of arms and related materiel of all types, including weapons and ammunition, military vehicles and equipment, paramilitary equipment, and spare parts for the aforementioned, whether or not originating in their territories; and

(b) The provision to any entity or individual in Lebanon of any technical training or assistance related to the provision, manufacture, maintenance or use of the items listed in subparagraph (a) above; except that these prohibitions shall not apply to arms, related material, training or assistance authorized by the Government of Lebanon or by UNIFIL as authorized in paragraph 11;”

¹⁶⁷ Artikla 41: ”Turvallisuusneuvosto voi päättää, mihin sellaisiin toimenpiteisiin, jotka eivät sisällä asevoiman käyttöä, on ryhdyttävä sen päätösten tehostamiseksi, ja se saattaa antaa Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenille kehoituksen soveltaa näitä toimenpiteitä. Niihin saattaa sisältyä taloudellisten suhteiden sekä rautatie-, meri-,

taa YK:n turvallisuusneuvoston päättää mihin, sellaisiin toimiin, joihin ei sisälly asevoimien käyttö on sen jäsenien ryhdyttävä. Tämä mahdollistaa koko kansainvälisen yhteisön yhtenäisen toiminnan turvallisuusneuvoston päätöksen tukemiseksi.

6. *“Calls on the international community to take immediate steps to extend its financial and humanitarian assistance to the Lebanese people, including through facilitating the safe return of displaced persons and, under the authority of the Government of Lebanon, reopening airports and harbours, consistent with paragraphs 14 and 15, and calls on it also to consider further assistance in the future to contribute to the reconstruction and development of Lebanon;”*

Päätöslauselmassa 1701 määritetään useita tehtäviä ja vaatimuksia YK:n pääsihteerille¹⁶⁸. Kappaleessa yhdeksän¹⁶⁹ pyydetään pääsihteeriä tukemaan yrityksiä pitkäntähtäimen suunnitelmien (kappale 8) rakentamisessa Israelin ja Libanonin välillä. Kymmenes kappale¹⁷⁰ pyytää pääsihteeriä rakentamaan yhteistoiminnan merkityksellisten kansainvälisten toimijoiden ja osapuolien kanssa. Tämän tarkoituksena oli toteuttaa aikaisempien sopimuksien mukainen tahto militanttien aseistariisunnasta ja Libanonin raja-alueen epäselvyyksien poistamisesta. Kolmastoista kappale¹⁷¹ on UNIFIL-operaation kannalta tärkein pääsihteerin velvoitteista. Siinä pyydetään pääsihteeriä välittömästi toteuttamaan toimenpiteet, jotta UNIFIL kykenee toteuttamaan sille turvallisuusneuvoston kuvitellut tehtävät. Tämä näyttää hyvin turvallisuusneuvoston asettaman painoarvon operaation välittömälle aloittamiselle ja jatkamiselle. Kappaleessa vedotaan myös jäsenvaltioihin, jotta he lähettäisivät omia joukkojaan UNIFIL-operaatioon. Kappaleessa 17¹⁷² asetetaan vaatimus pääsihteerille raportoida turvallisuusneuvostolle viikon päästä täytäntöönpanosta.

ilma-, posti-, lennätin-, radio- ja muiden yhteyksien täydellinen tai osittainen keskeyttäminen sekä diplomaattisten suhteiden katkaiseminen.”

¹⁶⁸ Kofi Annan toimi YK:n pääsihteerinä vuonna 2006 päätöslauselman 1701 tullessa voimaan. Kofi Anna aloitti pääsihteerinä 1997, joten hän oli ollut hyvin sitoutuneena Libanonin ja Israelin välisessä konfliktissa.

¹⁶⁹ Kappale 9: *“Invites the Secretary-General to support efforts to secure as soon as possible agreements in principle from the Government of Lebanon and the Government of Israel to the principles and elements for a long-term solution as set forth in paragraph 8, and expresses its intention to be actively involved;”*

¹⁷⁰ Kappale 10: *“Requests the Secretary-General to develop, in liaison with relevant international actors and the concerned parties, proposals to implement the relevant provisions of the Taif Accords, and resolutions 1559 (2004) and 1680 (2006), including disarmament, and for delineation of the international borders of Lebanon, especially in those areas where the border is disputed or uncertain, including by dealing with the Shebaa farms area, and to present to the Security Council those proposals within thirty days;”*

¹⁷¹ Kappale 13: *“Requests the Secretary-General urgently to put in place measures to ensure UNIFIL is able to carry out the functions envisaged in this resolution, urges Member States to consider making appropriate contributions to UNIFIL and to respond positively to requests for assistance from the Force, and expresses its strong appreciation to those who have contributed to UNIFIL in the past;”*

¹⁷² Kappale 17: *“Requests the Secretary-General to report to the Council within one week on the implementation of this resolution and subsequently on a regular basis;”*

Pääsihteeriä koskevat kappaleet tuovat esille turvallisuusneuvoston asettaman painoarvon Libanonin ja Israelin välisen aseellisen selkkauksen selvittämiseksi. Päätöslauselmassa annetaan useita tehtäviä pääsihteerille, sekä velvoitetaan häntä olemaan aktiivinen UNIFIL-operaatioon liittyen. Nopea raportoinnin tarve turvallisuusneuvostolle kuvastaa myös turvallisuusneuvoston halua tietää, riittävätkö päätöslauselman valtuudet ja velvoitteet tilanteen rauhoittamiseksi. Pääsihteeri oli myös merkittävässä roolissa tulitauon ylläpitämisessä, koska hän oli keskeisessä osassa israelilaisten panttivankien vapauttamisessa. Israel ilmaisi panttivankien ottamisen jälkeen, ettei se suostu tulitauon kunnioittamiseen jos panttivankkeja ei vapauteta.

UNIFIL-operaation toimintaa ja siihen käytettäviä resursseja käsitteleviä pykälä on päätöslauselmassa vain neljä. Se kuvastaa hyvin kuinka laaja tukiverkosto ja poliittinen kehys rauhanturvaoperaatioilla on oltava. Se on myös merkinä siitä, että turvallisuusneuvosto näki, että kansainvälisen yhteisön ja osapuolien toimilla on merkittävä vaikutus alueen vakauteen. Sotilaallista toimintaa käsittelevät päätöslauselman kohdat rakentavat UNIFIL-operaation mandaatin, johon kuuluvat operaation tehtävät sekä niiden toteuttamiseen käytettävät voimankäytönsäädökset. Päätöslauselma vahvistaa UNIFIL:in mandaattia sekä muuttaa koko operaation luonteen lisäämällä voimankäytösäännöksiä ja poliittista voimaa epäsuorasti viittaamalla YK:n peruskirjan lukuun VII.

Alkuperäinen päätöslauselma 425 (1978) määrittä UNIFIL:in tehtäviksi valvoa israelilaisten vetäytymistä, palauttaa kansainvälinen rauha ja turvallisuus Libanoniin ja tukea Libanonin hallintoa palauttamaan maan auktoriteettiaseman. Näiden tehtävien lisäksi päätöslauselma 1701 (2006) määrittää uusiksi tehtäviksi: 1) vihollisuuksien loppumisen valvomisen; 2) Libanonin armeijan joukkojen tukemisen; 3) Israelin ja Libanonin kanssa Israelin vetäytymisen koordinoinnin; 4) mahdollistaa humanitaarisen avun ja pakolaisten saapumisen Libanoniin; 5) Libanonin armeijan vaikutuksen tukeminen Litanijoen eteläpuolella; ja 6) Libanonin hallituksen tukeminen rajansa turvaamisessa.

Näiden tehtävien toteuttamiseksi annettiin voimankäytösäännöksiin lisää vapauksia, jotta tehtävien toteuttaminen olisi mahdollista. Kappale 11 ei kuitenkaan anna valtuuksia militanttijärjestöjen aseistariisumiseen, vaikka se onkin yksi päätöslauselman tavoitteista. Tämän perusteella militanttien aseistariisuminen on ainoastaan Libanonin armeijan *Lebanese Armed Forces* (LAF) ja Libanonin hallituksen tehtävä. Kappaleessa 11 mainitaan yhteistyöstä Libanonin viranomaisten kanssa, mutta ei mainita sitä, että UNIFIL-joukot voisivat tehdä itsenäi-

sesti viranomaisten suorittamia tehtäviä. Aikaisemmista päätöslauselmista poiketen päätöslauselman 1701 asettaa UNIFIL-joukoille selkeitä toteuttamiskelpoisia tehtäviä.

“11. Decides, in order to supplement and enhance the force in numbers, equipment, mandate and scope of operations, to authorize an increase in the force strength of UNIFIL to a maximum of 15,000 troops, and that the force shall, in addition to carrying out its mandate under resolutions 425 and 426 (1978):

(a) Monitor the cessation of hostilities;

(b) Accompany and support the Lebanese armed forces as they deploy throughout the South, including along the Blue Line, as Israel withdraws its armed forces from Lebanon as provided in paragraph 2;

(c) Coordinate its activities related to paragraph 11 (b) with the Government of Lebanon and the Government of Israel;

(d) Extend its assistance to help ensure humanitarian access to civilian populations and the voluntary and safe return of displaced persons;

(e) Assist the Lebanese armed forces in taking steps towards the establishment of the area as referred to in paragraph 8;

(f) Assist the Government of Lebanon, at its request, to implement paragraph 14;“

Kappale 12 määrittää voimankäyttötilanteista ja käytettävästä voimasta. Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa ¹⁷³ mukaan: päätöslauselma 1701 valtuuttaa UNIFIL-operaatiota käyttämään ”kaikkia mahdollisia” toimia tehtävänsä toteuttamiseksi. Tämä mahdollistaa itsepuolustuksen lisäksi UNIFIL:in operaatioalueen puolustamisen vihamieliseltä käytöltä. Voimankäytösäännökset mahdollistavat myös turvallisuusneuvoston mandaatin suojelemisen, YK:n henkilöstön, tilojen ja materiaalin suojaamisen ja YK:n henkilöstön ja humanitaaristen järjestöjen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden *Freedom of Movement* (FOM). Tämä ei kuitenkaan poista Libanonin hallituksen vastuuta näissä tehtävissä suojele siviilejä välitöntä uhkaa vastaan. Selonteon mukaan uudet voimankäytösäännökset ovat riittävät operaation tehtävien toteuttamiseen ja joukkojen omasuojan ylläpitämiseen. Uudet voimankäytösäännökset kuvastavat UNIFIL-operaation muutosta. Turvallisuusneuvosto oli

¹⁷³ VNS 6/2006 vp: ”Päätöslauselma 1701 (2006) valtuuttaa UNIFILin ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin tehtävänsä toteuttamiseksi. Operaation uudistettujen voimankäytösäntöjen mukaan kuolettavan voiman käyttö on mahdollista itsepuolustuksen lisäksi sen varmistamiseksi, että UNIFILin operaatioaluetta ei käytetä minkäänlaisiin vihamielisiin tarkoituksiin; jos UNIFILia estetään suorittamasta päätöslauselman mukaisia tehtäviään; YK:n ja humanitaaristen järjestöjen työntekijöiden turvallisuuden ja esteettömän liikkumisen varmistamiseksi; tai siviilien suojelemiseksi välittömältä fyysiseltä väkivallalta tai sen uhkalta, mikä ei poista Libanonin hallituksen vastuuta tässä tehtävässä. UNIFILin komentaja valvoo suoraan voimankäyttöoikeuksia näissä tilanteissa.”

tunnistanut, etteivät perinteisen rauhanturvaamisen voimankäytösäännökset mahdollistaneet rauhanturvaajien tehtävien täyttämistä. Turvallisuusneuvoston laajentaessa joukkojen tehtäväkenttää se vahvisti myös voimankäytön säännöksiä.

12. "Acting in support of a request from the Government of Lebanon to deploy an international force to assist it to exercise its authority throughout the territory, authorizes UNIFIL to take all necessary action in areas of deployment of its forces and as it deems within its capabilities, to ensure that its area of operations is not utilized for hostile activities of any kind, to resist attempts by forceful means to prevent it from discharging its duties under the mandate of the Security Council, and to protect United Nations personnel, facilities, installations and equipment, ensure the security and freedom of movement of United Nations personnel, humanitarian workers and, without prejudice to the responsibility of the Government of Lebanon, to protect civilians under imminent threat of physical violence;"

Kuudennessatoista kappaleessa¹⁷⁴ päätetään UNIFIL-mandaatin jatkamista 31. elokuuta 2017 asti. Siinä ilmaistaan myös aikomus tulevissa päätöslauselmissa vahventaa operaation mandaattia sekä pyrkimyksistä toteuttaa muita toimenpiteitä pysyvän tulitauon saavuttamiseksi. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 vaikuttaa teoriassa toimivalta. Siinä vahvennetaan rauhanturvaajien voimankäyttö sekä määritetään heille uusia tehtäviä. Kansainvälinen yhteisö sitoutetaan kansainvälisen rauhan rakentamiseen ja osapuolien välistä tulitaukoa ylläpidetään.

Todellisuudessa UNIFIL-operaatio ei kuitenkaan kyennyt toimimaan päätöslauselman 1701 mukaisesti. Vaikka kaikki osapuolet olivat antaneet hyväksyntänsä UNIFIL-operaation vahventamiseksi, monet paikalliset eivät hyväksyneet joukkojen uudistettuja menettelytapoja rauhanturvaajien partioidessa koko vastuualueellansa. Tämän lisäksi molemmat osapuolet halusivat testata uudistettua rauhanturvajoukkoa. Israel jatkoi ylilentojen suorittamista hävittäjillään ja miehittämättömillä lennokeillaan. Israel havaitsi, etteivät rauhanturvajoukot käyttäneet heille mahdollistettuja toimintatapoja. Hezbollah valvoi UNIFIL-joukkojen partiointia ja esti heidän pääsyä tärkeisiin kyliin. Hezbollah vaikutti paikalliseen väestöön kohdistamalla

¹⁷⁴ Kappale 16: "Decides to extend the mandate of UNIFIL until 31 August 2007, and expresses its intention to consider in a later resolution further enhancements to the mandate and other steps to contribute to the implementation of a permanent ceasefire and a long-term solution;"

rauhanturvaajiin paikallisen väestön vihan. YK-joukot joutuivat jatkuvien kivityksien kohteeksi ja joukkojen sotilasmateriaalia varastettiin usein.

Tämän takia YK-joukot eivät havainneet Hizbollahin aseatköjä tai heidän suunnitelmiaan. Koska UNIFIL ei halunnut eskaloida Libanonissa vallitsevaa tilannetta, muuttivat he toimintatapansa lähemmäksi aikaisemman päätöslauselman mukaista toimintaa. Tämä perinteinen rauhanturvaamisen menetelmä horjutti huomattavasti UNIFIL-joukkojen uskottavuutta, mikä viesti myös paikallisväestölle, ettei se pystyisi estämään Israelin seuraavaa hyökkäystä.¹⁷⁵ Operaation voidaan nähdä taantuneen aikaisempien päätöslauselmien luonteiseksi.

Päätöslauselma 1701 ei luonut uutta operaatiota, vaan vahvensi olemassa olevaa UNIFIL-operaatiota. Vaikka päätöslauselmassa 1701 pyrittiin uudistamaan aikaisempia päätöslauselmia, kärsi operaatio silti vanhoista ongelmistaan. Suurimmat ongelmat olivat uskottavuuden puute sekä kykenemättömyys toteuttaa sotilaallisesti vaativampia tehtäviä.

Päätöslauselmasta 1701 on selkeästi havaittavissa, että pääosa turvallisuusneuvoston vaatimuksista ja pyynnöistä kohdistuu kansainväliseen yhteisöön. Konkreettisesti UNIFIL-operaatiota velvoittavia kohtia ovat lähinnä kappaleet 2, 10, 11, 12 ja 16. Tämän lisäksi kappaleessa neljätoista turvallisuusneuvosto pyytää (*requests UNIFIL as authorized in paragraph 11 to assist the Government of Lebanon at its request;*) UNIFIL:liä tukemaan Libanonin hallintoa kappaleen 11 täyttämiseksi sen pyynnöstä. Tästä ilmenee YK:n rauhanturvaoperaatioiden selkeä kansainvälisen avun tarve. Operaatio ei kykene toteuttamaan sille annettuja tehtäviä ilman paikallisten tukea tai kansainvälistä apua. Päätöslauselman mukaan rauhanturvaajat toimivat kansainvälisen rauhan edesauttajina ja valvovat alueitaan suojaten siviilejä. Heidän ei siis ole tarkoitus rakentaa maata uudelleen tai toimia viranomaisena Libanonissa. Tästä on havaittavissa, että päätöslauselma 1701 asettaa hyvin paljon vastuuta Libanonin hallituksella ja sen viranomaisille. Rauhanturvaajien on tarkoitus olla rauhoittamassa tilannetta, jotta tulitaukoa kunnioitettaisiin samalla kun Libanon rakentaa itse omin toimin turvallisemman ympäristön.

4.3.1 YK:n pääsihteerin raportit

YK:n pääsihteerin raportit tuovat esille turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 ongelmia ja onnistumisia. Niiden käsittelyllä ei kansainvälisen oikeuden osalta ole suurta merkitystä, mutta raportit tuovat esille turvallisuusneuvoston päätöslauselman käytännön vaikutukset.

¹⁷⁵ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 772.

Pääsihteerin raportit mahdollistavat turvallisuusneuvoston päätöslauselmien muokkaamisen ja uudempien päätöslauselmien parantamisen. Vaikka kansainvälisoikeudellisesti pääsihteerin raporteilla ei ole merkitystä, ovat ne kuitenkin merkittävässä osassa operaation kehittämisessä.

Ensimmäinen pääsihteerin raportti päätöslauselman 1701 jälkeen oli S/2006/670¹⁷⁶. Raportointi tapahtui päätöslauselman kappaleen 17 mukaisesti yhden viikon aikana päätöslauselman toimeenpanosta. Sen mukaisesti osapuolet pääosin kunnioittivat tulitaukoa. Samoin molemmat osapuolet aloittivat tehokkaasti päätöslauselman mukaisen toiminnan. Pääsihteerin suurimpana huolena raportissa on Libanonin humanitaarinen tilanne. Tulitauon astuttua voimaan suuret määrät libanonilaisia palasi Beirutiin. Toisaalta raportissa kerrotaan, että tulitauko on mahdollistanut humanitaarisen avun saapumisen Libanoniin.

Suurimpana ongelmana pääsihteerin mukaan oli sodan runteleman Libanonin tilanne. Huonot tiet ja tuhotut yhteydet vaikeuttivat humanitaarisen avun saattamista syrjäseuduille. Pääsihteerin painotti, ettei UNIFIL ole sotaa käyvä operaatio vaan, että kestävä rauha on rakennettava poliittisella toiminnalla. Jo turvallisuusneuvoston päätöslauselman alkuvaiheissa oli selvää, että kestävän rauhan saavuttaminen Libanonissa vaatii humanitaarista apua kansainväliseltä yhteisöltä sekä vahvoja toimia Libanonin hallitukselta.

Myöhemmässä pääsihteerin raportissa S/2006/730¹⁷⁷ mainitaan, ettei kumpikaan osapuoli ollut kunnioittanut päätöslauselman 1701 mukaista ”Sinistä linjaa”. Raportti painottaa, että Libanonin on valvottava eteläistä rajaansa ja rakennettava fyysinen este rajaloukkauksien torjumiseksi. Tulitauko oli kuitenkin kestänyt ja molemmat osapuolet näyttivät haluavan ylläpitää päätöslauselman tahtoa. Raportissa tuodaan esille, että Hezbollahin aseistariisuminen on tapahduttava poliittisin keinoin Libanonin hallinnon toimin. Raportin perusteella osapuolet haluavat ylläpitää tulitaukoa, mutta eivät ole tyytyväisiä tämänhetkiseen rajaratkaisuun. Kumpikin osapuoli toteutti rajaloukkauksia ja Libanonin hallinto ei ollut kyennyt riisumaan Hezbollah-järjestöä aseista.

¹⁷⁶ United Nations Secretary-General’s Report, UN Doc. S/2006/670 (2006), 18 August 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006670.pdf>, 17.3.2018).

¹⁷⁷ United Nations Secretary-General’s Report, UN Doc. S/2006/730 (2006), 12 September 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006%20730.pdf>, 17.3.2018).

Pääsihteerin raportissa S/2006/993¹⁷⁸ yhdeksi ongelmaksi mainitaan Israelin lähes jokapäiväiset ilmatilan loukkaukset Libanonin puolelle. Aseiden riisunnan haasteellisuus ja kummankin osapuolen rajaloukkaukset ovat selkeä indikaatio UNIFIL-operaation uskottavuuden puutteesta. Nämä ongelmat näyttäytyvät toistuvina teemoina pääsihteerin raporteissa.

Vuoden 2007 pääsihteerin raportissa S/2007/147¹⁷⁹ tuodaan esille aikaisemmin havaitut ongelmat Sinisen linjan loukkauksista ja Libanonin kykenemättömyydestä estää laittomien aseiden saapumista Libanoniin. Raportin mukaan Hezbollah oli ilmoittanut vahvistavansa armeijaansa ja sen asemaa. Hezbollahin johtaja Sayyed Nasrallah ilmaisi että Hezbollahilla on vahva sotilaallinen vaikutus Etelä-Libanonissa ja heillä on oikeus aseistaa joukkojansa.

Pääsihteerin raporteista on huomattavissa että kaikki osapuolet haluavat ylläpitää tulitaukoa. Osapuolien toiminnasta on kuitenkin havaittavissa, että he haluavat toimia omien tavoitteidensa puitteissa eivätkä kunnioita UNIFIL-operaatiota kokonaisuudessaan. Useita turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 mukaisia toimenpiteitä ei oltu kyetty toteuttamaan.

4.4 Nykyaikainen UNIFIL

Kuva kuusi näyttää UNIFIL-operaation tämänhetkisen tilanteen. Siinä näkyy Israelin ja Libanonin raja-alue, sekä Litani-joen eteläpuoleinen alue. Sen tarkoituksena on helpottaa UNIFIL-operaation kokonaisuuden ymmärtämistä.

¹⁷⁸ United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2006/933 (2006), 1 December 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006933.pdf>, 17.3.2018).

¹⁷⁹ United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2007/147 (2007), 14 March 2007, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Golan%20Heights%20S2007%20147.pdf>, 17.3.2018).

Kuva 6: UNIFIL-operaation vuoden 2018 kartta.¹⁸⁰

Tällä hetkellä uusin Libanonia koskeva turvallisuusneuvoston päätöslauselma on 2373 (2017). Kansainvälisoikeudellisesti tai sotilaallisesta aspektista katsoen päätöslauselma ei tuo mitään uutta päätöslauselmaan 1701¹⁸¹. Pääasiallisesti päätöslauselma 2373 korostaa Libanonin roolia vahvan auktoriteetin luomisessa¹⁸² sekä kritisoi Israelin ja Libanonin rikkomuksia tulitauossa¹⁸³. Päätöslauselmassa on kuitenkin joitakin kappaleita, jotka vaikuttavat suoraan UNIFIL-operaation toteuttamiseen. Aikaisempien seksuaalisten hyväksikäyttöjen takia kappaleessa 17¹⁸⁴ otetaan suoraan kantaa rauhanturvaajien toteuttamaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön.

¹⁸⁰ Kuva 6: UNIFIL-operaation vuoden 2018 kartta. Kuva otettu UNIFIL Maps, UNIFIL-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-maps>, 5.4.2018).

¹⁸¹ Alkupuhe: "Reaffirming its commitment to the full implementation of all provisions of resolution 1701 (2006), and aware of its responsibilities to help secure a permanent ceasefire and a long-term solution as envisioned in the resolution" .. Samoin momentti 3: "Affirms its strong continuing commitment to the existing UNIFIL mandate and call for the full implementation of resolution 1701 (2006);"

¹⁸² Alkupuheessa ja kappaleissa 6 ja 7 korostetaan Libanonin roolia rauhan rakentamisessa.

¹⁸³ Alkupuheessa ja kappaleissa 8, 12 ja 13 korostetaan Sinisen linjan merkitystä, sekä vaaditaan molempia osapuolia lopettamaan sopimuksien rikkomiset.

¹⁸⁴ Kappale 17: "Welcomes the efforts being undertaken by UNIFIL to implement the Secretary-General's zero-tolerance policy on sexual exploitation and abuse and to ensure full compliance of its personnel with the United Nations code of conduct, requests the Secretary-General to continue to take all necessary action in this regard and to keep the Security Council informed, and urges troop-contributing countries to take preventive and disciplinary action to ensure that such acts are properly investigated and punished in cases involving their personnel;"

Turvallisuusneuvoston päätöksestä on myös selkeästi havaittavissa, että se haluaa nostaa rauhanturvajoukkojen uskottavuutta. Tämä ilmenee kappaleessa 14¹⁸⁵, jossa muistutetaan UNIFIL-opeaatiota sen voimankäytönsäädöksistä ja tehtävistä. Kappaleessa 10¹⁸⁶ kehoitetaan kaikkia osapuolia kunnioittamaan UNIFIL-joukkoja ja pyritään kehittämään yhteistyötä Libanonin armeijan ja UNIFIL:in kanssa. Kappale 15 tuo esille, ettei turvallisuusneuvosto ole tyytyväinen tämänhetkiseen operaation tilaan tai siellä toimivien joukkojen toimintaa. Se pyrkii pääsihteerin avulla selvittämään, miten se pystyisi vahvistamaan aikaisemman turvallisuusneuvoston päätöksen 1701 kappaleet 12 ja 14, jotka käsittelevät rauhanturvaajien voimankäytösäännöksiä sekä Libanonin rajavalvontaa ja asekauppaa.

15. “Requests the Secretary General to look at ways to enhance UNIFIL’s efforts as regards paragraph 12 of resolution 1701 (2006) and paragraph 14 of this resolution, including ways to increase UNIFIL’s visible presence, including through patrols and inspections, within its existing mandate and capabilities”

Tuoreimmasta turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta on havaittavissa operaation onnistumisen edellytyksien löytymisen aikaisemmista turvallisuusneuvoston päätöksistä. Siinä tuodaan esille, että turvallisuusneuvoston päätöksen 1701 toimintatavat ja tehtävät ovat ajanmukaiset, mutta niiden toteuttamistapoihin tulee kiinnittää huomiota. Päätöslauselmassa nostetaan esille koko UNIFIL-opeaation historian suurin ongelma, eli uskottavuuden puuttuminen. Turvallisuusneuvosto on sitä mieltä, että joukkojen aktiivisempi käyttö mahdollistaisi tehokkaammin mandaatin tehtävien täyttämisen. Päätöslauselmassa nostetaan esille hälyttävinä ongelmina joukkojen toiminnassa paikallisten seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksitalouden tukeminen.

¹⁸⁵Kappale 14: “Acting in support of a request from the Government of Lebanon to deploy an international force to assist it to exercise its authority throughout the territory, recalls its authorization to UNIFIL to take all necessary action in areas of deployment of its forces and as it deems within its capabilities, to ensure that its area of operations is not utilized for hostile activities of any kind, to resist attempts by forceful means to prevent it from discharging its duties under the mandate of the Security Council, and to protect United Nations personnel, facilities, installations and equipment, ensure the security and freedom of movement of United Nations personnel, humanitarian workers and, without prejudice to the responsibility of the Government of Lebanon, to protect civilians under imminent threat of physical violence”

¹⁸⁶ Kappale 10: “Urges all parties to abide scrupulously by their obligation to respect the safety of UNIFIL and other United Nations personnel and to ensure that the freedom of movement of UNIFIL is fully respected and unimpeded, in conformity with its mandate and its rules of engagement including by avoiding any course of action which endangers United Nations personnel, and in this regard, calls for further cooperation between UNIFIL and the Lebanese Armed Forces in particular regarding coordinated and adjacent patrols, welcomes the commitment of the Lebanese authorities to protect UNIFIL movements and reiterates its call for the rapid finalization of the investigation launched by Lebanon regarding the 27 May, 26 July and 9 December 2011 attacks in order to bring to justice the perpetrators of these attacks.”

Tuorein YK:n pääsihteerin raportti S/2017/964¹⁸⁷ painottaa aikaisempien pääsihteerin raporttien ongelmia. Rajaloukkaukset ovat vieläkin säännöllisiä Libanonin paimenien ja Israelin lennokkien toimesta. Kaikki osapuolet haluavat säilyttää UNIFIL-operaation toiminnassaan, mutta ilmapiiri on kiristynyt. Hezbollahin johtaja Hassan Nasrallah on ilmaissut, että Libanonin ja Israelin tilanne ei tule rauhoittumaan väkivallattomasti. Raportin mukaan Hezbollah on aseistettu ja voimissaan vaikka sen huomio on tällä hetkellä pääasiassa kohdistunut Syyriaan. Pääsihteerin suurimmat huolet ovat aseellisten militanttien toiminta ja kaikkien osapuolien haluttomuus toimia täysin turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 mukaisesti. Raportista on luettavissa, että tilanne Libanonissa ei ole mennyt eteenpäin. Suurilta konflikteilta on vältytty ja osapuolet haluavat jatkaa UNIFIL-operaation toimintaa. Osapuolien kykenemättömyys toimia turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 mukaisesti estää kuitenkin alueen täydellisen rauhoittumisen.

4.5 Rauhanturvaajien asema: Sopimus YK:n ja Libanonin välillä (SOFA)

UNIFIL-SOFA¹⁸⁸ (Agreement Between the United Nations and the Government of Lebanon on the Status of the United Nations Interim Force in Lebanon) allekirjoitettiin Beirutissa viidestoista joulukuuta vuonna 1995. Siinä on sovittu Libanonin ja YK:n välillä, mikä on UNIFIL-operaation ja sen alla toimivien henkilöiden asema Libanonissa. Sopimus on rakennettu turvallisuusneuvoston päätöksien 425 ja 426 pohjalta. Sen mukaan YK:n pääsihteerin nimittää turvallisuusneuvoston hyväksynnällä UNIFIL-operaation komentajan. Itse sopimus on jaettu kymmeneen lukuun¹⁸⁹. Kappaleessa käsittelen sopimuksen keskeisiä kohtia, jotka vaikuttavat operaatiossa toimimiseen ja sen kansainvälisoikeudelliseen perustaan.

Toinen kappale määrittää sopimuksen käsittelyssä olevien kohtien vaikutuksen koko Libanonin alueella. Itse UNIFIL-operaatio on rakennettu Etelä-Libanonin alueelle, mutta sotilaat joutuvat toimimaan koko Libanonin alueella. Se tarkoittaa että vaikka rauhanturvaajat poistuisivat päätöslauselman 1701 mukaiselta operaatioalueelta, vaikuttaa silti kyseinen SOFA heihin.

¹⁸⁷ United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2017/964 (2017), 16 November 2017, (http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_964.pdf, 17.3.2018).

¹⁸⁸ Agreement Between the United Nations and the Government of Lebanon on the Status of the United Nations Interim Force in Lebanon, Beirut, 15 December 1995, 1901 *UNTS* s. 397-409.

¹⁸⁹ I. Definitions, II. Applications of the present agreement, III. Application of the convention, IV. Status of UNIFIL, V. Facilities for UNIFIL, VI. Status of the members of UNIFIL, VII. Settlement of disputes, VIII. Supplemental arrangements, IX. Liason, X. Miscellaneous provisions.

Viides kappale¹⁹⁰ vahvistaa yleistä sopimusta YK-joukkojen toiminnasta ja puolueettomuudesta operaatioalueella. Se kieltää UNIFIL-joukkoja toimimasta puolueellisesti tai tehtyjen sopimuksien vastaisesti. Tämä velvoittaa UNIFIL-joukkoja toimimaan rauhanturvaamisen peruseriaatteiden mukaisesti. Sopimuksen seitsemäs kappale¹⁹¹ velvoittaa UNIFIL-operaation toimimaan sotilaita koskevien sopimuksien hengen ja periaatteiden mukaisesti, mukaan lukien Geneven neljä sopimusta, jotka käsittelevät kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Sopimus tuo ilmi, ettei kansainvälinen humanitaarinen oikeus sovellu suoraan rauhanturvaoperaatioihin, mutta sen periaatteet ja henki on katsottu merkitykselliseksi osaksi rauhanturvaamistoimintaa.

Kappale 11 antaa UNIFIL-operaatiolle oikeuden käyttää radiolaitteita sekä mahdollistaa erilaisten viestiyhteyksien rakentamisen operaation johtamiseksi ”*UNIFIL shall have authority to install and operate radio sending and receiving stations as well as satellite systems...*”. Kappale kaksitoista¹⁹² mahdollistaa UNIFIL-joukkojen vapaan liikkuvuuden. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 mahdollistaa myös UNIFIL-joukkojen voimankäytön liikkumisen vapauden *Freedom of Movement (FOM)* suojaamiseksi. Kappale kaksitoista velvoittaa kuitenkin Libanonin hallitusta takaamaan joukkojen vapaan liikkuvuuden. Nämä kappaleet mahdollistavat UNIFIL-joukkojen operatiivisen toiminnan. Viestivälineiden ja vapaan liikkuvuuden kautta joukkojen operatiivinen suorituskyky paranee.

Kolmastoista kappale tuo esille, etteivät UNIFIL-joukot joudu rekisteröimään ajoneuvoja Libanonissa ”...*shall not be subject to registration or licensing by the Government...*” Tämä kappale erottaa Libanonin paikallisen lainsäädännön UNIFIL-operaatiosta ajoneuvorekiste-

¹⁹⁰ Kappale 5: “*UNIFIL and its members shall refrain from any action or activity incompatible with the impartial and international nature of their duties or inconsistent with the spirit of the present arrangements. The Force Commander shall take all appropriate measures to ensure the observance of those obligations.*”

¹⁹¹ Kappale 7: “*Without prejudice to the mandate of UNIFIL and its international status*

- a) *The United Nations shall ensure that UNIFIL shall conduct its operations in Lebanon with full respect for the principles and spirit of the general convention applicable to the conduct of military personnel. These international conventions include the four Geneva Conventions of 12 August 1949 and their Additional Protocols of 8 June 1977 and the UNESCO convention of 14 May 1954 on the protection of Cultural Property in the event of armed conflict;*
- b) *The Government undertakes to treat at all times the military and civilian personnel of UNIFIL with full respect for the principles and spirit of the general international conventions applicable to the treatment of military and civilian personnel. These international conventions include the Four Geneva Conventions of 12 April 1949 and their Additional Protocols of 8 June 1977.*

UNIFIL and the Government shall therefore ensure that members of their respective military and civilian personnel are fully acquainted with the principles and spirit of the above-mentioned international instruments”

¹⁹² Kappale 12: “*UNIFIL and its members shall enjoy, together with its vehicles, vessels, aircraft and equipment, freedom of movement throughout Lebanon. That freedom shall, with respect to large movement of personnel, stores or vehicles through airports or on railways or roads used for general traffic within Lebanon, be coordinated with the Government. The Government undertakes to supply UNIFIL, where necessary, with maps and other information, including locations of mine fields and other dangers and impediments, which may be useful in facilitating its movement.*”

röintien osalta. Samoin tavoin kappale neljätoista määrittää, etteivät UNIFIL-joukot joudu maksamaan virallisia tullimaksuja ”*UNIFIL may use... without the payment of dues, tolls or charges...*” Nämä kappaleet estävät paikalliselta väestöltä UNIFIL-joukkojen hyväksikäytön sekä mahdollistavat sotilasajoneuvojen käyttämisen paikallisen lainsäädännön ohittaen.

Luku VI on tärkeä osa SOFA-sopimusta. Se määrittää UNIFIL-joukkojen asemaa eli statusta. Kappale 29¹⁹³ vapauttaa UNIFIL-joukot Libanonin veroista pois lukien tuotteista ja palveluista tulevat verot. Kappale 32¹⁹⁴ mahdollistaa joukkojen rotatoinnin ja lomalla käynnin, koska se mahdollistaa joukkojen vapaan oleskelun, poistumisen ja maahantulon Libanoniin. Tällä on suora merkitys valtion päätäntävaltaan ja täten sen suvereniteettiin. Tämän takia joukkojen liikkumista ja poistumista käsittelevät kappaleet tulee olla tarkasti määritetty yhteistyösopimuksessa. Samoin kappale 33 poistaa UNIFIL-joukoilta velvollisuuden läpikäydä maahantulo proseduurit ”... *UNIFIL shall be exempt from passport and visa regulations and immigration inspections and restrictions entering into or departing from Lebanon.*”. Kappale 36 kuitenkin määrittää, että UNIFIL-joukoilla on oltava UNIFIL-henkilökortti, joka tulee esittää, muttei luovuttaa vaadittaessa viranomaisten toimesta. Tämä tarkoittaa, että UNIFIL-joukkojen on tunnustauduttava viranomaisille poistuessaan ja saapuessaan Libanoniin. Kappale 39¹⁹⁵ mahdollistaa UNIFIL-operaatiossa käytettävien ammuksien ja aseiden käyttämistä Libanonissa. Se mahdollistaa toiminnan Libanonin paikallisen lain vastaisesti aseiden ja ammusten hallussapidon ilman Libanonissa tarvittavia toimenpiteitä.

Kurinpitomenettelyistä on sovittu tarkasti SOFA-sopimuksissa, koska isäntävaltiota rajoitetaan käyttämästä oman lainsäädännön mukaista prosessia rauhanturvaajien osalta. Tämän takia rauhanturvaoperaatiolla tulee itsellään olla järjestelmä, joka valvoo, tutkii ja rankaisee rikkomuksien toteuttajia.

Kappale 40 vaatii UNIFIL-komentajaa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta UNIFIL-joukot toimivat kurinalaisesti ja kuuliaisesti ”*The Force Commander shall take all appropriate measures to ensure the maintenance of discipline and good order among members of UNIFIL...*”. Samoin tavoin kappale 41 mahdollistaa sotilaspoliiseille UNIFIL-joukkojen kiinniottamisen ja vangitsemisen ”*The military police of UNIFIL shall have the power of ar-*

¹⁹³ Kappale 29: “*Members of UNIFIL shall be exempt from taxation on the pay and emoluments received from the United Nations or from a participating State and any income received from outside Lebanon. They shall also be exempt from all other direct taxes, except municipal rates for services enjoyed, and from all registration fees and charges.*”

¹⁹⁴ Kappale 32: “*The Force Commander and members of UNIFIL shall, whenever so required by the Force Commander, have the right to enter into, reside in and depart from Lebanon.*”

¹⁹⁵ Kappale 39: “*Without prejudice to the provisions of paragraph 37, the Government further agrees to accept as valid, without tax or fee, a permit or licence issued by the Force Commander to a member of UNIFIL for the carrying or use of firearms or ammunition in connection with the functioning of UNIFIL.*”

rest over the military members of UNIFIL”. Se mahdollistaa UNIFIL-joukkojen kurinpidolliset toimet, koska rauhanturvajoukoilla on immunitetti Libanonin hallituksen kurinpidollisista toimista. Libanonin hallitus voi kuitenkin kappaleen 42 mukaisesti ottaa kiinni UNIFIL-joukkoja joko komentajan pyynnöstä tai joukkojen ollessa toteuttamassa rikollista toimintaa ”*When such a member of UNIFIL is apprehended in the commission or attempted commission of a criminal offence*”. Pidätetty henkilö on kuitenkin luovutettava heti varusteineen lähimpään UNIFIL-toimipisteeseen.

Kappale 45¹⁹⁶ vaatii joukkoja lähettävän valtion rankaisemaan rikkomuksen tekevän sotilaan UNIFIL-operaatiossa. Tämän mukaisesti Suomi vastaa omien rauhanturvaajien oikeusprosesseista heidän tehdessään rikkomuksia. Kappale 46¹⁹⁷ vahvistaa edellisiä kappaleita antamalla UNIFIL-joukoille immunitetin heidän toimiessaan työtehtävissä Libanonin oikeudellisesta prosessista. Immunitetti jatkuu jopa hänen lopettaessaan työsuhteen UNIFIL-operaatioon. Kappaleen 47 kohta B tuo toiseen kertaan esille UNIFIL-joukkojen olevan oman maansa oikeuden alaisena ”*Military members of the military element of UNIFIL shall be subject to the exclusive jurisdiction of their respective participating States in respect of any criminal offences which may be committed by them in Lebanon.*”. Kappale 49¹⁹⁸ antaa komentajalle oikeuden ottaa haltuun jokaisen UNIFIL-operaatiossa palvelevan henkilön ruumiin ja omaisuuden. Tämä estää Libanonia toteuttamasta ruumiinavauksia tai takavarikoimaan ruumiita tai materiaalia komentajan tahdon vastaisesti.

Kappale 56 määrittää Libanonin velvollisuudeksi pitää yllä UNIFIL-operaation koskemattomuutta;

“Whenever the present Agreement refers to the privileges, immunities and rights of UNIFIL and to the facilities provided to UNIFIL, the Government shall have the ultimate responsibility for the implementation and fulfilment of such privileges, immunities, rights and facilities by the appropriate local Lebanese authorities.”

¹⁹⁶ Kappale 45: “*The Government shall ensure the prosecution of persons subject to its criminal jurisdiction who are accused of acts in relation to UNIFIL or its members which, if committed in relation to the Forces of the Government, would have rendered such acts liable to prosecution.*”

¹⁹⁷ Kappale 46: “*All members of UNIFIL including locally recruited personnel shall be immune from legal process in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity. Such immunities shall continue after they cease to be members of or employed by UNIFIL and after the expiration of the other provisions of the present Agreement.*”

¹⁹⁸ Kappale 49: “*The Force Commander shall have the right to take charge of and dispose of the body of a member of UNIFIL who dies in Lebanon, as well as that member’s personal property located within Lebanon, in accordance with United Nations procedures.*”

Tämä on erittäin tärkeätä, koska Libanonilla on nyt erityinen velvollisuus vastata siitä, että sopimuksen mukainen toiminta tapahtuu koko valtiossa. Se estää Libanonia vain jättäytymästä taka-alalle ja täten mahdollistaa sopimuksen todellisen kunnioittamisen. Tämän mukaisesti Libanonin valtiolla on aina vastuu jos rauhanturvaajiin kohdistuu SOFA-sopimuksen vastaisia rikkomuksia. Se tarkoittaa että Libanonin on aktiivisesti pyrittävä estämään SOFA-sopimuksen vastaiset rikkomukset. Kappale 58 jatkaa sopimuksen vahventamista;

“The present Agreement shall remain in force until the departure of the final element of UNIFIL from Lebanon except that:

- a) The provisions of paragraphs 46, 52 and 53 shall remain in force;*
- b) The provisions of paragraph 50 shall remain in force until all claims have been settled that arose prior to the termination of the present Agreement and were submitted prior to or within three months of such termination.”*

Tämä estää Libanonia muuttamasta sopimuksessa sovittuja kohtia tai toimimaan niiden vastaisesti ilman UNIFIL:in tai YK:n suostumusta ennen kuin operaatio on saatu päätökseen. Se mahdollistaa joukkojen toiminnan sekä luo oikeudellisen turvan operaatiossa toimiville sotilaille. Yksi keskeisimmistä SOFA:n tarkoituksista on suojella rauhanturvaajina toimivia sotilaita ja siviilihenkilöstöä isäntävaltion toimilta. Tämän takia rauhanturvaajien asema koskevaa SOFA-sopimusta ei voi muuttua vain yhden sopimusosapuolen tahdosta.

UNIFIL-SOFA on rakennettu kattavasti ja se luo selkeän kuvan Libanonin ja UNIFIL-operaation välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Sen mukaan sotilaille on hyvin kattavat immuniteetit aina liikkumisen vapaudesta aseiden käyttöön. Libanonin hallinnolla ei ole oikeutta ulottaa tuomiovaltaa UNIFIL-joukkoihin, vaan sen tulee toimia kansainvälisen yhteisön kautta riitatilanteissa.

4.6 Sopimus Suomen asemasta YK:n kanssa: Memorandum of Understanding (MOU)

Suomi allekirjoitti tasavallan presidentin myönnytyksellä sopimuksen Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) 29.9.2006¹⁹⁹. Hallituksen esitys²⁰⁰ kyseisestä asiakirjasta vahvistettiin

¹⁹⁹ Yhteistyöpöytäkirja Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL), New York, 29 syyskuu 2006, *SopS* 89/2006.

²⁰⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja

3.11.2006 ja esitys tuli voimaan 15.11.2006. Sopimus on YK:n jäsenvaltioiden hyväksymän 27. elokuuta 1997 yleiskokoukselle annetun yhteistyöpöytäkirjan (A/51/967) mallin mukainen.

Hallituksen esitys käsittelee sopimuksen yksityiskohtia ja niihin liittyvää tulkintaa. Sen mukaan ”Pöytäkirjan tavoitteena on vahvistaa hallinnolliset, logistiset ja taloudelliset ehdot, jotka sääntelevät henkilöstön, varusteiden ja palveluiden luovuttamista UNIFIL-operaation tueksi”. Itse sopimus on jaettu viiteentoista artiklaan. Nämä artiklat ovat: 1: määritelmät, 2: liitteet, 3: tarkoitus, 4: soveltaminen, 5: hallituksen osallistuminen, 6: Yhdistyneiden kansakuntien korvaukset ja tuki, 7: yleiset ehdot, 8: erityiset ehdot, 9: kolmansien osapuolien korvausvaatimukset, 10: korvaus, 11: täydentävät järjestelyt, 12: muutokset, 13: riitojenratkaisu, 14: voimaantulo ja 15: voimassaolon päättyminen.

Hallituksen esityksen mukaan ”Yhteistyöpöytäkirjoilla tarkoitetaan kansainvälisissä suhteissa usein oikeudellisesti sitomattomia, osapuolten keskinäisen poliittisen yhteisymmärryksen ilmaisevia asiakirjoja, jotka eivät ole valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleis-sopimuksessa tarkoitettuja valtiosopimuksia”. Hallituksen esitys tuo kuitenkin esille, että tässä tapauksessa sopimus on velvoittava ”Nyt käsiteltävänä oleva yhteistyöpöytäkirja sisältää YK:n pääsihteerin läheteasiakirjan mukaan oikeudellisesti sitovia oikeuksia ja velvollisuuksia ja se sitoo sopimuspuolia (A/51/967)”. Tällöin asiakirjaa on käsiteltävä perustuslaissa säädettyllä tavalla. Suomen perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan: ”Eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös tällaisen velvoitteen irtisanomiseen”. Hallituksen esityksessä tuodaan vielä esille, että:

”Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävällä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävällä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopu-

soinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp). ”

Koska sopimus käsittelee useita yllä olevia kohtia, kuten vahingonkorvausmenettelyjä ja välienselvitysmenetelmiä, on selvää, että se tuli liittää osaksi Suomen lakia. Tämä tarkoittaa että vaikka sopimus ei ole kansainvälisoikeudellisesti sitova, sitoo se kuitenkin Suomea ja suomalaisia rauhanturvaajia Suomen oikeusjärjestelmän mukaisesti.

Sopimuksen keskeiset kohdat opinnäytetyöhön liittyen ovat: 3, 4, 5, 6, 9, 10 ja 13. Sopimus itsessään keskittyy lähinnä rahallisiin korvauksiin ja niiden määräytymiseen, joita käsitellään tarkemmin sopimuksen liitteissä. Rahallisten tukien tarkastelu ei kuitenkaan ole tässä työssä tarpeellista. Artiklassa kolme määritetään jo aikaisemmin kuvatut sopimuksen tarkoitukset. Artiklan neljän²⁰¹ mukaan sopimusta sovelletaan yhdessä YK:n joukkoja luovuttaville valtioille annettujen ohjeitten kanssa. Hallituksen esityksen mukaan ohjeet eivät ole oikeudellisesti sitovia ja ne sisältävät tietoa muun muassa operaatiosta, mandaatista, joukon rakenteesta, hallinnosta, huollosta ja henkilöstöstä.

Artiklan viiden²⁰² mukaan Suomi antaa enintään 250 vahvuisen henkilöstön ja liitteen B mukaisen materiaalin UNIFIL-operaation käyttöön. Artiklan mukaan YK ei vastaa liitteiden yli menevien henkilöstön tai materiaalin kuluista. Artikla vaatii Suomea myös toimittamaan vähäisemmät materiaalit ja kulutushyödykkeet UNIFIL-operaation käyttöön liitteen E vaatimusten mukaisesti. Artikla kuusi käsittelee YK:n suorittamia korvauksia liitteiden A-D mukaisesti. Kohta 6.4 määrittää ” *Joukkojen kustannukset korvataan täysimääräisesti henkilöstön poistumiseen saakka.*”, jolloin joukoille on maksettava korvauksia, vaikka he eivät kykenisiäkään toteuttamaan heille annettuja tehtäviä. Artiklan yhdeksän²⁰³ mukaan YK:lla on vastuu

²⁰¹ Artikla 4: ”Tätä pöytäkirjaa sovelletaan yhdessä joukkojen luovuttajille annettujen ohjeiden (muistio) kanssa.

²⁰² Artikla 5: ”5.1. Hallitus antaa UNIFIL-operaation käyttöön A liitteessä mainitun henkilöstön. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä henkilöstö on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.

5.2. Hallitus toimittaa UNIFIL-operaation käyttöön B liitteessä mainitun merkittävän materiaalin. Hallitus varmistaa, että merkittävä materiaali ja siihen liittyvä vähemmän merkittävä materiaali täyttävät D liitteessä mainitut suoritusstandardit sen ajan, jonka materiaali on UNIFIL-operaation käytössä. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä materiaali on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.

5.3. Hallitus toimittaa UNIFIL-operaation käyttöön vähemmän merkittävän materiaalin ja muut kulutushyödykkeet, jotka liittyvät C liitteessä mainittuun omavaraisuuteen. Hallitus varmistaa, että vähemmän merkittävä materiaali ja kulutushyödykkeet täyttävät E liitteessä mainitut suoritusstandardit sen ajan, jonka materiaali on UNIFIL-operaation käytössä. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä materiaali on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.”

²⁰³ Artikla 9: ”Yhdistyneet Kansakunnat on vastuussa kolmansien osapuolten esittämien korvausvaatimusten käsittelystä, kun omaisuuden menetyksen tai vahingon, kuolemantapauksen tai henkilövahingon aiheuttaa hallituksen antama henkilöstö tai materiaali palvelun aikana tai tämän pöytäkirjan mukaisen muun toimenpiteen tai toiminnan aikana. Hallitus on kuitenkin vastuussa korvausvaatimusten käsittelystä silloin, kun menetykset, va-

kolmansien osapuolten esittämien korvausvaatimusten käsittelyssä. Sen mukaan Suomi on kuitenkin vastuussa, jos tapaus johtuu henkilön törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta.

YK antaa vaatimuksen Suomen korvauksista artiklassa kymmenen ”*Hallitus korvaa Yhdistyneille kansakunnille Yhdistyneiden kansakuntien omistaman materiaalin ja omaisuuden menetykset ja vahingon, jonka hallituksen antama henkilöstö tai materiaali on aiheuttanut, jos menetykset tai vahinko (a) ei tapahtunut palvelun aikana tai tämän pöytäkirjan mukaisen muun toimenpiteen tai toiminnan aikana, tai (b) johtui hallituksen antaman henkilöstön törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisesta teosta.*” Artikla 13²⁰⁴ käsittelee riitojen ratkaisuja. Sen mukaan UNIFIL-operaatioon perustetaan kaksivaiheinen mekanismi riitojen ratkaisuun. Ensimmäisessä vaiheessa hallintojohtaja pyrkii ratkaisemaan riidan joukon komentajan kanssa neuvotteluilla. Toisessa vaiheessa, jos sopuun ei päästä, jatketaan neuvotteluja Suomen pysyvän edustajan ja YK:n alipääsihteerin välillä. Jos riita ei ratkea, siirtyy se kansainvälisen tuomioistuimen nimittämien välimiesten ratkaistavaksi.

MOU on merkittävä asiakirja joukkoja lähettävälle valtiolle. Siinä on käsitelty tarkasti ne korvaukset, joita Suomi saa osallistumalla operaatioon. Oikeudellisesti katsottuna tärkeimmät kokonaisuudet ovat kuitenkin vahingonkorvaus-menettelyt sekä toiminta riitatilanteissa. Tämän opinnäytetyön kannalta ei ole olennaista tarkastella MOU:ta Suomen ja YK:n välillä tarkemmin. SOFA-sopimuksen kanssa MOU muodostaa kattavan pohjan operaatioon osallistumisesta.

hinko, kuolemantapaus tai henkilövahinko johtuu hallituksen antaman henkilöstön törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisesta teosta.”

²⁰⁴ Artikla 13: ”13.1. UNIFIL-operaatioon perustetaan mekanismi, jonka tarkoituksena on käsitellä ja ratkaista sovinnollisesti neuvottelemalla yhteistyön hengessä tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat riidat. Riitojenratkaisumekanismi on kaksivaiheinen:

(a) Ensimmäinen vaihe: Hallintojohtaja/ hallinnollinen päällikkö pyrkii ratkaisemaan riidan joukkojen komentajan ja joukko-osaston komentajan kanssa neuvotellen; ja

(b) Toinen vaihe: Jos riitaa ei ole ratkaistu ensimmäisen vaiheen neuvotteluissa, jäsen valtion pysyvän edustuston edustaja ja rauhanturvaosaston alipääsihteerin tai hänen edustajansa pyrkivät jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä ratkaisemaan riidan neuvotteluin.

13.2. Riidat, joita ei ole ratkaistu tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti, voidaan antaa yhteisesti sovitun, kansainvälisen tuomioistuimen nimeämän sovittelijan tai välittäjän ratkaistavaksi. Jos riidan ratkaisu ei onnistu tällä tavoin, riita voidaan saattaa jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesmenettelyyn. Kumpikin sopimuspuoli nimeää yhden välimiehen ja näin nimetyt kaksi välimiestä nimeävät kolmannen välimiehen, joka toimii puheenjohtajana. Jos kolmenkymmenen päivän kuluttua välimiesmenettelyä koskevan pyynnön esittämisestä jompikumpi sopimuspuolista ei ole nimennyt välimiestä, tai jos kolmatta välimiestä ei ole nimitetty kolmenkymmenen päivän kuluttua kahden välimiehen nimittämisestä, kumpi tahansa sopimuspuolista voi pyytää kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä nimeämään välimiehen. Välimiehet päättävät sovellettavasta menettelystä ja kumpikin sopimuspuoli vastaa omista kuluistaan. Välimiesratkaisu sisältää ratkaisun perustelut ja sopimuspuolet hyväksyvät sen riidan lopullisena ratkaisuna. Välimiehillä ei ole oikeutta määrätä korkoja tai rangaistuksenluonteisia vahingonkorvauksia.”

4.7 Yhteenveto

UNIFIL-operaation yhtenä suurimmista heikkouksista on ollut sen tasapainottelu voimankäytön ja paikallisten hyväksynnän välillä. Paikalliset eivät ole tukeneet operaatiota sen perusteessa peruskirjan VI-lukuun joukkojen uskottavuuden puutteen takia. Toisaalta päätöslauselman 1701 viitatessa peruskirjan VII-lukuun kokivat paikalliset UNIFIL-operaation itsellensä uhkaksi. On selkeää, ettei UNIFIL ole kyennyt toteuttamaan sille asetettuja tehtäviä ilman paikallisten tukea. Paikallisten tuki on mahdollista sivuuttaa hyvin kattavilla voimankäyttösäännöksillä, jolloin joukot voivat toimia armeijana ja poliisina. Toisaalta jos katsotaan esimerkiksi Afganistanin tilannetta, jossa siellä toimivilla joukoilla on hyvin kattavat voimankäyttöoikeudet, on havaittavissa, että tilanteen rauhoittaminen on hyvin haastavaa, jos paikallisväestö kokee rauhanturvaajat tai sotilaat uhkana.

Vaikka päätöslauselman 1701 jälkeinen UNIFIL-joukkojen heikko toiminta heikensi heidän uskottavuuttaan, on Libanonissa silti ollut hyvin rauhallista uudistetun mandaatin myötä. Onnistumisen takana on kolme erillistä elementtiä. UNIFIL on toiminut puskurivyöhykkeenä Libanonin ja Israelin välillä. Se toimii mekanismina tilanteiden de-eskaloimiseksi ja tukee paikallista väestöä taloudellisesti. Tämä on onnistunut rauhanturvajoukon koon kasvattamisella ja sen aktiivisella partiointilla. Tämä on ylläpitänyt osapuolien halua siitä, että UNIFIL jatkaa toimintaansa Libanonissa. Toiminnan jatkamisen edellytyksenä on kuitenkin, etteivät rauhanturvajoukot ylitä näkymättömiä sopimuksia päätöslauselman 1701 voimankäyttösäännöksissä. Tästä tärkeimpänä esimerkkinä on militantti-joukkojen aseistariisuminen. Näiden näkymättömien rajojen takia paikallisväestö on alkanut hyväksyä UNIFIL:in läsnäolon ja tuen Etelä-Libanonissa. Vuonna 2013 Israel ja Libanon molemmat vastustivat UNIFIL-joukkojen pienentämistä. Israelille UNIFIL on hyödyllinen puskurialue ja Libanonille UNIFIL on turvallisuusresurssi, joka mahdollistaa Libanonin turvallisuusjoukkojen tehokkaamman käytön. Lisäksi UNIFIL on hyvin merkittävä taloudellinen toimija, jonka vuoksi paikalliset eivät halua operaation lopettamista tai pienentämistä²⁰⁵.

SOFA-sopimus määrittää UNIFIL-joukkojen aseman hyvin yksiselitteisesti ja antaa sotilaille kattavan immuniteetin. On tärkeätä huomata, että Libanonin hallitukselta on otettu pois tälle valtiosopimukselle mahdollisuus muuttaa sopimusta ja rauhanturvaajien asemaa. Se ei kykene poistamaan rauhanturvaajien immuniteettia ennen kuin operaatio itsessään on purettu. Libanonille on myös annettu vaatimus aktiivisesti valvoa, että rauhanturvaajien asema säilyy sopimuksen mukaisena. Se estää Libanonia ”pesemästä kätensä” esimerkiksi militanttien toteut-

²⁰⁵ Koops, Joachim, *op.cit.*, s. 772.

tamista hyökkäyksistä. MOU mahdollistaa YK:n korvauksien saamisen joukkojen ja materiaalin siirtämisestä UNIFIL-operaation käyttöön. Ainoa sotilaisiin vaikuttava osakokonaisuus on sisällytetty korvausvaatimukseen ja sotilaiden tekemiin rikkomuksiin. Näissä tilanteissa Suomella on hyvin laajat oikeudet ja velvollisuudet käsitellä itse kansallisen lainsäädännön mukaisesti näitä tapauksia.

5 POIMINNOT

Tässä kappaleessa vastataan toiseen päätutkimuskysymykseen II ”*Kuinka Libanonin rauhanturvaoperaatio on kansainvälisoikeudellisesti rakentunut ja miten operaation oikeudelliset perusteet ovat muuttuneet?*”, sekä alakysymyksiin III ”*Kuinka Libanonin rauhanturvaoperaation mandaatti on käytännössä rakentunut?*” ja IV ”*Mitä ongelmia mandaatin käytännön toteuttamisessa on havaittavissa?*”. Tämän lisäksi kappale niputtaa yhteen kaikki tutkimuksen kysymykset ja vastaa niihin.

Kaikki kansainvälisoikeudellinen tarkastelu perustuu aina YK:n peruskirjaan. Peruskirjan kautta rakennetaan ne elementit, jotka vaikuttavat oikeudellisesti operaation toteutumiseen. Kappaleessa kolme käsiteltiin yleisesti YK:n rauhanturvaoperaatioiden ja kansainvälisen oikeuden rakennetta, sekä niiden vaikutusta toisiinsa.

Kansainvälisoikeudellista perustaa tarkastellessa on lähdettävä aina operaation oikeutuksesta. Lähtökohtana turvallisuusneuvoston toiminnalle on molempien osapuolien suostumus. Lähtien päätöslauselmasta 425 on havaittavissa, että sekä Israel että Libanon ovat halunneet YK:n tuen selkkauksen selvittämiseksi. Toisaalta molemmat osapuolet ovat toimineet selontekojen vastaisesti useita kertoja. Se voi olla indikaatio siitä, että myönteinen suhtautuminen YK:n väliintuloon on vain poliittista toimintaa.

Turvallisuusneuvosto ei ole suoraan ilmaissut UNIFIL-operaation peruskirjan mukaista oikeudellista perustaa oikeutuksen kannalta päätöslauselmissaan 425 tai 1701. Päätöslauselmista on kuitenkin havaittavissa, että operaatiota perustaessa päätöslauselma 425 vaikuttaa viittaavaan enemmän peruskirjan lukuun VI. Uudemmassa päätöslauselmassa 1701 operaation luonteen muuttuessa, viittaus on siirtynyt lukuun VII. Tästä on havaittavissa, että turvallisuusneuvosto on ollut tyytymätön UNIFIL-joukkojen aikaisempiin tehtäviin ja voimankäyttö-säännöksiin. Suurin muutos kansainvälisoikeudellisesti on siis operaation oikeutuksen muuttuminen luvusta VI lukuun VII. Operaatio on kuitenkin luokiteltu rauhanturvaoperaatioksi, jolloin rauhanturvaajat eivät ole sotilaan asemassa, elleivät he aloita itse sotilaallista voimankäyttöä.

Kappaleessa neljä käsiteltiin tarkasti turvallisuusneuvoston päätöksien rakenteet ja niiden sisältö. UNIFIL-operaation rakentuminen on perustunut turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 425, 426 ja 1701, sekä Ta’if-sopimukseen, YK:n ja Libanonin väliseen SOFA-sopimukseen ja eri toimijoiden välisiin sopimuksiin. UNIFIL-operaation tämänhetkinen man-

daatti muodostuu suoraan turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 luvuista 11, 12 ja 16. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1701 on huomattava, että sotilaallinen rauhanturvaaminen ei ole päätöslauselman keskiössä. Pääosan päätöslauselman 1701 huomiosta saa veloitteet selkkauksen osapuolille ja kansainväliselle yhteisölle. Tästä on huomattava, että sotilasorganisaatiolla on vain pieni osa kansainvälisen rauhan saavuttamisessa Libanonissa.

UNIFIL-operaatiota koskevia päätöslausemia tarkastellessa on havaittavissa, että sotilasoperaation ohjaaminen ei ole ollut etusijalla. Tämä on havaittavissa turvallisuusneuvoston päätöslauselmien lukujen jaottelusta. Pääosa päätöslauselmien luvuista käsittelevät täysin muita osa-alueita kuin sotilaallista kriisinhallintaa. Tärkeintä roolia turvallisuusneuvoston päätöksissä esittelee poliittinen toiminta ja tavoitteet. Missään UNIFIL-operaatiota koskevissa turvallisuusneuvoston päätöksissä ei ole sotilasoperaatio etusijalla. Pääosa turvallisuusneuvoston päätöksen pykälistä kohdistuu joko kansainväliseen yhteisöön, pääsihteeriin tai selkkauksen osapuoliin.

Alkuperäisessä turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 425 on selkeästi havaittavissa käytännön tietotaidon puute sotilasasioiden ja operaatioiden johtamisessa. Kahdenkymmenen tunnin varoaika operaation suunnittelusta ja toiminnan käynnistämisestä on käytännössä täysi mahdottomuus. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 425 antaa vaikutelman, että sotilaallinen osa-alue on lisätty turvallisuusneuvoston päätökseen aikaisempien rauhanturvaoperaatioiden perusteella, ottamatta huomioon operaation senhetkistä luonnetta. Päätöslauselman 425 perusteella rauhanturvaajien tehtävänä oli Israelin vetäytymisen varmistaminen, kansainvälisen rauhan palauttaminen Libanonissa ja Libanonin valtion auttaminen auktoriteetin vahvistamisessa Etelä-Libanonissa.. Toisaalta rauhanturvaajilla oli YK:n peruskirjan luvulle VI pohjautuvat perinteisen rauhanturvaamisen voimankäytösäännökset, jotka mahdollistivat vain rauhanturvaajien itsepuolustuksen. Se on yksi syistä, minkä takia paikallisväestö ei arvostanut joukkoja ja mikä vaikeutti militantti-joukkojen aseistariisuntaa. Militantti-joukot havaitsivat rauhanturvaajien olevan kykenemättömiä Israelin hyökkäyksen estämisessä ja täten pitivät yllä omaa valmiutta sotilaalliseen puolustamiseen. Toisaalta UNIFIL-joukkojen ei ollut tarkoitus toimia aseistariisujina operaatiossa, mutta kansainvälisen rauhan ylläpidon kannalta se olisi ollut keskeinen toimi.

Vuoden 2006 eskaloituminen tapahtui juurikin militantti-joukkojen toimesta. Militanttien taivoin Israel tiedosti rauhanturvaajien puutteelliset voimankäytösäännökset ja kaluston ja täten uskalsi hyökätä uudemman kerran Libanoniin ilman konkreettista uhkaa rauhanturvaajilta. Israelilaisten vankasta uskosta kertoo heidän ilmoituksensa UNIFIL-joukoille ennen hyök-

käyksen aloittamista. Hyökkäys todisti, ettei UNIFIL kyennyt toteuttamaan sille määriteltyä tehtävää kansainvälisen rauhan ylläpidosta. Toisin sanoen UNIFIL-operaatio ei kyennyt vastaamaan sille asetettuihin odotuksiin sille määritellyillä resursseilla turvallisuusneuvoston päätöslauselman 425 mukaisesti. Ei ole kuitenkaan selvää, olisiko vahvemmat voimankäytön oikeudet ja laajempi tehtäväkenttä mahdollistanut kansainvälisen rauhan ylläpitoa Libanonissa. Kaikki osapuolet olivat hyvin varteenotettavia sotilaallisessa toiminnassa ja täten ”vahva” rauhanturvajoukko olisi voinut mahdollisesti eskaloida tilannetta vielä enemmän. Tällöin yhtenä mahdollisuutena olisi, että UNIFIL-joukot olisivat joutuneet toimimaan yhtenä taistelevana osapuolena aseellisessa selkkauksessa, joka olisi monimutkaistanut tilannetta niin kansainvälisoikeudellisesti kuin poliittisesti.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1701 on havaittavissa aikaisempien ongelmien tunnistaminen. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1701 nostettiin huomattavasti UNIFIL-joukkojen voimankäytönsäännöksiä ja tehtäväkenttää monipuolistettiin. Turvallisuusneuvoston tahto nostaa UNIFIL-joukkojen asema pelkästään humanitaarisen avun antajista kunnioitettavaksi ”robust-joukoksi” oli selkeä. UNIFIL ei kuitenkaan onnistunut toteuttamaan siirtoa perinteisestä rauhanturvaamisesta VI-luvun mukaisesta rauhanturvaamisesta VII-luvun mukaiseen aktiiviseen rauhanturvaamiseen. Molemmat osapuolet aloittivat nopeasti rauhanturvaajien rajojen selvittämisen, jonka perusteella he huomasivat, etteivät rauhanturvaajat käytä heille annettuja oikeuksiaan täysmääräisesti. Tämä ajoi rauhanturvaajat takaisin alkuperäiseen toimintakenttään ja jätti kaikille osapuolille mahdollisuuden häiritä ja kontrolloida UNIFIL-joukkoja.

Tärkeä syy, miksei UNIFIL-operaatio käyttänyt kaikkia sille annettuja valtuuksia, oli tilanteen eskaloitumisen estäminen. Etelä-Libanon on herkkää aluetta ja sen toimijat ovat vahvoja. Hezbollah on merkittävä toimija Litani-joen eteläpuolella, eikä se halua, että sen toimintaa vaikeutetaan. UNIFIL on kyennyt toteuttamaan tehtäviään juurikin paikallisväestön tuen avulla. Jos paikalliset militantit eivät koe UNIFIL-joukkoja uhkaksi, pystyvät he sietämään sen olemassaoloa. Tämä on kuitenkin ristiriidassa turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 kanssa. Libanonille annettiin siinä hyvin merkittävä vastuu militanttien aseistariisunnasta sekä vastuunotosta Litani-joen eteläisellä alueella.

Kaiken kaikkiaan UNIFIL-operaatio on ollut onnistunut, ainakin 2006 tapahtumien jälkeen. Yksi Lähi-Idän vaarallisimmista ja epävakaimmista alueista on rauhoittunut huomattavasti ja on tällä hetkellä yksi Lähi-Idän rauhallisimmista alueista. Operaation mandaatti mahdollistaa tämänhetkisten tehtävien toteuttamisen. UNIFIL-joukot eivät kuitenkaan vaikuta suoranaisesti

militanttijoukkojen tai Israelin toimintaan. Hezbollah pystyy milloin vain estämään UNIFIL-joukkojen liikkumisen heille tärkeille alueilla ja toimimaan täten täysin vapaasti Etelä-Libanonin alueella. Libanonin vakautuminen on enemminkin seurauksena UNIFIL-operaation epäsuorien vaikutuksien kuin suorien sotilaallisten vaikutuksien tuloksena. Jatkuva työllistyminen ja rahan virtaaminen UNIFIL-operaation toiminta-alueille ovat olleet tärkeitä tekijöitä vakauden ylläpitämisessä.

Tärkeänä erotuksena on kuitenkin tehtävä UNIFIL-joukkojen ja viranomaisten välillä. Koska UNIFIL ei toimi viranomaisen roolissa, on sen toiminta mahdollistettu ja hyväksytty paikallisväestön toimesta. Haasteena tämänhetkisessä UNIFIL-operaatiossa on kuitenkin kansainvälisen rauhan ylläpitäminen. UNIFIL-joukot voivat ylläpitää kansainvälistä rauhaa niin pitkään, kuin osapuolet sitä haluavat. Rauhanturvaajilla ei ole konkreettisia keinoja estää maan ajautumista uuteen konfliktiin. Sotilaallisesti Hezbollah on tarpeeksi vahva aloittamaan uudet vihostuudet Israelia vastaan. Israel on osoittanut, että se vastaa kaikkiin uhkiin voimalla. Tästä esimerkkinä on vuoden 2015 tapahtumat, jolloin Israel vastasi Hezbollahin raketti-iskuun tykistöllä, tappaen yhden espanjalaisen rauhanturvaajan. Se on selkeä esimerkki siitä, että UNIFIL-operaatio tuo vakautta Libanoniin, mutta ei välttämättä kykene estämään tulevia konflikteja tämänhetkisillä tehtävillä ja voimankäytösäännöksillä.

Lopuksi haluan tiivistää havaitsemat tulokset ja havainnot yksinkertaisiksi kokonaisuuksiksi, jotka vastaavat suoraan tutkimuskysymyksiin ja merkittäviin käytännön kysymyksiin.

1. Rauhanturvaoperaatioiden kansainvälisoikeudelliseen perustaan vaikuttavat suoraan YK:n peruskirja, ihmisoikeudet, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteet, yleiset rauhanturvaajia koskevat valtiosopimukset, turvallisuusneuvoston päätöslauselma ja *Status of Forces Agreement* (SOFA).
2. Muita rauhanturvaoperaatioon vaikuttavia oikeudellisia ainesosia ovat kansallinen oikeus ja paikallinen oikeus.
3. Ei oikeudellisesti sitovia rauhanturvaamiseen vaikuttavia poliittisia asiakirjoja ovat: *Memorandum of Understanding* (MOU), *Technical Arrangement* (TA) ja *Implementation Arrangement* (IA). Näiden poliittisten järjestelyiden tarkoituksena on järjestää eri toimijoiden suhteita toisiinsa. Nämä poliittisluonteiset asiakirjat pyrkivät helpottamaan toimijoiden välistä yhteistyötä.

4. Operaatiokohteiset sotilastoimintaa ohjaavia ei kansainvälisoikeudellisesti sitovia asiakirjoja ovat: *Operation Plan* (OPLAN), *Operation Order* (OPORDER) ja *Fragmentary Order* (FRAGO). Näiden asiakirjojen tarkoituksena on ohjata sotilaiden toimintaa käytännönläheisesti ja mahdollistaa siten tehtävien toteuttaminen annetuilla reunaehdoilla. Niitä tukevat *Standard Operating Procedures* (SOP), jotka mahdollistavat rauhanturvaajien tehokkaan toiminnan nopeissakin tilanteissa.
5. UNIFIL-operaation mandaatti vuoden 2006 jälkeen on rakentunut turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 425, 426 ja 1701 pohjalta. UNIFIL-operaatio rakentui aluksi YK:n peruskirjan luvulle VI ja luokiteltiin perinteiseksi rauhanturvaoperaatioksi. Toimintaympäristön muututtua turvallisuusneuvosto muutti päätöslauselman 1701 YK:n peruskirjan VII-luvun henkiseksi. Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 osoittaa, että sotilaallinen rauhanturvaaminen on vain pieni osa kansainvälisen rauhan ylläpidossa Libanonissa. Pääosa päätöslauselman 1701 vastuista kohdistuu konfliktien osapuolille ja kansainväliselle yhteisölle.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1701 sovitaan UNIFIL-joukkojen tehtäviksi varmistaa Israelin vetäytyminen, palauttaa kansainvälinen rauha Libanonissa, Libanonin hallituksen tukeminen auktoriteetin palauttamisessa, vihollisuuksien loppumisen tarkkaileminen, Libanonin asevoimien tukeminen Etelä-Libanonissa, humanitaarisen avun saattamisen tukeminen, Libanonin asevoimien tukeminen Etelä-Libanonin luvattomien aseiden riisumisessa ja Libanonin hallituksen tukeminen rajojen turvaamisessa. Päätöslauselman 1701 mukaan UNIFIL saa käyttää kaikkia mahdollisia keinoja varmistukseen, ettei sen alueelta toteuteta vihollisuuksia, jos UNIFIL:n toimintaa yritetään estää tai jos voimakeinojen käyttö on tarpeellista suojatakseen humanitaaristen järjestöjen työntekijöitä, UNIFIL:n kalustoa tai heidän liikkumisvapauttaan.

6. UNIFIL-operaatiolta puuttuu uskottavuus toimia kentällä mandaatissa säädettyjen toimintatapojen mukaisesti. Tuorein turvallisuusneuvoston selonteko 2373 tuo esille turvallisuusneuvoston tahdon UNIFIL-joukkojen uskottavuuden parantamisesta. Toiminnan muuttamisella voi kuitenkin olla hyvin suuria vaikutuksia Libanonin tämänhetkiseen turvallisuustilanteeseen.
7. UNIFIL-operaatiossa on useita ongelmia niin poliittisella, kuin oikeudellisella taholla. Rauhanturvaoperaatio on kuitenkin mahdollistanut kohtuullisen rauhan rakentumisen yhdessä Lähi-Idän pitkäkestoisimmassa selkkauksessa. Kaikki osapuolet ovat ilmais-

seet halun UNIFIL-operaation jatkamisesta ja tunnistavat sen tuomat hyödyt. Operaatio on toimiva, vaikka se ei kykenekään toteuttamaan kaikkia sille annettuja tehtäviä.

8. UNIFIL-operaatio ei kykene sotilaallisella toiminnalla estämään uuden konfliktin syntymistä. Kaikki osapuolet ovat sotilaallisesti vahvoja ja kykenevät aloittamaan halutessaan uuden aseellisen selkkauksen Libanonissa.

5.2 Jatkotutkimus

Tämä tutkimus oli luonteeltaan kartoittava. Se tuo uusia näkökulmia kansainvälisoikeudelliseen perustaan rauhanturvaoperaatioista. Se ei kuitenkaan mahdollistanut syvällistä tarkastelua havaintojen ja mahdollisten ongelmien syistä tai ratkaisuista. Tutkimusta on mahdollista syventää huomattavasti syöksymällä sotilaisiin vaikuttaviin elementteihin. Tarkastelu voi tapahtua taktisella tasolla, jossa tarkastellaan esimerkiksi johtajien päätöksiin vaikuttavia oikeudellisia elementtejä tai mahdollisten sotilasasiakirjojen tai poliittisten asiakirjojen ristiriitaisuutta kansainvälisen oikeuden kanssa. Tutkimusta on mahdollista syventää myös eri kansainvälisen oikeuden erityisaloihin. Keskeisimpänä tutkimuskohteena on sotilaallisen voimankäytön tutkiminen rauhanturvaoperaatiossa.

Tutkimusta voidaan myös käyttää pohjana samankaltaisten tutkimuksien tekemiseen. Tarkastelussa voi olla eri operaatioiden kansainvälisoikeudellisten perustojen vertailu ja niiden tuomat käytännölliset vaikutukset. Toinen mahdollisuus on vertailla kansainvälisoikeudellista perustaa poliittiseen perustaan ja etsiä yhtäläisyyksiä ja ristiriitoja niiden kautta.

Oikeudellinen tutkimus on tärkeä osa sotilastoimintaa. Kansainvälisen oikeuden ymmärtäminen mahdollistaa nopeiden päätösten tekemisen kansainvälisissä rauhanturvatehtävissä. Kansainvälisen oikeuden ymmärtäminen auttaa myös humanitaarisen oikeuden ymmärtämisessä. Humanitaarinen oikeus on tärkein kansainvälisen oikeuden erityisalue sotilaan kannalta.

5.3 Luotettavuustarkastelu

Tutkimuksen haasteena on kansainvälisen oikeuden laajuus. Tutkimuksessa on pyritty löytämään kaikki kansainvälisoikeudellisesti velvoittavat ja oikeuttavat sopimukset ja lainsäädännöt. On kuitenkin mahdollista, että kaikkia rauhanturvaamiseen kansainvälisoikeudellisesti

vaikuttavia elementtejä ei ole löytynyt. Jos näin on tapahtunut, on se mahdollisesti vaikuttanut olennaisesti myös tutkimuksen pohdintoihin ja lopputuloksiin.

Tutkimuksen aineisto itsessään on hyvin luotettavaa. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat ja kansainvälisen oikeuden valtiosopimukset ovat kaikkien luettavissa ja analysoitavissa. Tutkimuksessa on pyritty vetämään mahdollisimman vähän perusteettomia johtopäätöksiä. Koska sovellettava kohta laista on aina ilmaistu, pystyy lukija itse varmentamaan tutkijan tekemät johtopäätökset. Johtopäätökset itsessään ovat aina kiistanalaisia. Tutkimus antaa kuitenkin mahdollisuuden lukijalle tehdä omat johtopäätökset tutkijan johtopäätöksien rinnalle.

Työssä on pyritty tuomaan esille kaikki analysoitavat valtiosopimuksien ja päätöslauselmien luvut ja artikkelit. Tämän tarkoituksena on mahdollistaa lukijalle omien johtopäätöksien teko varmistaa tutkijan analysoinnin oikeellisuus. Se mahdollistaa myös lukijalle syvemmän perehtymisen käsiteltäviin lukuihin ja artikloihin ilman aikaa vievää etsimistä.

Tutkimuksen luotettavuutta pystyttäisiin lisäämään ottamalla toisia rauhanturvaoperaatioita vertailukohteiksi. Tällöin yleismaailmallisia ilmiöitä kansainvälisessä oikeudessa voitaisiin todentaa vertailemalla eri operaatioita ja niiden vaikutuksia.

LÄHTEET

Teokset

Aarnio, Aulis, *Laintulkinnan teoria*, WSOY, 1989.

Alston, Philip & Goodman, Ryan, *International Human Rights, Text and Materials*, Oxford University Press, Oxford, 2013.

Bellamy, Alex J. & Williams, Paul D. & Griffin, Stuart, *Understanding peacekeeping*, 2 ed., Polity Press, Cambridge & Malden, 2010.

Doswald-Beck, Louise, *Human Rights in Times of Conflict and Terrorism*, Oxford University Press, Oxford & New York, 2011.

Gray, Christine, *International Law and the Use of Force*, 2 ed., Oxford University Press, Oxford & New York, 2000.

Hakapää, Kari, *Uusi kansainvälinen oikeus*, 2 p., talentum, Helsinki, 2003.

Hillen, John, *Blue Helmets: The Strategy of UN Military Operations*, Brassey, Virginia, 1998.

Koops, Joachim & Macqueen, Norrie & Tardy, Thierry & Williams, Paul, *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*, Oxford University Press, Oxford & New York, 2015.

Johdatus sotilaslakimiehen toimintaan kriisinhallintaoperaatioissa, toim. Lundelin, Mika, Edita Prima Oy, Helsinki, 2008.

Malanczuk, Peter, *Akehurst's Modern Introduction to International Law*, 7 ed., Routledge, New York, 1997.

Määttä, Tapio, *Oikeustieteiden pääsykoekirja 2012: Oikeudellisen ajattelun perusteita*, Oikeustieteiden laitos, Jyväskylä, 2012.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli, *Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan*, Hansaprint, Vantaa, 2011.

Schachter, Oscar, "The Uses of Law in International Peace-Keeping", *Virginian Law Review*, 50, Virginia Law Review, Virginia, 1964.

Shaw, Malcolm N., *International Law*, 6 ed., Cambridge University Press, Cambridge, 2008.

Sloan, James, *The Militarisation of Peacekeeping in the Twenty-First Century*, Hart Publishing Ltd, Portland, 2011.

The Blue Helmets: A Review of United Nations Peace-keeping, United Nations Department of Public Information, United Nations publications, New York, 1996.

Artikkelit

Green, Leslie, "Legal Positivism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2009 Edition), Edward N. Zalta, 2009, (<https://plato.stanford.edu/archives/fall2009/entries/legal-positivism/>, 5.12.2016).

Grenfell, Katarina, "Perspective on the applicability and application of international humanitarian law: the UN context", *International Review of the Red Cross*, No. 891/892, 2013, s. 645-652, (<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/review-2013/irrc-891-892-grendell.htm>, 7.3.2018).

Palwankar, Umesh, "Applicability of international humanitarian law to United Nations peace-keeping forces", *International Review of the Red Cross*, No. 294, 1993, (<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/other/57jmbh.htm>, 6.3.2018).

Simma, B. & Paulus, A. L. & O'Connell, M. E. & Koskenniemi, M. & Abbott, K. W. & Charlesworth, H., "Symposium on Method in International Law", *American Journal of International Law*, No. 93, 1999, s. 291-421.

Lainsäädäntö ja virallisasiakirjat

Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, Helsinki, 3 marraskuu 2006, *HE 171/2006 vp*.

Laki puolustusvoimista, Helsinki, 1999, *SäädKok 551/2007*.

Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta, Helsinki, 2006, *SäädKok 211/2006*.

Suomen rikoslaki, 1889, *SäädKok 1889/39*.

Suomen perustuslaki, Helsinki, 1999, *SäädKok 731/1999*.

The Taif Agreement, Ta'if, 4 November, 1989, https://www.un.int/lebanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_taif_agreement_english_version_.pdf, 30.3. 2018).

Valtioneuvoston selonteko Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon (UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon) Libanonissa, Helsinki, 05 syyskuu 2006, *VNS 6/2006 vp*.

Käsikirjat

International Humanitarian Law: Answers to your Questions, The International Committee of the Red Cross, 2015.

United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines, United Nations Department of Peacekeeping Operations, New York, 2008.

Opinäytetyöt

Rusanen, Olli, *Valtiopäämiehen vastuu sotarikoksesta – tapausesimerkkinä Charles Taylor*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki, 2015.

Sirkkanen, Jarkko, *Yksityisten turvallisuusyrityksien asema kansainvälisessä oikeudessa aseellisen selkkauksen aikana*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki, 2017.

Valtiosopimukset

Agreement Between the United Nations and the Government of Lebanon on the Status of the United Nations Interim Force in Lebanon, Beirut, 15 December 1995, 1901 *UNTS* s. 397-409.

Asetus kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehtyjen, vuoden 1949 Geneven yleissopimuksen lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta, Helsinki, 4 helmikuuta 1980, *SopS* 81-82/1980 (Protocol Additional to the Geneva Conventions (I) of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts, Geneva, 08 June 1977, 1125 *UNTS* s. 3 et seq., Protocol Additional to the Geneva Conventions (II) of 12 August 1949 and Relating to the Protection of Victims of Non-international Armed Conflicts, Geneva, 08 June 1977, 1125 *UNTS* s. 609 et seq.).

Asetus kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta, Helsinki, 23 maaliskuuta 1976, *SopS* 8/1976 (International Covenant on Civil and Political Rights, New York, 16 December 1966, 999 *UNTS* s. 171 et seq.).

Asetus maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamisesta, merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamisesta, sotavankien kohtelusta sekä siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana tehtyjen Geneven sopimusten voimaansaattamisesta, Helsinki, 21 tammikuuta 1955, *SopS* 8/ 1955 (Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field, Geneva, 12 August 1949, 75 *UNTS* p. 31 et seq., Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea, Geneva, 12 August 1949, 75 *UNTS* p. 85 et seq., Convention (IV) Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, Geneva 12 August 1949, 75 *UNTS* s. 287 et seq.).

Asetus valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen voimaansaattamisesta, Helsinki, 27 tammikuuta 1980, *SopS* 33/1980.

Asetus Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan voimaansaattamisesta, Helsinki, 17 kesäkuuta 1956, *SopS* 1/1956 (Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice, San Francisco, 26 June 1945, *FTS* 1/1956).

Haagin toisessa rauhankonferenssissa tehdyt sopimukset, Helsinki, 9 kesäkuuta 1922, *SopS* 11/1924.

Sodan hylkäämistä kansallisen politiikan välikappaleena tarkoittava yleissopimus, Pariisi, 27 elokuuta 1928, *SopS* 25/1928.

Universal Declaration of Human Rights, Paris, 10 December 1948.

Valtioneuvoston asetus Yhdistyneiden kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta sekä pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Helsinki, 7 helmikuuta 2017, *SopS* 10/2017, (Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, New York, 9 December 1994, 2051 *UNTS* s. 363 et seq.).

Yhteistyöpöytäkirja Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL), New York, 29 syyskuu 2006, *SopS* 89/2006.

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan Ihmisoikeussopimus), Rooma, 4 huhtikuu 1950, *SopS* 18–19/1990.

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat ja YK:n pääsihteerin raportit

United Nations, Secretary-General's Bulletin, UN Doc. ST/SGB/1999/13 (1999), 6 August 1999, (www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf, 7.3.2018).

United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2006/670 (2006), 18 August 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006670.pdf>, 17.3.2018).

United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2006/730 (2006), 12 September 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006%20730.pdf>, 17.3.2018).

United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2006/933 (2006), 1 December 2006, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Lebanon%20S2006933.pdf>, 17.3.2018).

United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2007/147 (2007), 14 March 2007, (<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Golan%20Heights%20S2007%20147.pdf>, 17.3.2018).

United Nations Secretary-General's Report, UN Doc. S/2017/964 (2017), 16 November 2017, (http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_964.pdf), 17.3.2018).

UN Security Council Resolution 425 (1978), UN Doc. S/RES/436 (1978), 19 September 1987, ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/436\(1978\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/436(1978)), 30.3.2018).

UN Security Council Resolution 426 (1978), UN Doc. S/RES/436 (1978), 23 October 1987, ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/436\(1978\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/436(1978)), 30.3.2018).

UN Security Council Resolution 1559 (2004), UN Doc. S/RES/1559 (2004), 2 September 2004, ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1559\(2004\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1559(2004)), 30.3.2018).

UN Security Council Resolution 1608 (2006), UN Doc. S/RES/1680 (2006), 17 May 2006, ([www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1680\(2006\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1680(2006)), 30.3.2018).

UN Security Council Resolution 1701 (2006), UN Doc. S/RES/1701 (2006), 11 August 2006, ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1701\(2006\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1701(2006)), 30.3.2018).

UN Security Council Resolution 2373 (2017), UN Doc. S/RES/2373 (2017), 30 August 2017, ([http://undocs.org/S/RES/2373\(2017\)](http://undocs.org/S/RES/2373(2017)), 30.3.2018).

Julkaisemattomat lähteet

Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*. Sotatieteiden maisterikurssin opetusmateriaalia, 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Takamaa, Kari, *Kansainvälisen oikeuden kansainvälisen eurooppalaisen oikeuspositivistisen lähestymistavan ominaispiirteitä*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Kuvat

Kuva 1: Kansainvälisen oikeuden erityisalaja, jotka vaikuttavat sotilaalliseen kriisinhallintaan. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista, 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Kuva 2: Rauhanturvaoperaatioihin vaikuttavien oikeussäntöjen ja sopimuksien jaottelu. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Kuva 3: Spesifit rauhanturvaoperaatioon vaikuttavat oikeudelliset lähteet ja niitä tukevat asiakirjat. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Kuva 4: Sotilaallisten asiakirjojen asema rauhanturvaamisessa. Perustuu lähteeseen: Takamaa, Kari, *A Short Introduction to Selected Legal Issues of International Military Crisis Management/Modern Peacekeeping Operations*, luentoluonnos Yleisesikuntaupseerikurssin luentomateriaalista., 2017, aineisto tutkijan hallussa.

Kuva 5: Rauhanturvaajan toimintaan vaikuttavat osa-alueet. Kuva on tutkijan laatima. Sotilaan kuva on drawingforall.net sivustolta 9.3.2018.

Kuva 6: UNIFIL-operaation vuoden 2018 kartta. Kuva otettu UNIFIL Maps, UNIFIL-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-maps>, 5.4.2018).

Internet lähteet

Security Council Fails to Extend Mandate of United Nations Preventive Deployment Force in Former Yugoslavia Republic of Macedonia, Press Release SC/6648, United Nations-sivusto, (SC/6648, <http://www.un.org/press/en/1999/19990225.sc6648.html> 30.3.2018).

Hezbollah, Council on Foreign Relations-sivusto, (<https://www.cfr.org/backgrounder/hezbollah>, 30.3.2018).

Ihmisoikeussopimukset, Yhdistyneet Kansakunnat-sivusto, (<http://yk.fi/node/257>, 30.4.2018).

Kansainvälisen oikeuden lähteet, Yhdistyneet kansakunnat-sivusto (<http://www.yk.fi/node/267>, 30.03.2018).

Kansainvälinen oikeus, Yhdistyneet kansakunnat-sivusto, (<http://www.yk.fi/node/265>, 30.3.2018).

Lebanon-UNIFIL, Background, United Nations-sivusto, (<http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unifil/unifilB.htm>, 30.3.2018).

Phalange, Encyclopedia-sivusto, (<https://www.encyclopedia.com/philosophy-and-religion/other-religious-beliefs-and-general-terms/miscellaneous-religion/phalangist>, 30.3.2018).

Second Lebanon War: Background & Overview, Jewish Virtual Library-sivusto, (<http://www.jewishvirtuallibrary.org/background-and-overview-second-lebanon-war>, 5.3.2018).

South Lebanon Army, Encyclopedia-sivusto, (<https://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/south-lebanon-army>, 5.4.2018).

The History of Hezbollah, from Israel to Syria, Al Jazeera-sivusto, (<http://www.aljazeera.com/news/2016/10/history-hezbollah-israel-syria-161031053924273.html>, 30.3.2018).

The Seven Steps of H.E. Prime Minister Fuad Siniora's Plan, Center for Democracy in Lebanon, (<http://www.democracyinlebanon.com/WAR/Seven-Steps-Siniora-Rome.htm>, 30.3.2018).

The Taif Agreement, UN.int, (https://www.un.int/lebanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_taif_agreement_english_version_.pdf, 5.4.2018).

UNIFIL Background, United Nations Interim Force in Lebanon-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-background>, 30.3.2018).

Universal Declaration of Human Rights, United Nations-sivusto, (<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/> 30.03.2018).

UNIFIL Maps, UNIFIL-sivusto, (<https://unifil.unmissions.org/unifil-maps>, 5.4.2018).

Uphold International Law, United Nations-sivusto, (<http://www.un.org/en/sections/what-we-do/uphold-international-law/>, 30.3.2018).

What are jus ad bellum and jus in bello, International Committee of the Red Cross, (<https://www.icrc.org/en/document/what-are-jus-ad-bellum-and-jus-bello-0>, 30.3.2018).

LIIITEET

I Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 425 & 426 (Resolutions 425 & 426)

Resolution 425 (1978) of 19 March 1978

The Security Council,

Taking note of the letter from the Permanent Representative of Lebanon and from the Permanent Representative of Israel,

Having heard the statements of the Permanent Representatives of Lebanon and Israel,

Gravely concerned at the deterioration of the situation in the Middle East and its consequences to the maintenance of international peace,

Convinced that the present situation impedes the achievement of just peace in the Middle East,

1. *Calls* for strict respect for the territorial integrity, sovereignty and political independence of Lebanon within its internationally recognized boundaries;
2. *Calls upon* Israel immediately to cease its military action against Lebanese territorial integrity and withdraw forthwith its forces from all Lebanese territory
3. *Decides*, in the light of the request of the Government of Lebanon, to establish immediately under its authority a United Nations interim force for Southern Lebanon for the purpose of confirming the withdrawal of Israeli forces, restoring international peace and security and assisting the Government of Lebanon in ensuring the return of its effective authority in the area, the force to be composed of personnel drawn from Member States;
4. *Requests* the Secretary-General to report to the Council within twenty-four hours on the implementation of the present resolution.

Resolution 426 (1978) of 19 March 1978

The Security Council

1. *Approves* the report of the Secretary-General on the implementation of Security Council resolution 425 (1978), contained in document S/12611 of 19 March 1978;
2. *Decides* that the United Nations Interim Force in Lebanon shall be established in accordance with the above-mentioned report for an initial period of six months, and that it shall continue in operation thereafter, if required, provided the Security Council so decides.

II Prime Minister Saniora's address to the Rome conference

Prime Minister Saniora's address to the Rome conference
August 2006

I would like first to express our deep condolences to the Secretary General Mr. Kofi Anan and to all the countries to whom these Observers of UNIFL belong and who got killed yesterday by Israeli fire in Southern Lebanon.

I would like to thank my friend, Prime Minister Romano Prodi and the Italian government for hosting this critically important and timely meeting in Rome today. Little did we know when we last met here toward the end of June that we would be meeting again so soon and in such dire circumstances!

Only ten months ago, at our core group meeting in New York, we talked of economic and institutional reform measures to help the Lebanese economy achieve its growth potential, promote sustainable social and economic development, and the enhancement of productive jobs. We spoke of a comprehensive macroeconomic vision to rejuvenate the economy and resolve our debt overhang. We stated that the support of the international community was paramount to the rebirth of our country, and that your continued support was absolutely crucial for the Lebanese experience of democracy to succeed in our part of the world, and warned of dire consequences for us all if we failed. We talked of challenges and opportunities...

Then just three months ago, I addressed the Security Council in New York. There I spoke of the historic strides taken on the road to a self-governing, stable, democratic and prosperous Lebanon. I affirmed the priority national issue being the liberation of the still occupied Shebaa Farms, the handover of Lebanese detainees in Israeli prisons, and the need to put an end to the long history of incursions and violations of Lebanese territory by Israel. I also confirmed the state's natural obligation to be the sole provider of security to all its citizens and residents, and its exclusive right to carry arms and exercise its full authority throughout the country in accordance with the Taef national reconciliation pact of 1989. I also pleaded for a heightened interest by the international community in order to empower the Lebanese government, enabling it to move quickly in its economic social and political reform program, and alleviating the feelings of hopelessness, despair, and pervasive sense of humiliation in the region, and for serious cooperation, still a top priority, to achieve a just and lasting peace between Israel and the Palestinians and the Arab world, as expressed in the Beirut Arab Summit peace initiative in 2002, which would contribute to the cause of democracy in the Arab and Muslim worlds.

How long ago that all seems now....

Now we talk only of death and war, destruction and dispossession, casualties and suffering, displacement and desolation.

You are all aware that two weeks of a continuously escalating Israeli onslaught on Lebanon have totally ravaged our country: the toll in terms of human life has reached tragic proportions, and continues to mount: over 400 killed and 2000 injured so far, one third of them children under 12; almost a million people, or 25% of the population have been displaced; (try to imagine what would happen if a quarter of your populations were forced to flee their homes

with only the clothes on their backs); in some areas, hospitals have been crippled and are unable to cope with the casualties; there are shortages of food and medical supplies; homes, factories, and warehouses have been completely destroyed; roads severed, and bridges smashed; UN facilities, army barracks, and posts of Joint Security Forces shelled; a civil defense unit wiped out; power supplies and fuel depots bombarded causing devastating environmental damage on the eastern shore of the Mediterranean; storage tanks ablaze; television aerials crushed; foreign nationals fleeing; air, land and sea blockades enforced. In short, ladies and gentlemen, this is the story of a country torn to shreds by destruction, displacement, dispossession, despair and death; the story of senseless human suffering. And as I speak, the trauma, the desperation, the grief and the daily massacres and atrocities go on. More limbs lost, more widows, more motherless children, more orphans, more defenseless people dying.

Before I boarded the helicopter in the besieged and severely bombarded city of Beirut, I visited one of the hospitals crowded with injured civilians, and listened to their cries of pains, fears and uncertainties. I need not tell you how moving that experience was, but I drew strength from the resilience of my people to come to you determined to strive so that their agony is over.

Excellencies, ladies and gentlemen, no government can survive on the ruins of a nation.

How long will it take to heal the human, social, psychological, and economic scars, and at what cost? How long and at what cost to rebuild roads, bridges, homes? Before we forget those who have perished under the weight of Israeli bombs? What future other than one of fear, frustration, financial ruin and fanaticism can stem from the rubble?

Is the value of human life less in Lebanon than that of citizens elsewhere? Are we children of a lesser God? Is an Israeli teardrop worth more than a drop of Lebanese blood?

Can the international community continue to stand by while such callous retribution by the state of Israel is inflicted upon us?

Will innocent civilians, churches, mosques, orphanages, relief supplies under Red Cross escort, people seeking shelter or fleeing their homes and villages continue to be the casualties of this barbaric and senseless war?

Is this what is called legitimate self-defense? Is this the price we pay for aspiring to build our democratic institutions? Is this the message of support for the country of diversity, freedom and tolerance?

Jan Egeland, U.N. Under-Secretary for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator has, after visiting affected area in the suburbs of Beirut, called the indiscriminate bombing a breach of humanitarian law, which is clear on the supreme obligation to protect civilians during hostilities. This obligation is also enshrined in the Rome Treaty establishing the International Criminal Court which restates the facts that, under international law, constitute war crimes. Yes, the indiscriminate shelling of cities constitutes a foreseeable and unacceptable targeting of civilians. Similarly, the bombardment of sites with alleged military significance, resulting invariably in the killing of innocent civilians, is, under international law, unjustifiable and criminal.

Israel cannot go on indefinitely disregarding international law. It must be made to pay, and we shall commence legal proceedings and spare no avenue to make Israel compensate the Lebanese people for the barbaric destruction it has inflicted and continues to inflict upon us. How, though, do you put a value to human life? What value do you place on lost limbs? While my calls for an immediate humanitarian cease-fire have gone unheeded, I have de-

clared Lebanon a disaster-stricken country in urgent need of humanitarian assistance. My Government, which had no advance knowledge of the Hezbollah crossing of the Blue Line and abduction of two Israeli soldiers and has disavowed it, condemns in the strongest possible terms the violent Israeli response and its aggression in contravention of international laws, conventions, and norms. It also rejects the claim that this aggression is in the context of the legitimate right to self-defense. The Government has also reaffirmed the commitment of Lebanon to abide by international resolutions and its determination to preserve its independence, sovereignty, and territorial integrity. It is also committed to fully respect the Blue Line. It also warned last week that the continuation of the destruction and the killing perpetrated by Israel will only aggravate the problem and threaten international peace and security, especially in the Middle East. It also reaffirmed its responsibility in safeguarding the country and its citizens, and its right and duty to extend that authority over the entire territory.

On behalf of the valiant people of Lebanon, from Beirut, Baalbeck, and Byblos, to Tyre, Sidon and Qana, to Tripoli, Zahle, Jamhour and Becharre, to the 21 villages at the southern border, declared a no-go zone by Israel, to the people of each and every town and village suffering now as we speak, I call upon you all to respond immediately, without reservation or hesitation, to my appeal for an immediate cease-fire, and provide urgent humanitarian assistance to our war-stricken country. A new Marshall plan must then be set in motion in order to help Lebanon recover as quickly as possible from the crippling effects of this unjustified onslaught valued in billions of US Dollars which is for the seventh time deliberately targeting and disabling our economy and civilian infrastructure.

The killing must stop! Now! We must work together for peace. We have seen previous Israeli aggressions on Lebanon, in 1969, '78, '82, '93, '96, and '99. They have achieved none of their stated aims. This must be the end. Returning to the status quo ante would be futile. In the name of the people of Lebanon, I call upon you all to help put an end to this human tragedy. I firmly believe that this can be achieved in the following manner:

- An immediate and comprehensive cease-fire and a declaration of agreement on the following issues:
 - a- An undertaking to release the Lebanese and Israeli prisoners and detainees through the ICRC.
 - b- The withdrawal of the Israeli army behind the Blue Line, and the return of the displaced to their villages.
 - c- A commitment from the Security Council to place the Shebaa Farms area and the Kfarshouba Hills under UN jurisdiction until border delineation and Lebanese sovereignty over them are fully settled. While in UN custody, the area will be accessible to Lebanese property owners there. Further, Israel surrenders all remaining landmine maps in South Lebanon to the UN.
 - d- The Lebanese government extends its authority over its territory through its own legitimate armed forces, such that there will be no weapons or authority other than that of the Lebanese state as stipulated in the Taef national reconciliation document.
 - e- The UN international force, operating in South Lebanon, is supplemented and enhanced in numbers, equipment, mandate and scope of operation, as needed, in order to undertake urgent humanitarian and relief work and guarantee stability and security in the south so that those who fled their homes can return.
 - f- The UN, in cooperation with the relevant parties, undertakes the necessary measures to once again put into effect the Armistice Agreement signed by Lebanon and Israel in 1949, and to insure adherence to the provisions of that agreement, as well as to explore possible amendments to or development of said provisions, as necessary.
 - g- The international community commits to support Lebanon on all levels, and to assist it in facing the tremendous burden resulting from the human, social and economic tragedy which has afflicted the country, especially in the areas of relief, reconstruction and rebuilding of the

national economy.

With goodwill and determination on all sides, the above can provide us with the necessary elements to rebuild our fractured country, reemerging as a unified Arab democratic country, a beacon of freedom, diversity and tolerance in the region. It can also be a stepping stone to achieving a just and comprehensive peace between the peoples of the Middle East. The significance of Lebanon as a model cannot be preserved and fostered if turned into a battlefield for the wars of others.

Excellencies, ladies and gentlemen

We owe our people an honorable way out of this war. We owe our people, with your support, a solution that will not allow any further destruction and will help us rebuild our nation and strengthen our democracy.

In conclusion, let me recall what the Roman historian Tacitus said in this great city two thousand years ago and which describes well what Israel is doing to Lebanon and the region today, and I quote: "***They create a desolation and call it peace***"

Our choice is clear.

We have chosen life.

We did not come to Rome only to ask for relief and support.

We came to be heard and to cry out loud our nation's right to life.

We shall not compromise our just cause or our national interests.

We are here to bear witness to our unity as a people.

We have overcome wars and destruction over the ages.

We shall rise up again.

Let that be your choice too.

Do not allow desolation to prevail

III Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701 (Resolution 1701, 2006)

Resolution 1701 (2006)

Adopted by the Security Council at its 5511th meeting, on 11 August 2006

The Security Council,

Recalling all its previous resolutions on Lebanon, in particular resolutions 425 (1978), 426 (1978), 520 (1982), 1559 (2004), 1655 (2006) 1680 (2006) and 1697 (2006), as well as the statements of its President on the situation in Lebanon, in particular the statements of 18 June 2000 (S/PRST/2000/21), of 19 October 2004 (S/PRST/2004/36), of 4 May 2005 (S/PRST/2005/17), of 23 January 2006 (S/PRST/2006/3) and of 30 July 2006 (S/PRST/2006/35),

Expressing its utmost concern at the continuing escalation of hostilities in Lebanon and in Israel since Hizbollah's attack on Israel on 12 July 2006, which has already caused hundreds of deaths and injuries on both sides, extensive damage to civilian infrastructure and hundreds of thousands of internally displaced persons,

Emphasizing the need for an end of violence, but at the same time emphasizing the need to address urgently the causes that have given rise to the current crisis, including by the unconditional release of the abducted Israeli soldiers,

Mindful of the sensitivity of the issue of prisoners and encouraging the efforts aimed at urgently settling the issue of the Lebanese prisoners detained in Israel,

Welcoming the efforts of the Lebanese Prime Minister and the commitment of the Government of Lebanon, in its seven-point plan, to extend its authority over its territory, through its own legitimate armed forces, such that there will be no weapons without the consent of the Government of Lebanon and no authority other than that of the Government of Lebanon, welcoming also its commitment to a United Nations force that is supplemented and enhanced in numbers, equipment, mandate and scope of operation, and bearing in mind its request in this plan for an immediate withdrawal of the Israeli forces from southern Lebanon,

Determined to act for this withdrawal to happen at the earliest,

Taking due note of the proposals made in the seven-point plan regarding the Shebaa farms area,

Welcoming the unanimous decision by the Government of Lebanon on 7 August 2006 to deploy a Lebanese armed force of 15,000 troops in South Lebanon as the Israeli army withdraws behind the Blue Line and to request the assistance of additional forces from the United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL) as needed, to facilitate the entry of the Lebanese armed forces into the region and to restate its intention to strengthen the Lebanese armed forces with material as needed to enable it to perform its duties,

Aware of its responsibilities to help secure a permanent ceasefire and a long-term solution to the conflict,

Determining that the situation in Lebanon constitutes a threat to international peace and security,

1. *Calls for* a full cessation of hostilities based upon, in particular, the immediate cessation by Hizbollah of all attacks and the immediate cessation by Israel of all offensive military operations;

2. Upon full cessation of hostilities, *calls upon* the Government of Lebanon and UNIFIL as authorized by paragraph 11 to deploy their forces together throughout the South and calls upon the Government of Israel, as that deployment begins, to withdraw all of its forces from southern Lebanon in parallel;

3. *Emphasizes* the importance of the extension of the control of the Government of Lebanon over all Lebanese territory in accordance with the provisions of resolution 1559 (2004) and resolution 1680 (2006), and of the relevant provisions of the Taif Accords, for it to exercise its full sovereignty, so that there will be no weapons without the consent of the Government of Lebanon and no authority other than that of the Government of Lebanon;

4. *Reiterates* its strong support for full respect for the Blue Line;

5. *Also reiterates* its strong support, as recalled in all its previous relevant resolutions, for the territorial integrity, sovereignty and political independence of Lebanon within its internationally recognized borders, as contemplated by the Israeli-Lebanese General Armistice Agreement of 23 March 1949;

6. *Calls on* the international community to take immediate steps to extend its financial and humanitarian assistance to the Lebanese people, including through facilitating the safe return of displaced persons and, under the authority of the Government of Lebanon, reopening airports and harbours, consistent with paragraphs 14 and 15, and calls on it also to consider further assistance in the future to contribute to the reconstruction and development of Lebanon;

7. *Affirms* that all parties are responsible for ensuring that no action is taken contrary to paragraph 1 that might adversely affect the search for a long-term solution, humanitarian access to civilian populations, including safe passage for humanitarian convoys, or the voluntary and safe return of displaced persons, and calls on all parties to comply with this responsibility and to cooperate with the Security Council;

8. *Calls for* Israel and Lebanon to support a permanent ceasefire and a long-term solution based on the following principles and elements:

– full respect for the Blue Line by both parties;

– security arrangements to prevent the resumption of hostilities, including the establishment between the Blue Line and the Litani river of an area free of any armed personnel, assets and weapons other than those of the Government of Lebanon and of UNIFIL as authorized in paragraph 11, deployed in this area;

– full implementation of the relevant provisions of the Taif Accords, and of resolutions 1559 (2004) and 1680 (2006), that require the disarmament of all armed groups in Lebanon, so that, pursuant to the Lebanese cabinet decision of 27 July 2006, there will be no weapons or authority in Lebanon other than that of the Lebanese State;

- no foreign forces in Lebanon without the consent of its Government;
- no sales or supply of arms and related materiel to Lebanon except as authorized by its Government;
- provision to the United Nations of all remaining maps of landmines in Lebanon in Israel's possession;

9. *Invites* the Secretary-General to support efforts to secure as soon as possible agreements in principle from the Government of Lebanon and the Government of Israel to the principles and elements for a long-term solution as set forth in paragraph 8, and expresses its intention to be actively involved;

10. *Requests* the Secretary-General to develop, in liaison with relevant international actors and the concerned parties, proposals to implement the relevant provisions of the Taif Accords, and resolutions 1559 (2004) and 1680 (2006), including disarmament, and for delineation of the international borders of Lebanon, especially in those areas where the border is disputed or uncertain, including by dealing with the Shebaa farms area, and to present to the Security Council those proposals within thirty days;

11. *Decides*, in order to supplement and enhance the force in numbers, equipment, mandate and scope of operations, to authorize an increase in the force strength of UNIFIL to a maximum of 15,000 troops, and that the force shall, in addition to carrying out its mandate under resolutions 425 and 426 (1978):

- (a) Monitor the cessation of hostilities;
- (b) Accompany and support the Lebanese armed forces as they deploy throughout the South, including along the Blue Line, as Israel withdraws its armed forces from Lebanon as provided in paragraph 2;
- (c) Coordinate its activities related to paragraph 11 (b) with the Government of Lebanon and the Government of Israel;
- (d) Extend its assistance to help ensure humanitarian access to civilian populations and the voluntary and safe return of displaced persons;
- (e) Assist the Lebanese armed forces in taking steps towards the establishment of the area as referred to in paragraph 8;
- (f) Assist the Government of Lebanon, at its request, to implement paragraph 14;

12. *Acting* in support of a request from the Government of Lebanon to deploy an international force to assist it to exercise its authority throughout the territory, authorizes UNIFIL to take all necessary action in areas of deployment of its forces and as it deems within its capabilities, to ensure that its area of operations is not utilized for hostile activities of any kind, to resist attempts by forceful means to prevent it from discharging its duties under the mandate of the Security Council, and to protect United Nations personnel, facilities, installations and equipment, ensure the security and freedom of movement of United Nations personnel, humanitarian workers and, without prejudice to the responsibility of the Government of Lebanon, to protect civilians under imminent threat of physical violence;

13. *Requests* the Secretary-General urgently to put in place measures to ensure UNIFIL is able to carry out the functions envisaged in this resolution, urges Member States to consider making appropriate contributions to UNIFIL and to respond positively to requests for assistance from the Force, and expresses its strong appreciation to those who have contributed to UNIFIL in the past;

14. *Calls upon* the Government of Lebanon to secure its borders and other entry points to prevent the entry in Lebanon without its consent of arms or related materiel and requests UNIFIL as authorized in paragraph 11 to assist the Government of Lebanon at its request;

15. *Decides* further that all States shall take the necessary measures to prevent, by their nationals or from their territories or using their flag vessels or aircraft:

(a) The sale or supply to any entity or individual in Lebanon of arms and related materiel of all types, including weapons and ammunition, military vehicles and equipment, paramilitary equipment, and spare parts for the aforementioned, whether or not originating in their territories; and

(b) The provision to any entity or individual in Lebanon of any technical training or assistance related to the provision, manufacture, maintenance or use of the items listed in subparagraph (a) above; except that these prohibitions shall not apply to arms, related material, training or assistance authorized by the Government of Lebanon or by UNIFIL as authorized in paragraph 11;

16. *Decides* to extend the mandate of UNIFIL until 31 August 2007, and expresses its intention to consider in a later resolution further enhancements to the mandate and other steps to contribute to the implementation of a permanent ceasefire and a long-term solution;

17. *Requests* the Secretary-General to report to the Council within one week on the implementation of this resolution and subsequently on a regular basis;

18. *Stresses* the importance of, and the need to achieve, a comprehensive, just and lasting peace in the Middle East, based on all its relevant resolutions including its resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973 and 1515 (2003) of 19 November 2003;

19. *Decides* to remain actively seized of the matter.

IV Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2373 (Resolution 2373, 2017)

Resolution 2373 (2017)

Adopted by the Security Council at its 8037th meeting, on 30 August 2017

The Security Council, Recalling all its previous resolutions on Lebanon, in particular resolutions 425 (1978), 426 (1978), 1559 (2004), 1680 (2006), 1701 (2006), 1773 (2007), 1832 (2008), 1884 (2009), 1937 (2010) and 2004 (2011), 2064 (2012), 2115 (2013), 2172 (2014) and 2236 (2015) as well as the statements of its President on the situation in Lebanon and the Press statement dated 19 December 2016,

Welcoming the continued progress towards genuine reactivation of the Lebanese state institutions: the election of a President of the Republic of Lebanon, the nomination of a President of the Council of Ministers, the formation of a national unity government and the adoption of a new electoral law as well as the announcement of the upcoming legislative elections in Lebanon,

Responding to the request of the Government of Lebanon to extend the mandate of the United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL) for a period of one year without amendment presented in a letter from the Lebanese Foreign Minister to the Secretary-General of 1st of August 2017 and welcoming the letter from the Secretary-General to its President of 4 August 2017 (S/2017/680) recommending this extension,

Reiterating its strong support for the territorial integrity, sovereignty and political independence of Lebanon,

Reaffirming its commitment to the full implementation of all provisions of resolution 1701 (2006), and aware of its responsibilities to help secure a permanent ceasefire and a long-term solution as envisioned in the resolution,

Expressing concern at the limited progress made towards the establishment of a permanent ceasefire and other key provisions of resolution 1701 (2006) more than ten years after its adoption, Calling upon all concerned parties to strengthen their efforts, including by exploring concrete solutions with the Special Coordinator of the Secretary-General and the UNIFIL Force Commander, to fully implement all provisions of resolution 1701 (2006) without delay,

Expressing deep concern at all violations in connection with resolution 1701 (2006) in particular the incidents which occurred on 20 April 2017 as underlined by the Secretary General in his report, commending the immediate reaction of the Lebanese authorities and recalling the importance of control of the Government of Lebanon over all Lebanese territory,

Underlining the risk that violations of the cessation of hostilities could lead to a new conflict that none of the parties or the region can afford,

Urging all parties to make every effort to ensure that the cessation of hostilities is sustained, exercise maximum calm and restraint and refrain from any action or rhetoric that could jeopardize the cessation of hostilities or destabilize the region,

Emphasizing to all parties the importance of full compliance with the prohibition on sales and supply of arms and related materiel established by resolution 1701 (2006),

Recalling the utmost importance that all parties concerned respect the Blue Line in its entirety, welcoming the continued progress in the marking of the Blue Line, and encouraging the parties to accelerate their efforts in coordination with UNIFIL, including through the tripartite mechanism, to continue working in the ongoing process to delineate and visibly mark the Blue Line in its entirety, as well as to move forward on the marking of its points of contention, as recommended by the Strategic Review,

Condemning in the strongest terms all attempts to threaten the security and stability of Lebanon,

Reaffirming its determination to ensure that no such acts of intimidation prevent UNIFIL from implementing its mandate in accordance with Security Council resolution 1701 (2006), and recalling the necessity for all parties to ensure that UNIFIL personnel are secure and their freedom of movement is fully respected and unimpeded,

Recalling the relevant principles contained in the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel, Commending the active role and dedication of the personnel of UNIFIL and expressing its strong appreciation to Member States that contribute to UNIFIL and underlining the necessity that UNIFIL has at its disposal all necessary means and equipment to carry out its mandate,

Recalling the request from the Government of Lebanon to deploy an international force to assist it to exercise its authority throughout the territory, and reaffirming UNIFIL's authority to take all necessary action in areas of operations of its forces and as it deems within its capabilities, to ensure that its area of operations is not utilized for hostile activities of any kind and to resist attempts by forceful means to prevent it from discharging its mandate,

Welcoming the crucial role played by the Lebanese Armed Forces and security forces in extending and sustaining the authority of the Government of Lebanon, in particular in southern Lebanon, and responding to other security challenges, including the threat of terrorism, and the strong international commitment to support the Lebanese Armed Forces, which has helped strengthen the capability of the Lebanese Armed Forces to provide security for Lebanon,

Welcoming the efforts of the Secretary-General to keep all peacekeeping operations, including UNIFIL, under close review, and stressing the need for the Council to pursue a rigorous, strategic approach to peacekeeping deployments,

Recognizing the need to regularly review all peacekeeping operations to ensure efficiency and effectiveness, including reviews of UNIFIL when appropriate, taking into account developments on the ground, Bearing in mind the strategic priorities and recommendations identified by the Secretary-General in his letter of 12 March 2012 (S/2012/151) as a result of the Strategic Review of UNIFIL, taking note of his letter of 8 March 2017 (S/2017/202) as a result of the most recent Strategic Review of UNIFIL, and expressing the need for a follow-up and update,

Calling upon Member States to assist the Lebanese Armed Forces as needed to enable it to perform its duties in line with resolution 1701 (2006),

Determining that the situation in Lebanon continues to constitute a threat to international peace and security,

1. Decides to extend the present mandate of UNIFIL until 31 August 2018;
2. Commends the positive role of UNIFIL, whose deployment together with the Lebanese Armed Forces has helped to establish a new strategic environment in southern Lebanon, welcomes the expansion of coordinated activities between UNIFIL and the Lebanese Armed Forces, and calls for further enhancement of this cooperation;
3. Affirms its strong continuing commitment to the existing UNIFIL mandate and calls for the full implementation of resolution 1701 (2006);
4. Reiterates its call for Israel and Lebanon to support a permanent ceasefire and a long-term solution based on the principles and elements set out in paragraph 8 of resolution 1701 (2006);
5. Reaffirms the necessity of an effective and durable deployment of the Lebanese Armed Forces in southern Lebanon and the territorial waters of Lebanon at an accelerated pace to fully implement the provisions of resolution 1701 (2006) and requests the Secretary-General to include in his future reports assessments of progress made in this regard and calls for renewed engagement of UNIFIL and the Lebanese Armed Forces in the Strategic Dialogue, which aims at carrying out analysis of ground forces and maritime assets and setting a series of benchmarks reflecting the correlation between the capacities and responsibilities of UNIFIL vis-à-vis those of the Lebanese Armed Forces, with precise timelines to be jointly and promptly elaborated by the Lebanese Armed Forces and the Secretary-General, with a view to identifying Lebanese Armed Forces progress in implementing tasks mandated in resolution 1701 (2006);
6. Welcomes in this regard the intention of the Government of Lebanon to deploy a model regiment and of an offshore patrol vessel in UNIFIL's area of operations to advance the implementation of resolution 1701 (2006) and the authority of the Lebanese State as noted in the 2016-2017 Strategic Review;
7. Urges further international support for the Lebanese Armed Forces, in response to the capabilities development plan of the Lebanese Armed Forces, as well as in the framework of the International Support Group for Lebanon, through additional and expedited assistance in areas where the Lebanese Armed Forces are most critically in need of support, including counter-terrorism and border protection;
8. Strongly calls upon all parties to respect the cessation of hostilities, to prevent any violation of the Blue Line and to respect it in its entirety and to cooperate fully with the United Nations and UNIFIL;
9. Welcomes the constructive role played by the Tripartite Mechanism in facilitating coordination and in de-escalating tensions, which has helped to further stabilize the situation along the Blue Line and build trust between the parties, and expresses in this regard strong support for the efforts of UNIFIL to engage with both parties to facilitate liaison, coordination, and practical arrangements on the ground and to continue to ensure that the Tripartite Mechanism enables the parties to discuss a wider range of issues;
10. Urges all parties to abide scrupulously by their obligation to respect the safety of UNIFIL and other United Nations personnel and to ensure that the freedom of movement of UNIFIL is

fully respected and unimpeded, in conformity with its mandate and its rules of engagement including by avoiding any course of action which endangers United Nations personnel, and in this regard, calls for further cooperation between UNIFIL and the Lebanese Armed Forces in particular regarding coordinated and adjacent patrols, welcomes the commitment of the Lebanese authorities to protect UNIFIL movements and reiterates its call for the rapid finalization of the investigation launched by Lebanon regarding the 27 May, 26 July and 9 December 2011 attacks in order to bring to justice the perpetrators of these attacks;

11. Urges all parties to cooperate fully with the Security Council and the Secretary-General to make tangible progress towards a permanent ceasefire and a long-term solution as envisioned in resolution 1701 (2006) and on all outstanding issues in the implementation of Security Council resolutions 1701 (2006), 1680 (2006) and 1559 (2004), and other relevant Security Council resolutions;

12. Urges the Government of Israel to expedite the withdrawal of its army from northern Ghajar without further delay in coordination with UNIFIL, which has actively engaged Israel and Lebanon to facilitate such a withdrawal;

13. Reaffirms its call on all States to fully support and respect the establishment between the Blue Line and the Litani River of an area free of any armed personnel, assets and weapons other than those of the Government of Lebanon and UNIFIL;

14. Acting in support of a request from the Government of Lebanon to deploy an international force to assist it to exercise its authority throughout the territory, recalls its authorization to UNIFIL to take all necessary action in areas of deployment of its forces and as it deems within its capabilities, to ensure that its area of operations is not utilized for hostile activities of any kind, to resist attempts by forceful means to prevent it from discharging its duties under the mandate of the Security Council, and to protect United Nations personnel, facilities, installations and equipment, ensure the security and freedom of movement of United Nations personnel, humanitarian workers and, without prejudice to the responsibility of the Government of Lebanon, to protect civilians under imminent threat of physical violence;

15. Requests the Secretary General to look at ways to enhance UNIFIL's efforts as regards paragraph 12 of resolution 1701 (2006) and paragraph 14 of this resolution, including ways to increase UNIFIL's visible presence, including through patrols and inspections, within its existing mandate and capabilities;

16. Recalls the decision that UNIFIL shall assist the government of Lebanon, at its request, as set out in paragraph 14 of resolution 1701 (2006) and within its capabilities, to implement resolution 1701 (2006);

17. Welcomes the efforts being undertaken by UNIFIL to implement the Secretary-General's zero-tolerance policy on sexual exploitation and abuse and to ensure full compliance of its personnel with the United Nations code of conduct, requests the Secretary-General to continue to take all necessary action in this regard and to keep the Security Council informed, and urges troop-contributing countries to take preventive and disciplinary action to ensure that such acts are properly investigated and punished in cases involving their personnel;

18. Requests the Secretary-General to continue to report to the Council on the implementation of resolution 1701 (2006), every four months, or at any time as he deems appropriate, and to include in his reporting a prompt and detailed breakdown of all resolution 1701 (2006) violations, prompt and detailed reports on violations of the sovereignty of Lebanon, prompt and detailed reports on the restrictions to UNIFIL's freedom of movement, reports on specific areas where UNIFIL does not access and on the reasons behind these restrictions, potential

risks to the cessation of hostilities and UNIFIL's response as well as reports on the implementation of the recommendations of the 2016-2017 Strategic review and on additional identified efficiencies to most appropriately fulfil its mandated tasks; requests the Secretary-General to further develop a reporting mechanism in order to provide concrete and detailed information on the aforementioned issues to the Council;

19. Stresses the importance of, and the need to achieve, a comprehensive, just and lasting peace in the Middle East, based on all its relevant resolutions including its resolutions 242 (1967) of 22 November 1967, 338 (1973) of 22 October 1973, 1515 (2003) of 19 November 2003 and 1850 (2008) of 16 December 2008;

20. Decides to remain actively seized of the matter

V UNIFIL-SOFA

No. 32413

UNITED NATIONS and LEBANON

Agreement on the status of the United Nations Interim Force
in Lebanon. Signed at Beirut on **15 December 1995**

Authentic text: English.

Registered ex officio on 15 December 1995.

ORGANISATION DES NATIONS UNIES

et

LIBAN

Accord relatif au statut de la Force intérimaire des Nations
Unies au Liban. Signé à Beyrouth le 15 décembre 1995

Texte authentique : anglais.

Enregistré d'office le 15 décembre 1995.

**AGREEMENT' BETWEEN THE UNITED NATIONS AND THE GOVERNMENT
OF LEBANON ON THE STATUS OF THE UNITED
NATIONS INTERIM FORCE IN LEBANON**

The United Nations and the Government of Lebanon agree that the status of the United Nations Interim Force in Lebanon will be regulated in accordance with the following provisions:

I. DEFINITIONS

1. For the purpose of the present agreement the following definitions shall apply:

(a) "UNIFIL" means the United Nations Interim Force in Lebanon established pursuant to Security Council resolutions 425 (1978) and 426 (1978) of 19 March 1978, with the terms of reference as described in the report of the Secretary-General of 19 March 1978 (S/12611) which was approved by the Security Council in the abovementioned resolution 426 (1978). Under subsequent Security Council resolutions, UNIFIL has been further extended. For the purposes of this Agreement UNIFIL shall consist of:

(i) the "Force Commander" of UNIFIL appointed by the Secretary-General with the consent of the Security Council. Any reference to the Force Commander in this Agreement shall, except in paragraph 24, include any member of UNIFIL to whom he delegates a specified function or authority;

(ii) a "civilian element" consisting of United Nations officials and other persons assigned by the Secretary-General to assist the Force Commander or made available by participating States to serve as a part of UNIFIL. The civilian element also includes military observers of the United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO), who are assigned, in accordance with the Secretary-General's report concerning the terms of reference of UNIFIL

(S/12611) to assist UNIFIL in the fulfilment of its task and are placed under the operational control of the Force Commander;

(iii) a "military element" consisting of military and civilian personnel made available by participating states to serve as a part of UNIFIL.

(b) a "member of UNIFIL" means any member of the civilian or military element but unless specifically stated otherwise does not include locally recruited personnel;

(c) "Participating State" means a state contributing personnel to any of the abovementioned elements of UNIFIL;

(d) "Government" means the Government of Lebanon, including all competent local authorities;

(e) "Convention" means the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations adopted by the General Assembly of the United Nations on 13 February 1946.

II. APPLICATION OF THE PRESENT AGREEMENT

2. Unless specifically provided otherwise, the provisions of the present Agreement and any obligation undertaken by the Government or any privilege, immunity, facility or concession granted to UNIFIL or any member thereof apply throughout Lebanon.

III. APPLICATION OF THE CONVENTION

3. UNIFIL, its property, funds and assets, and its members, including the Force Commander, shall enjoy the privileges and immunities specified in the present Agreement as well as those provided for in the Convention, to which Lebanon is a Party.

4. Article II of the Convention, which applies to UNIFIL, shall also apply to the property, funds and assets of participating States used in connection with UNIFIL.

IV. STATUS OF UNIFIL

5. UNIFIL and its members shall refrain from any action or activity incompatible with the impartial and international nature of their duties or inconsistent with the spirit of the present arrangements. The Force Commander shall take all appropriate measures to ensure the observance of those obligations.

6. The Government undertakes to respect the exclusively international nature of UNIFIL.

7. Without prejudice to the mandate of UNIFIL and its international status:

(a) The United Nations shall ensure that UNIFIL shall conduct its operations in Lebanon with full respect for the principles and spirit of the general conventions applicable to the conduct of military personnel. These international conventions include the four Geneva Conventions of 12 August 1949 and their Additional Protocols of 8 June 1977 and the UNESCO Convention of 14 May 1954 on the Protection of Cultural Property in the event of armed conflict;

(b) The Government undertakes to treat at all times the military and civilian personnel of UNIFIL with full respect for the principles and spirit of the general international conventions applicable to the treatment of military and civilian personnel. These international conventions

include the Four Geneva Conventions of 12 April 1949 and their Additional Protocols of 8 June 1977.

UNIFIL and the Government shall therefore ensure that members of their respective military and civilian personnel are fully acquainted with the principles and spirit of the above-mentioned international instruments.

United Nations flag and vehicle markings

8. UNIFIL shall enjoy the right to display the United Nations flag at or on its headquarters, camps or other premises, vehicles, vessels and otherwise as decided by the Force Commander. Other flags or pennants may be displayed only in exceptional cases. In these cases, UNIFIL shall give sympathetic consideration to observations or requests of the Government.

9. Vehicles, vessels and aircraft of UNIFIL shall carry a distinctive United Nations identification, which shall be notified to the Government.

Communications

10. UNIFIL shall enjoy the facilities in respect to communications provided in article III of the Convention and shall, in co-ordination with the Government, use such facilities as may be required for the performance of its task. Issues with respect to communications which may arise and which are not specifically provided for in the present Agreement shall be dealt with pursuant to the relevant provisions of the Convention.

11. Subject to the provisions of paragraph 10:

(a) UNIFIL shall have authority to install and operate radio sending and receiving stations as well as satellite systems to connect appropriate points within the territory of Lebanon with each other and with United Nations offices in other countries, and to exchange traffic with United Nations offices in other countries, and to exchange traffic with the United Nations global telecommunications network. The telecommunication services shall be operated in accordance with the International Telecommunication Convention' and Regulations and the frequencies on which any such station may be operated shall be decided upon in co-operation with the Government and shall be communicated by the United Nations to the International Frequency Registration Board.

(b) UNIFIL shall enjoy, within the territory of Lebanon, the right to unrestricted communication by radio (including satellite, mobile and hand-held radio), telephone, telegraph, facsimile or any other means, and of establishing the necessary facilities for maintaining such communications within and between premises of UNIFIL, including the laying of cables and land lines and the establishment of fixed and mobile radio sending, receiving and repeater stations. The frequencies on which the radio will operate shall be decided upon in co-operation with the Government. It is understood that connections with the local system of telegraphs, telex and telephones may be made only after consultation and in accordance with arrangements with the Government, it being further understood that the use of the local system of telegraphs, telex and telephones will be charged at the most favourable rate.

(c) UNIFIL may make arrangements through its own facilities for the processing and transport of private mail addressed to or emanating from members of UNIFIL. The Government shall be informed of the nature of such arrangements and shall not interfere with or apply censorship to the mail of UNIFIL or its members. In the event that postal arrangements applying to private mail of members of UNIFIL are extended to transfer of currency or the transport of

packages and parcels, the conditions under which such operations are conducted shall be agreed with the Government.

Travel and transport

12. UNIFIL and its members shall enjoy, together with its vehicles, vessels, aircraft and equipment, freedom of movement throughout Lebanon. That freedom shall, with respect to large movements of personnel, stores or vehicles through airports or on railways or roads used for general traffic within Lebanon, be co-ordinated with the Government. The Government undertakes to supply UNIFIL, where necessary, with maps and other information, including locations of mine fields and other dangers and impediments, which may be useful in facilitating its movements.

13. Vehicles, including all military vehicles, vessels and aircraft of UNIFIL shall not be subject to registration or licensing by the Government provided that all such vehicles shall carry the third party insurance required by relevant legislation.

14. UNIFIL may use roads, bridges, canals and other waters, port facilities and airfields without the payment of dues, tolls or charges, including wharfage charges. However, UNIFIL will not claim exemption from charges which are in fact charges for services rendered.

Privileges and immunities of UNIFIL

15. UNIFIL, as a subsidiary organ of the United Nations, enjoys the status, privileges and immunities of the United Nations in accordance with the Convention. The provision of article II of the Convention which applies to UNIFIL shall also apply to the property, funds and assets of participating States used in Lebanon in connection with the national contingents serving in UNIFIL, as provided for in paragraph 4 of the present Agreement. The Government recognizes the right of UNIFIL in particular:

(a) To import, free of duty or other restrictions, equipment, provisions, supplies and other goods which are for the exclusive and official use of UNIFIL or for resale in the commissaries provided for hereinafter;

(b) To establish, maintain and operate commissaries at its headquarters, camps and posts for the benefit of the members of UNIFIL, but not of locally recruited personnel. Such commissaries may provide goods of a consumable nature and other articles to be specified in advance. The Force Commander shall take all necessary measures to prevent abuse of such commissaries and the sale or resale of such goods to persons other than members of UNIFIL, and he shall give sympathetic consideration to observations or requests of the Government concerning the operation of the commissaries;

(c) To clear ex customs and excise warehouse, free of duty or other restrictions, equipment, provisions, supplies and other goods which are for the exclusive and official use of UNIFIL or for resale in the commissaries provided for above;

(d) To re-export or otherwise dispose of such equipment, as far as it is still usable, all unconsumed provisions, supplies and other goods so imported or cleared ex customs and excise warehouse which are not transferred, or otherwise disposed of, on terms and conditions to be agreed upon, to the competent local authorities of Lebanon, or to an entity nominated by them.

To the end that such importation, clearances; transfer or exportation may be effected with the least possible delay, a mutually satisfactory procedure, including documentation, shall be agreed between UNIFIL and the Government at the earliest possible date.

V. FACILITIES FOR UNIFIL

Premises required for conducting the operational and administrative activities of UNIFIL operation and for accommodating members of UNIFIL

16. The Government of Lebanon shall provide without cost to UNIFIL and in agreement with the Force Commander such areas for headquarters, camps or other premises as may be necessary for the conduct of the operational and administrative activities of UNIFIL and for the accommodation of the members of UNIFIL. Without prejudice to the fact that all such premises remain Lebanese territory, they shall be inviolable and subject to the exclusive control and authority of the United Nations. Where United Nations troops are co-located with the Lebanese military personnel, a permanent, direct and immediate access by UNIFIL to those premises shall be guaranteed.

17. The Government undertakes to assist UNIFIL as far as possible in obtaining and making available, where applicable, water, electricity and other facilities free of charge, or, where this is not possible, at the most favourable rate, and in the case of interruption or threatened interruption of service, to give as far as is within its powers the same priority to the needs of UNIFIL as to essential government services. Where such utilities or facilities are not provided free of charge, payment shall be made by UNIFIL on terms to be agreed with the competent authority. UNIFIL shall be responsible for the maintenance and upkeep of facilities so provided.

18. UNIFIL shall have the right, where necessary, to generate, within its premises, electricity for its use and to transmit and distribute such electricity.

19. The United Nations alone may consent to the entry of any government officials or of any other person not member of UNIFIL to such premises.

Provisions, supplies and services: sanitary arrangements

20. The Government undertakes to assist UNIFIL as far as possible in obtaining equipment, provisions, supplies and other goods and services from local sources required for its subsistence and operations. In making purchases on the local market, UNIFIL shall, on the basis of observations made and information provided by the Government in that respect, avoid any adverse effect on the local economy. The Government shall exempt UNIFIL from any taxes or duties in respect of all official local purchases.

21. UNIFIL and the Government shall co-operate with respect to sanitary services and shall extend to each other the fullest co-operation in matters concerning health, particularly with respect to the control of communicable diseases, in accordance with international conventions.

Recruitment of local personnel

22. UNIFIL may recruit locally such personnel as it requires. Upon the request of the Force Commander, the Government undertakes to facilitate the recruitment of qualified local staff

by UNIFIL and to accelerate the process of such recruitment. The terms and conditions of employment for locally recruited personnel shall be prescribed by the Force Commander.

Currency

23. The Government undertakes to make available to UNIFIL against reimbursement in mutually acceptable currency, Lebanese pounds required for the use of UNIFIL, including the pay of its members, at the rate of exchange most favourable to UNIFIL.

VI. STATUS OF THE MEMBERS OF UNIFIL

Privileges and immunities

24. The Force Commander and such high-ranking members of UNIFIL as may be agreed upon with the Government shall have the status specified in sections 19 and 27 of the Convention, provided that the privileges and immunities therein referred to shall be those accorded to diplomatic envoys by international law.

25. Members of the United Nations Secretariat assigned to the civilian element to serve with UNIFIL remain officials of the United Nations entitled to the privileges and immunities of articles V and VII of the Convention.

26. Military observers and civilian personnel other than United Nations officials, assigned to UNIFIL, whose names are for the purpose notified to the Government by the Force Commander shall be considered as experts on mission within the meaning of article VI of the Convention.

27. Military personnel of national contingents assigned to the military element of UNIFIL shall have the privileges and immunities specifically provided for in the present Agreement.

28. Unless otherwise specified in the present Agreement, locally recruited members of UNIFIL shall enjoy the immunities concerning official acts and exemption from taxation and national service obligations provided for in sections 18 (a), (b) and (c) of the Convention.

29. Members of UNIFIL shall be exempt from taxation on the pay and emoluments received from the United Nations or from a participating State and any income received from outside Lebanon. They shall also be exempt from all other direct taxes, except municipal rates for services enjoyed, and from all registration fees and charges.

30. Members of UNIFIL shall have the right to import free of duty their personal effects in connection with their arrival to Lebanon. They shall be subject to the laws and regulations of Lebanon governing customs and foreign exchange with respect to personal property not required by them by reason of their presence in Lebanon with UNIFIL. Special facilities will be granted by the Government for the speedy processing of entry and exit formalities for all members of UNIFIL, including the military element, upon prior written notification. On departure from Lebanon, members of UNIFIL may, notwithstanding the above-mentioned exchange regulations, take with them such funds as the Force Commander certifies were received in pay and emoluments from the United Nations or from a participating State and are a reasonable residue thereof. Special arrangements shall be made for the implementation of the present provisions in the interests of the Government and the members of UNIFIL.

31. The Force Commander shall co-operate with the Government and shall render all assistance within his power in ensuring the observance of the customs and fiscal laws and regulations of Lebanon by the members of UNIFIL in accordance with the present Agreement.

Entry, residence and departure

32. The Force Commander and members of UNIFIL shall, whenever so required by the Force Commander, have the right to enter into, reside in and depart from Lebanon.

33. The Government of Lebanon undertakes to facilitate the entry into and departure from Lebanon of the Force Commander and members of UNIFIL and shall be kept informed of such movement. For that purpose, the Force Commander and members of UNIFIL shall be exempt from passport and visa regulations and immigration inspection and restrictions on entering into or departing from Lebanon. They shall also be exempt from any regulations governing the residence of aliens in Lebanon, including registration, but shall not be considered as acquiring any right to permanent residence or domicile in Lebanon.

34. For the purpose of such entry or departure, members of UNIFIL shall only be required to have: (a) an individual or collective movement order issued by or under the authority of the Force Commander or any appropriate authority of a participating State; and (b) a personal identity card issued in accordance with paragraph 35 of the present Agreement, except in the case of first entry, when the personal identity card issued by the appropriate authorities of a participating State shall be accepted in lieu of the said identity card.

Identification

35. The Force Commander shall issue to each member of UNIFIL before or as soon as possible after such member's first entry into Lebanon, as well as to all locally recruited personnel, a numbered identity card, which shall show full name, date of birth, title or rank, service (if appropriate) and photograph. Except as provided for in paragraph 34 of the present Agreement, such identity card shall be the only document required of a member of UNIFIL.

36. Members of UNIFIL as well as locally recruited personnel shall be required to present, but not to surrender, their UNIFIL identity cards upon demand of an appropriate official of the Government.

Uniform and arms

37. Military members of UNIFIL shall wear, while performing official duties, the national military uniform of their respective States with standard United Nations accoutrements. United Nations Security Officers and Field Service Officers may wear the United Nations uniform. The wearing of civilian dress by the above-mentioned members of UNIFIL may be authorized by the Force Commander at other times. Military members of UNIFIL and United Nations Security Officers designated by the Force Commander may possess and carry arms while on duty in accordance with their orders.

Permits and licences

38. The Government agrees to accept as valid, without tax or fee, a permit or licence issued by the Force Commander for the operation by any member of UNIFIL, including locally recruited personnel, of any UNIFIL transport or communication equipment and for the practice of any profession or occupation in connection with the functioning of UNIFIL, provided that no licence to drive a vehicle or pilot an aircraft shall be issued to any person who is not already in possession of an appropriate and valid licence.

39. Without prejudice to the provisions of paragraph 37, the Government further agrees to accept as valid, without tax or fee, a permit or licence issued by the Force Commander to a

member of UNIFIL for the carrying or use of firearms or ammunition in connection with the functioning of UNIFIL.

Military police. Arrest and transfer of custody, and mutual assistance

40. The Force Commander shall take all appropriate measures to ensure the maintenance of discipline and good order among members of UNIFIL, as well as locally recruited personnel. To this end personnel designated by the Force Commander shall police the premises of UNIFIL and such areas where its members are deployed. Elsewhere such personnel shall be employed only subject to arrangements with the Government and in liaison with it in so far as such employment is necessary to maintain discipline and order among members of UNIFIL.

41. The military police of UNIFIL shall have the power of arrest over the military members of UNIFIL. Military personnel placed under arrest outside their own contingent areas shall be transferred to their contingent Commander for appropriate disciplinary action. The personnel mentioned in paragraph 40 above may take into custody any other person on the premises of UNIFIL. Such other person shall be delivered immediately to the nearest appropriate official of the Government for the purpose of dealing with any offence or disturbance on such premises.

42. Subject to the provisions of paragraphs 24 and 26, officials of the Government may take into custody any member of UNIFIL:

(a) When so requested by the Force Commander; or

(b) When such a member of UNIFIL is apprehended in the commission or attempted commission of a criminal offence. Such person shall be delivered immediately, together with any weapons or other item seized, to the nearest appropriate representative of UNIFIL, where after the provision of paragraph 47 shall apply *mutatis mutandis*.

43. When a person is taken into custody under paragraph 41 or paragraph 42 (b), UNIFIL or the Government, as the case may be, may make a preliminary interrogation but may not delay the transfer of custody. Following such transfer, the person concerned shall be made available upon request to the arresting authority for further interrogation.

44. UNIFIL and the Government shall assist each other in carrying out all necessary investigations into offences in respect of which either or both have an interest, in the production of witnesses and in the collection and production of evidence, including the seizure of and, if appropriate, the handing over of items connected with an offence. The handing over of any such items may be made subject to their return within the terms specified by the authority delivering them. Each shall notify the other of the disposition of any case in the outcome of which the other may have an interest or in which there has been a transfer of custody under the provisions of paragraphs 41-43.

45. The Government shall ensure the prosecution of persons subject to its criminal jurisdiction who are accused of acts in relation to UNIFIL or its members which, if committed in relation to the forces of the Government, would have rendered such acts liable to prosecution.

Jurisdiction

46. All members of UNIFIL including locally recruited personnel shall be immune from legal process in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity. Such immunity shall continue even after they cease to be members of or employed by UNIFIL and after the expiration of the other provisions of the present Agreement.

47. Should the Government consider that any member of UNIFIL has committed a criminal offence, it shall promptly inform the Force Commander and present to him any evidence available to it. Subject to the provisions of paragraph 24:

(a) If the accused person is a member of the civilian element or a civilian member of the military element, the Force Commander shall conduct any necessary supplementary inquiry and then agree with the Government whether or not criminal proceedings should be instituted. Failing such agreement, the question shall be resolved as provided in paragraph 52 of the present Agreement.

(b) Military members of the military element of UNIFIL shall be subject to the exclusive jurisdiction of their respective participating States in respect of any criminal offences which may be committed by them in Lebanon.

48. If any civil proceeding is instituted against a member of UNIFIL before any court of Lebanon, the Force Commander shall be notified immediately, and he shall certify to the court whether or not the proceeding is related to the official duties of such member:

(a) If the Force Commander certifies that the proceeding is related to official duties, such proceeding shall be discontinued and the provisions of paragraph 50 of the present Agreement shall apply.

(b) If the Force Commander certifies that the proceeding is not related to official duties, the proceeding may continue. If the Force Commander certifies that a member of UNIFIL is unable because of official duties or authorized absence to protect his interests in the proceeding, the court shall at the defendant's request suspend the proceeding until the elimination of the disability, but for not more than ninety days. Property of a member of UNIFIL that is certified by the Force Commander to be needed by the defendant for the fulfilment of his official duties shall be free from seizure for the satisfaction of a judgement, decision or order. The personal liberty of a member of UNIFIL shall not be restricted in a civil proceeding, whether to enforce a judgement, decision or order, to compel an oath or for any other reason.

Deceased members

49. The Force Commander shall have the right to take charge of and dispose of the body of a member of UNIFIL who dies in Lebanon, as well as that member's personal property located within Lebanon, in accordance with United Nations procedures.

VII. SETTLEMENT OF DISPUTES

50. Except as provided in paragraph 52, any dispute or claim of a private law character to which UNIFIL or any member thereof is a party and over which the courts of Lebanon do not have jurisdiction because of any provision of the present Agreement, shall be settled by a standing claims commission to be established for that purpose. One member of the commission shall be appointed by the Secretary-General of the United Nations, one member by the Government and a chairman jointly by the Secretary-General and the Government. If no agreement as to the chairman is reached within thirty days of the appointment of the first member of the commission, the President of the International Court of Justice may, at the request of either the Secretary-General of the United Nations or the Government, appoint the chairman. Any vacancy on the commission shall be filled by the same method prescribed for the original appointment, provided that the thirty-day period there prescribed shall start as soon as there is a vacancy in the chairmanship. The commission shall determine its own procedures, provided that any two members shall constitute a quorum for all purposes (except for

a period of thirty days after the creation of a vacancy) and all decisions shall require the approval of any two members. The awards of the commission shall be final and binding, unless the Secretary-General of the United Nations and the Government permit an appeal to a tribunal established in accordance with paragraph

52. The awards of the commission shall be notified to the parties and, if against a member of UNIFIL, the Force Commander or the Secretary-General of the United Nations shall use his best endeavours to ensure compliance.

51. Disputes concerning the terms of employment and conditions of service of locally recruited personnel shall be settled by the administrative procedures to be established by the Force Commander.

52. Any other dispute between UNIFIL and the Government, and any appeal that both of them agree to allow from the award of the claims commission established pursuant to paragraph 50 shall, unless otherwise agreed by the parties, be submitted to a tribunal of three arbitrators. The provisions relating to the establishment and procedures of the claims commission shall apply, *mutatis mutandis*, to the establishment and procedures of the tribunal. The decisions of the tribunal shall be final and binding on both parties.

53. All differences between the United Nations and the Government of Lebanon arising out of the interpretation or application of the present arrangements which involve a the procedure of section 30 of the Convention.

VIII. SUPPLEMENTAL ARRANGEMENTS

54. The Force Commander and the Government may conclude supplemental arrangements to the present Agreement.

IX. LIAISON

55. The Force Commander and the Government shall take appropriate measures to ensure close and reciprocal liaison at every appropriate level.

X. MISCELLANEOUS PROVISIONS

56. Wherever the present Agreement refers to the privileges, immunities and rights of UNIFIL and to the facilities provided to UNIFIL, the Government shall have the ultimate responsibility for the implementation and fulfilment of such privileges, immunities, rights and facilities by the appropriate local Lebanese authorities.

57. The present Agreement shall apply provisionally upon signature by the United Nations and the Government and shall enter into force upon its ratification by the Government in accordance with the Lebanese constitutional requirements.

58. The present Agreement shall remain in force until the departure of the final element of UNIFIL from Lebanon except that:

(a) The provisions of paragraphs 46, 52 and 53 shall remain in force;

(b) The provisions of paragraph 50 shall remain in force until all claims have been settled that arose prior to the termination of the present Agreement and were submitted prior to or within three months of such termination.

Done at Beirut on the 450 day of December 1995 in two original copies in English. For the United Nations: For the Government of Lebanon:
Major General S. F. WOZNIAK FARES BOUEZ
Force Commander Minister for Foreign Affairs

VI Suomen ja YK:n välinen yhteistyöpöytäkirja

YHTEISTYÖPÖYTÄKIRJA Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL)

Ottaen huomioon, että Yhdistyneiden Kansakuntien operaatio Libanonissa (UNIFIL) perustettiin Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 19 päivänä maaliskuuta 1978 päivätyillä päätöslauselmilla 425 ja 426 (1978) ja 11 päivänä elokuuta 2006 päivätyillä päätöslauselmalla 1701;

Ottaen huomioon, että Suomen hallitus (jäljempänä "hallitus") on Yhdistyneiden Kansakuntien pyynnöstä suostunut antamaan monitoimiselle pioneeriyksikölle henkilöitä, varusteita ja palveluita avustukseen Yhdistyneiden Kansakuntien operaatiota Libanonissa (UNIFIL) sen tehtävän suorittamisessa;

Ottaen huomioon, että Yhdistyneet Kansakunnat ja hallitus haluavat sopia avustuksen ehdoista;

Tämän johdosta Yhdistyneet Kansakunnat ja hallitus (jäljempänä yhteisesti "sopimuspuolet") sopivat seuraavaa:

1 artikla *Määritelmät*

1. Tässä yhteistyöpöytäkirjassa noudatetaan F liitteessä lueteltuja määritelmiä.

2 artikla *Pöytäkirjan muodostavat asiakirjat*

2.1. Tämä asiakirja liitteineen muodostaa sopimuspuolten välisen yhteistyöpöytäkirjan (jäljempänä "pöytäkirja") henkilöstön antamisesta Libanonissa toimivan Yhdistyneiden Kansakuntien operaation (UNIFIL) tukemiseksi.

2.2. *Liitteet:*

A liite: Henkilöstö

1. Vaatimukset
 2. Korvaus
 3. Henkilöstön yleiset ehdot
- A liitteen 1 lisäys: Sotilaan varustus –
Operaatiokohtaiset vaatimukset

B liite: Hallituksen toimittama merkittävä materiaali

1. Vaatimukset ja korvaushinnat
2. Merkittävää materiaalia koskevat yleiset

ehdot

3. Todentaminen ja ohjaaminen
 4. Kuljetus
 5. Operaatiokohtaiset käyttökertoimet
 6. Menetykset ja vahingot
 7. Menetykset ja vahingot kauttakulun aikana
 8. Erityistapausten materiaali
 9. Vastuu yhden joukkojen luovuttajan omistamalle ja toisen joukkojen luovuttajan käyttämälle merkittävälle materiaalille aiheutuneista vahingoista
- B liitteen 1 lisäys – Erityistapausten korvaukset

C liite: Hallituksen omavaraisuus

1. Vaatimukset ja korvaushinnat
2. Omavaraisuuden yleiset ehdot
3. Todentaminen ja ohjaaminen
4. Kuljetus
5. Operaatioon liittyvät käyttökertoimet
6. Menetykset ja vahingot

C liitteen 1 lisäys – Omavaraisuuteen kuuluvien palvelujen vastuunjako

D liite: Merkittävän materiaalin suoritusstandardit

E liite: Omavaraisuuden suoritusstandardit

F liite: Määritelmät

G liite: Ohjeet (muistio) joukkojen luovuttajille¹

3 artikla

Tarkoitus

3. Tämän pöytäkirjan tarkoituksena on vahvistaa hallinnolliset, logistiset ja rahoitusta koskevat ehdot, jotka sääntelevät henkilöstön, materiaalin ja palveluiden antamista hallitukselta UNIFIL-operaation tueksi.

4 artikla

Soveltaminen

4. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan yhdessä joukkojen luovuttajille annettujen ohjeiden (muistio) kanssa.

5 artikla

Hallituksen osallistuminen

5.1. Hallitus antaa UNIFIL-operaation käyttöön A liitteessä mainitun henkilöstön. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä henkilöstö on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.

5.2. Hallitus toimittaa UNIFIL-operaation käyttöön B liitteessä mainitun merkittävän materiaalin. Hallitus varmistaa, että merkittävä materiaali ja siihen liittyvä vähemmän merkittävä materiaali täyttävät D liitteessä mainitut suoritusstandardit sen ajan, jonka materiaali on UNIFIL-operaation käytössä. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä materiaali on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.

5.3. Hallitus toimittaa UNIFIL-operaation käyttöön vähemmän merkittävän materiaalin ja muut kulutushyödykkeet, jotka liittyvät C liitteessä mainittuun omavaraisuuteen. Hallitus varmistaa, että vähemmän merkittävä materiaali ja kulutushyödykkeet täyttävät E liitteessä mainitut suoritusstandardit sen ajan, jonka materiaali on UNIFIL-operaation käytössä. Tässä pöytäkirjassa mainitun tason ylittävä materiaali on kansallisella vastuulla, eivätkä sitä koske korvaukset tai muut Yhdistyneiden Kansakuntien tuet.

6 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien korvaukset ja tuki

6.1. Yhdistyneet Kansakunnat maksaa hallitukselle tämän pöytäkirjan nojalla annetusta henkilöstöstä korvauksen A liitteen 2 artiklassa mainittujen korvaushintojen mukaisesti.

6.2. Yhdistyneet Kansakunnat maksaa hallitukselle korvauksen merkittävästä materiaalista B liitteen mukaisesti. Merkittävän materiaalin korvausta alennetaan siinä tapauksessa, että materiaali ei täytä D liitteessä asetettuja suoritusstandardeja tai siinä tapauksessa, että materiaali-luetteloä supistetaan.

6.3. Yhdistyneet Kansakunnat maksaa hallitukselle korvauksen omavaraisuuteen kuuluvista tavaroista ja palveluista C liitteessä mainittujen korvaushintojen ja tasojen mukaisesti. Omavaraisuuden korvausta alennetaan siinä tapauksessa, että joukko - osasto ei täytä E liitteessä asetettuja suoritusstandardeja tai siinä tapauksessa, että omavaraisuuden tasoa lasketaan.

6.4. Joukkojen kustannukset korvataan täysimääräisesti henkilöstön poistumiseen saakka.

6.5. Merkittävä materiaali korvataan täysimääräisesti siihen saakka, kun joukkojen luovuttaja lopettaa toiminnan tai operaatio päättyy, ja sen jälkeen materiaalin lähtöpäivään saakka 50-prosenttisesti tässä pöytäkirjassa mainituista korvaushinnoista laskettuna.

6.6. Omavaraisuuden kustannukset korvataan täysimääräisesti siihen saakka, kun joukkojen luovuttaja lopettaa toiminnan tai operaatio päättyy, ja sen jälkeen alennettuna 50 prosentilla tässä pöytäkirjassa mainituista korvaushinnoista laskettuna jäljellä olevan joukkojen vahvuuden mukaan, kunnes joukko-osaston koko henkilöstö on poistunut operaation alueelta.

6.7. Kun Yhdistyneet Kansakunnat neuvottelee sopimuksen materiaalin kotiuttamisesta ja kuljetusajoneuvo saapuu sen jälkeen, kun 14 päivän lisäaika arvioidusta saapumispäivästä lukien on kulunut umpeen, Yhdistyneet Kansakunnat korvaa joukkojen luovuttajalle korvauksen pääomavuokrauksen korvaushintoja noudattaen arvioidusta saapumispäivästä todelliseen saapumispäivään saakka.

7 artikla

Yleiset ehdot

7. Sopimuspuolet sopivat, että hallituksen osallistumista samoin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien tukea koskevat sovellettavissa liitteissä asetetut yleiset ehdot.

8 artikla

Eriyiset ehdot

8.1. Ympäristöolosuhdekerroin: 0,5 %

8.2. Operaation intensiteettikerroin: 0 %

8.3. Vihollisuus/pakkohylkäämiskerroin: 2,3 %

8.4. Lisäkuljetuskerroin: Kotimaan lähtöpaikan ja operaatioalueen tulopaikan välinen matka on arvioitu 8 255 kilometriksi. Kerroin on 2,25 % korvaushinnoista.

8.5. Seuraavat sijainnit on sovittu alkuperäiseksi sijaintipaikaksi, lähtöpaikaksi ja tulopaikaksi henkilöstön ja materiaalin siirtoihin tarvittavia kuljetusjärjestelyjä varten:

Joukot:

Tulo/lähtölentokenttä/satama: Pori, Suomi

Tulo/lähtölentokenttä/satama (operaatioalueella): Beirut, Libanon

Huomautus: Joukot voidaan palauttaa muuhun joukkojen luovuttajan nimeämään paikkaan, mutta Yhdistyneiden Kansakuntien enimmäiskustannuksiksi lasketaan kustannukset sovittuun alkuperäiseen sijaintipaikkaan saakka. Jos rotaation yhteydessä joukot kuljetetaan eri lähtösatamasta, tämä satama katsotaan näiden joukkojen sovituksi tulosatamaksi.

Materiaali:

Alkuperäinen sijaintipaikka: Säkyä, Suomi

Lastaus/purkupaikka: Rauma, Suomi

Lastaus/purkupaikka (operaatioalueella): Beirut, Libanon

9 artikla

Kolmansien osapuolten korvausvaatimukset

9. Yhdistyneet Kansakunnat on vastuussa kolmansien osapuolten esittämien korvausvaatimusten käsittelystä, kun omaisuuden menetyksen tai vahingon, kuolemantapauksen tai henkilövahingon aiheuttaa hallituksen antama henkilöstö tai materiaali palvelun aikana tai tämän pöytäkirjan mukaisen muun toimenpiteen tai toiminnan aikana. Hallitus on kuitenkin vastuussa korvausvaatimusten käsittelystä silloin, kun menetykset, vahinko, kuolemantapaus tai henkilövahinko johtuu hallituksen antaman henkilöstön törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta.

10 artikla

Korvaus

10. Hallitus korvaa Yhdistyneille Kansakunnille Yhdistyneiden Kansakuntien omistaman materiaalin ja omaisuuden menetykset ja vahingon, jonka hallituksen antamahenkilöstö tai materiaali on aiheuttanut, jos menetykset tai vahinko (a) ei tapahtunut palvelun aikana tai tämän pöytäkirjan mukaisen muun toimenpiteen tai toiminnan aikana, tai (b) johtui hallituksen antaman henkilöstön törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisesta teosta.

11 artikla

Täydentävät järjestelyt

11. Sopimuspuolet voivat sopia kirjallisesti tätä pöytäkirjaa täydentävistä järjestelyistä.

12 artikla
Muutokset

12. Kumpi tahansa sopimuspuoli voi tehdä aloitteen Yhdistyneiden Kansakuntien korvausten alaisen osallistumistason tai kansallisen tuen tason tarkistamisesta operaation ja hallituksen operatiivisten vaatimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi. Tätä pöytäkirjaa voidaan muuttaa vain Yhdistyneiden Kansakuntien ja hallituksen välisellä kirjallisella sopimuksella.

13 artikla
Riitojenratkaisu

13.1. UNIFIL-operaatioon perustetaan mekanismi, jonka tarkoituksena on käsitellä ja ratkaista sovinnollisesti neuvottelemalla yhteistyön hengessä tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat riidat. Riitojenratkaisumekanismi on kaksivaiheinen:

(a) Ensimmäinen vaihe: Hallintojohtaja/ hallinnollinen päällikkö pyrkii ratkaisemaan riidan joukkojen komentajan ja joukko-osaston komentajan kanssa neuvotellen; ja

(b) Toinen vaihe: Jos riitaa ei ole ratkaistu ensimmäisen vaiheen neuvotteluissa, jäsen valtion pysyvän edustuston edustaja ja rauhanturvaosaston alipääsihteeri tai hänen edustajansa pyrkivät jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä ratkaisemaan riidan neuvotteluin.

13.2. Riidat, joita ei ole ratkaistu tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti, voidaan antaa yhteisesti sovitun, kansainvälisen tuomioistuimen nimeämän sovittelijan tai välittäjän ratkaistavaksi. Jos riidan ratkaisu ei onnistu tällä tavoin, riita voidaan saattaa jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesmenettelyyn. Kukin sopimuspuoli nimeää yhden välimiehen ja näin nimetyt kaksi välimiestä nimeävät kolmannen välimiehen, joka toimii puheenjohtajana. Jos kolmenkymmenen päivän kuluttua välimiesmenettelyä koskevan pyynnön esittämisestä jompikumpi sopimuspuolista ei ole nimennyt välimiestä, tai jos kolmatta välimiestä ei ole nimitetty kolmenkymmenen päivän kuluttua kahden välimiehen nimittämisestä, kumpi tahansa sopimuspuolista voi pyytää kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä nimeämään välimiehen. Välimiehet päättävät sovellettavasta menettelystä ja kumpikin sopimuspuoli vastaa omista kuluistaan. Välimiesratkaisu sisältää ratkaisun perustelut ja sopimuspuolet hyväksyvät sen riidan lopullisena ratkaisuna. Välimiehillä ei ole oikeutta määrätä korkoja tai rangaistuksenluonteisia vahingonkorvauksia.

14 artikla
Voimaantulo

14. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kirjeenvaihdolla sovittavana ajankohtana. Yhdistyneiden Kansakuntien rahoitusta koskevat velvoitteet henkilöstön, merkittävän materiaalin ja omavaraisuuden korvaamisesta alkavat henkilöstön tai materiaalin saapumisesta operaation alueelle ja ovat voimassa siihen päivämäärään asti, kun henkilöstö tai käyttökelpoinen materiaali poistuu operaation alueelta sovitun vetäytymissuunnitelman mukaisesti tai todellisena lähtöpäivänä, kun viivästys johtuu Yhdistyneistä Kansakunnista.

15 artikla
Voimassaolon päättyminen

15. Neuvoteltuaan keskenään sopimuspuolet sopivat tämän pöytäkirjan voimassaolon päättymiseen liittyvistä yksityiskohtaisista ehdoista.

TÄMÄN VAKUUDEKSI, Yhdistyneet Kansakunnat ja Suomen hallitus ovat allekirjoittaneet tämän yhteistyöpöytäkirjan.

Allekirjoitettu New Yorkissa, 29 päivänä syyskuuta 2006 kahtena englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Suomen hallituksen puolesta Kirsti Lintonen, Suomen pysyvä edustaja Yhdistyneissä Kansakunnissa

Yhdistyneiden Kansakuntien puolesta Jane Holl Lute, Rauhanturvaosaston alipäällikö